DAŽOS VĀRDOS

Baseadaju atzinusi Grieķija, bet Hočiminu Albānija, ziņo BBC.

Spiegu prāvu, kurā bija apsūdzētas divdesmit personas, šinīs dienās izskatīja Čechoslovakijā. Divi apsūdzētie notiesāti uz nāvi, diviem piespriests mūža ieslodzījums, bet pārējiem cietuma sods no 10—25 gadiem. Notiesātie ir skolotāji, amatnieki, siktirgotāji un zemnieki.

Pavairot komūnistu ietekmi tautā kādā runā pieprasīja Ungārijas ministru prezidenta vietnieks un komūnistu partijas ģenerālsekretārs Rakoši. Daudzās vietās, sevišķi uz laukiem, arī komūnistu aprindās vērojama korupcija. Ungāru komūnistu partijas centrālkomiteja devusi rīkojumu „pārvēlēt" visas vadītājas personas līdz 1. jūlijam, runas beigās teica Rakoši.

100 sievietes šajās vēlēšanās kandidēs Lielbritānijā. Tas ir lielākais skaits, kāds līdz šim paredzēts. Arī komūnisti savam sarakstam nominējuši 100 kandidātu.

19 komūnisti nonāvēti un 90 ievainoti Salemas pilsētas cietumā Indijā. Viņi uzbrukuši sargiem un atteikušies iet darbos.

Dienvidafrika vēlas uzņemt vācie-šus, īpaši inženierus, tehniķus un tekstilrūpniecības speciālistus. Nekāda masu izceļošana tomēr nav paredzēta. Reflektantiem pašiem jānodibina sakari ar attiecīgām firmām, kas tad viņus pieprasīs.

...ceju divīzija Polijā

...i" policijas apsardzībā

duskrieviju un Donbasu. Arī poļu sakomplektētās NKVD vienības Uzad Bezpečentsva krievi uzskata par neuzticamām, un to vadībā, sākot ar pagājušo gadu, izrauga tikai krievu NKVD virsniekus.

Viņā nodoti kara tribunālam 7 sarkanarmijas virsnieki, to vidū artilerijas pulkvedis Ježovs. Visi apsūdzēti par trockismu, bet patiesībā apcietināto „noziegums" ir nesekmība cīņās pret apvienotajiem lietuviešu un poļu partizāniem, kā arī kompartijas vēlēšanās par katru cenu atrast šīs nesekmības cēloni.

Lietuvā partizāni likvidējuši Telšu apkaimes vēlēšanu aģittrupu 4 personu sastāvā. Iespējams, ka tādi gadījumi ir biežāki, jo pēdējā laikā aģittrupas ārpus pilsētām sūta milicijas apsardzībā. Milicija dežurē arī telpās un ārpus tām referātu *uz „kultūrālo priekšnesumu" laikā. Policijas apsardzība esot nepieciešama* tādēļ, lai „neapzinīgi, kulaku uzkūdīti huligani netraucētu miermīlīgos pilsoņus, kas ar patiesu sajūsmu apmeklē aģittrupu priekšnesumu vakarus un cenšas iegūt tik svarīgo priekšvēlēšanu informāciju".

Baltijas valstīs, sevišķi Latvijā un Lietuvā, boļševikiem kļuvis neatrisināms mežsargu un mežu posmnieku jautājums. Latviešiem un lietuviešiem šos amatus neuztic, baidoties no iespējamas sadarbības ar partizāniem. Komūnistu partijas biedrus — krievus, latviešus un lietuviešus, kas nepatīkami partizāniem, likvidē. Kopā ar mežsargiem parasti dzīvo 1—2 posminieki, kas bruņoti ne vien medību bisēm, bet arī mašīnpistolēm. Taču arī labais apbruņojums nespēj komūnistus pasargāt no slēpņos novietoto partizānu snaiperu lodēm. MVD arī nespēj sūtīt katram mežsargam apgaitā līdzi veselu grupu apsargu. Tādēļ kopš 1948. g. mežsargu stāvoklis Baltijas valstīs kļuvis vairāk nekā neapskaužams, un šo amatu uzskata par sliktāku nekā 10 gadu sodu pārmācības rotā.

Saņemtas ziņas par stipru sarkanarmijas daļu virzīšanos cauri Polijai uz Vācijas austrumjoslu. Polijai Neištatē pie Gdiņas un Copotā ieradusies krievu izplētņu lēcēju divizija.

Udeņraža superatombumba nozīmē mūsu civilizācijas galu

Nujorka (D). — Svētdien NBC televizijas raidījumā, ko sniedza arī visas pārējās amerikāņu stacijas, runāja slavenais zinātnieks profesors Alberts Einšteins. Amerikāņu radiosabiedriba bija aicinājusi viņu izteikties par ūdeņraža superatombumbu. „Kamēr pasaulē valdīs bruņošanās, tikmēr miera nebūs," teica profesors Einšteins. „Mūsu civilizāciju glābt no bojā ejas var vienīgi kontrole par atomu ieročiem. Udeņraža superatombumba nozīmē visas civilizācijas bojā eju." Profesors Einšteins pasvītroja, ka mūslaiku cilvēcē valda maldīgas illūzijas par nākotnes karu. Pēc viņa domām cilvēce to nevarēs pārdzīvot. Jauno ieroču pielietošana nesīs galu visam.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lamoergs. Eßlingen/N. Breite Str. 6—8. Printer: Ungeheuer & Ulmer. Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 14 (358)
Sestdien, 1950. g. 18. febr.
Iznāk trešdienās un sestdienās Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V Lambergs; galvenā redaktora vietnieks: M Čulītis. Redaktori: A. Bolšteins, J. Jēkabsons, B. Kīselis, E. Raisters, L. Švarcs, Austrālijas redakcijas vād. A. Šmits (Lawley House, Canberra, A. C. T., Australia). Redakcijas adrese: Esslingen/N., Breite Str. 6—8, telefons 17339.

Pēc 60 dienu sarunām beidzot līgums Maotsetunga un Stalina starpā

Nav šaubu, ka parakstīta arī virkne slepenu līgumu — Nu tikai sāksies īstās ķiniešu grūtības ar Padomju savienību, saka Ečesons

Maskava (B). — **Pēc 61 dienas garām apspriedēm un konferencēm 14. februāra agrajās rīta stundās Kremlī Padomju savienība un komūnistiskā Ķīna parakstīja 30 gadu savstarpējas draudzības un palīdzības līgumu. Ar to sasniegts jauns rekords — neviena starptautiska konference, lai cik liela bijusi tās nozīme, nebija ilgusi vairāk par 14 dienām. Staļins un Maotsetungs, tāpat kā ārlietu ministri Višinskis, Čuenlajs un Molotovs sprieduši 8 reizes ilgāk nekā Čerčils, Rūzvelts un Staļins Jaltas konferencē, kas ilga tikai 7 dienas, vai 4 reizes ilgāk nekā līdz šim garākajā konferencē Potsdamā, kur Staļins ar Trūmenu vienojās 14 dienās.**

Salīdzinot ar konferences ilgumu, oficiālais iznākums ir niecīgs. Kā to tūlīt ASV ārlietu ministrs Ečesons Vašingtonā uzsvēra, tikai nākotne rādīs, kāds īstenībā ir Maskavas un Pekingas līguma īstais saturs. Skaidrs, ka bez oficiāli deklarētajiem 3 līguma pantiem, kas satur 6 galvenos pamatprincipus turpmākajās Ķīnas un Padomju savienības attiecībās, Maskavā parakstīta vēl vesela rinda slepenu nolīgumu.

Pirmais pasaulei vēsti par līguma parakstīšanu pavēstīja Maskavas radio. Jau 13. febr. vēlajās nakts stundās daži amerikāņu raiditāji ziņoja, ka Kremlī sapulcējušies ķiniešu delegāti un sākusies līguma galīgā parakstīšana, bet šo ziņu līdz otrdienas pēcpusdienai nekur neapstiprināja. Tad Padomju savienības raidītāji sāka īstu ofensīvu. 24 stundas no vietas tie visi bez izņēmuma neskaitāmas reizes atkārtoja oficiālo komunikē un nolasīja līguma tekstu. Tas skan: „Pēdējā laikā notikušas sarunas Maskavā starp Jozefu Staļinu, A. Višinski, Maotsetungu un Čuenlaju, kas pārstāvēja ķiniešu tautas republikas valdību sarunās, kas noritēja vislielākās draudzības un savstarpējas saprašanās garā, abas puses vienojās kopējiem spēkiem darīt visu, lai vairotu savstarpējo sadarbību un tā nodrošinātu pasaules mieru un nāciju drošību. Sarunas beidzās ar šādu līgumu parakstīšanu 14. februārī Kremlī: 1) Alianses, draudzības un savstarpējas palīdzības līgumu Padomju savienības un ķiniešu tautas republikas starpā. 2) Vienošanos par Mandžūrijas dzelzceļa, Portartūras ostas un Dairenas ostas nodošanu Ķīnai un Padomju savienības karaspēka atvilkšanu no šīm ostām tūlīt pēc miera līguma parakstīšanas ar Japānu. 3) Parakstīts līgums, ar kuru Padomju savienība Ķīnai piešķir ilgtermiņa kredītu maksājumiem par rūpniecības un dzelzceļa materiālu, ko tā saņems no Pad. savienības.

Bez šīs Maskavas versijas Pekingas radio ziņoja par 6 punktiem, kas sastādot Maskavas līguma pamatsaturu: 1) Padomju savienības un Ķīnas jaunais līgums parakstīts, lai nākotnē novērstu katru agresiju no Japānas vai uzbrukumu, kas nāktu no Japānas vai tai piesaistītajām varām. Ja šāds uzbrukums notiktu, abas līguma parakstītājas puses sniedz viena otrai nekavējoties visu nepieciešamo militāro, kā arī cita veida palīdzību. 2) Japānas miera līguma parakstīšana jāveicina, cik ātri vien iespējams, panākot vienošanos starp otrā pasaules kara sabiedrotajiem. 3) Abas līguma parakstītājas puses atsakās no tālāku līgumu slēgšanas un alianču nodibināšanas ar ārvalstīm, kas nav šim līgumam labvēlīgas. 4) Nākotnē Padomju savienība un Ķīna savstarpēji apspriedīsies visās starptautiskajās problēmās un katrā svarīgā jautājumā, kas interesē abas valstis. 5) Starp Padomju savienību un Ķīnu stājas spēkā arī saimnieciska un kultūrāla kopdarbība. Pie tam ievērojams savstarpējas suverēnitātes un neiejaukšanās princips. 6) Maskavas līgums stājas spēkā 30 dienas pēc tā ratificēšanas. Pekingas radio tālāk ziņoja, ka līgumam ir divi papil-

(Turpinājums 10. lpp.).

Francijas policija un karaspēks trauksmes stāvoklī

Parīze (D). — BBC ceturtdienas vakarā ziņoja, ka pēc franču ministru kabineta sēdes, kas ilga visu nakti, pieņemti drastiski noteikumi streiku un sabotāžas aktu apkarošanai. Visa Francijas policija kopš ceturtdienas atrodas augstākajā trauksmes stāvoklī. Iekšlietu ministrija mobilizējusi arī žandarmēriju un republikāņu gvardi. Noorganizētas īpašas policijas vienības, kas pirmšķirīgi apbruņotas un motorizētas, lai vajadzības gadījumā tās varētu pārsviest uz nemieru apgabaliem. Tāpat iekšlietu ministrijas rīcībā nodotas arī karaspēka vienības.

Šos drastiskos noteikumus, ko ierosināja iekšlietu min. Keijs, kabinets pieņēmis tāpēc, ka saņemta nepārprotama informācija par komūnistu nodomiem rīkot nemieru un sabotāžas aktus. No karaspēka munīcijas noliktavām nozagts lielāks daudzums sprāgstamvielu. Komūnisti vispirms vēlas paralizēt satiksmi un tad izsludināt vispārēju streiku. Viss tas iecerēts tāpēc, lai aizkavētu amerikāņu ieroču saņemšanu, ko Francijai dod Atlantika pakts.

Kingsleja uzsaukums pasaules labdarības organizācijām

Ženēva (Jj). — IRO ģenerāldirektors Donalds Kingslejs publicējis uzsaukumu brīvprātīgām labdarības organizācijām visā pasaulē, uzaicinot tās sniegt atbalstu to DP izvietošanā, kuriem nepieciešama speciāla aprūpe ārstniecības vai citās iestādēs. Uzsaukums īpaši domāts dažādu zemju baznīcām, reliģiskām organizācijām, sociālā dienesta aģentūrām, klubiem un nacionālām apvienībām, kā arī privātpersonām, kas var un grib palīdzēt grūti izvietojamo DP grupas likteņa atvieglošanā, sagādājot patvērumu veciem un chroniski slimiem ļaudīm, invalidiem un daudzbērnu ģimenēm, kas citādi pēc IRO darbības izbeigšanās draud palikt bez pajumtes un apgādes.

Ģenerāldirektors atzīmē, ka šādu pārvietoto personu skaits sasniedz 26.000. Tām nepieciešami individuāli galvojumi, lai varētu izceļot uz ārzemēm. Uzsaukumā bez tam norādīts, ka IRO izsniegs galvotājiem pabalstus minēto personu sākuma aprūpei, kā arī rūpēsies par viņu cela izdevumu segšanu uz attiecīgo valsti. Maksājamās pabalsta summas noteiktas šādas: tbc slimniekiem 1000 dol., citiem chroniski slimiem 800 dol., gara slimniekiem 700 dol., akliem 650 dol., personām bez viena vai vairākiem locekļiem 650 dol., veciem ļaudīm 500 dol. un iepriekšminēto piederīgajiem 250 dol.

Rumānijā aizliegta ārstu un advokātu privātprakse

Bukaresta (E). — Rumāņu valdība izdevusi rīkojumu, kas noliedz privātpraksi visiem ārstiem un advokātiem. Apsūdzētajiem būs tiesība izvēlēties tikai tādus aizstāvjus, ko izraudzīs speciāls, valdības kontrolēts advokātu birojs. Tajā pašā laikā izdots rīkojums arī par kuģniecību Donavā. Neviens rumāņu tvaikonis, kas atrodas ceļā, nedrīkst lietot radio ierīces. Nevienam jūrniekam brauciena laikā nav tiesības atstāt kuģi.

Trūmens gatavs runāt ar Staļinu tikai Vašingtonā

ASV uzvarējis sabiedriskais noskaņojums, kas prasa izbeigt auksto karu

SENSACIONĀLA RASKA DEKLARĀCIJA

Vašingtona (A). — Savienoto valstu ārlietu ministrija naktī uz ceturtdienu oficiāli paziņoja, ka ASV valdība gatava tiešām sarunām ar Padomju savienību. Šo sensacionālo paziņojumu uzsvērdams, ka runā oficiāli, presei nodeva ASV ārlietu ministrijas viceministrs Dīns Rasks. Viņš paziņoja, ka ASV gatavas ar Padomju savienību runāt netikvien UN ietvaros, bet arī „pa parastajiem diplomātiskajiem ceļiem". Viņš gan brīdinājis, ka ASV neiekļaidīsies sarunās par trešām valstīm bez to piedalīšanās. Šī deklarācija galīgi iznīcina ārlietu ministra Ečesona vēl pagājušo nedēļu paziņoto viedokli, ka ar Padomju savienību nav vērts runāt. ASV prezidents Trūmens dažas stundas pirms Raska paziņojuma New York Times korespondentam sniedza speciālinterviju, kurā uzsvēra, ka zināmos apstākļos tomēr varētu ar Kremli izlīgt.

Pēc Dīna Raska paziņojuma nav vairs nekādu šaubu, ka uzvarējis ASV populārais viedoklis — neraugoties uz visām grūtībām un Maskavas izaicinošo izturēšanos tomēr meklēt ceļus uz saprašanos un tiešām sarunām ar Staļinu. Divainais sajukums, kāds valdīja pēc Ečesona, Trūmena, senātora Konelija un citu ievērojamu amerikāņu viedokļa paziņošanas starptautiskajā politikā pagājušajā nedēļā, pašreiz Vašingtonā sasniedzis augstāko līmeni. NBC ceturtdienas rīta komentārs gan neļauj šaubīties, ka arī Ečesonam un prezidentam Trūmenam būs jāpakļaujas sabiedriskai domai, kas prasa jaunu ASV politiku, lai izbeigtu neciešamo aukstā kara saspīlējumu. Vašingtonas politiskās aprindas spriež, ka ietekmīgie senātori un arī prezidenta Trūmena padomdevēju štābs, kurā pēdējā nedēļā notikušas lielākas pārmaiņas, pārliecinājuši Ečesonu, ka viņa pagājušās nedēļas deklarācija bijusi pārāk asa un katēgoriska un neiederas pašreizējā politiskajā situācijā. Tā kā Ečesons pats savu rupet vēl izteikto viedokli aiz saprotamiem iemesliem atsaukt nevarēja, tas bija jādara viceministram Raskam, kas ir tikai Ečesona otrs palīgs. Viņa pirmais palīgs viceministrs Betervorss pašreiz atrodas Bankokā, kur kopā ar Dr. Džesupu un 17 ASV Tālo austrumu vēstniekiem notur konferenci.

Kādas būs sekas Raska paziņojumam? Vai Padomju savienība izmantos izdevību tiešām sarunām? Kas būs pilnvarotie sarunām? Tā ceturtdien jautāja visa pasaules prese, nespēdama dot skaidras atbildes.

Tāpat nav nekādas skaidrības, ko pilnvaros sarunām. Tikpat maz šobrīd var minēt, kur gaidāmā „mie-

(Turpinājums 10. lpp.).

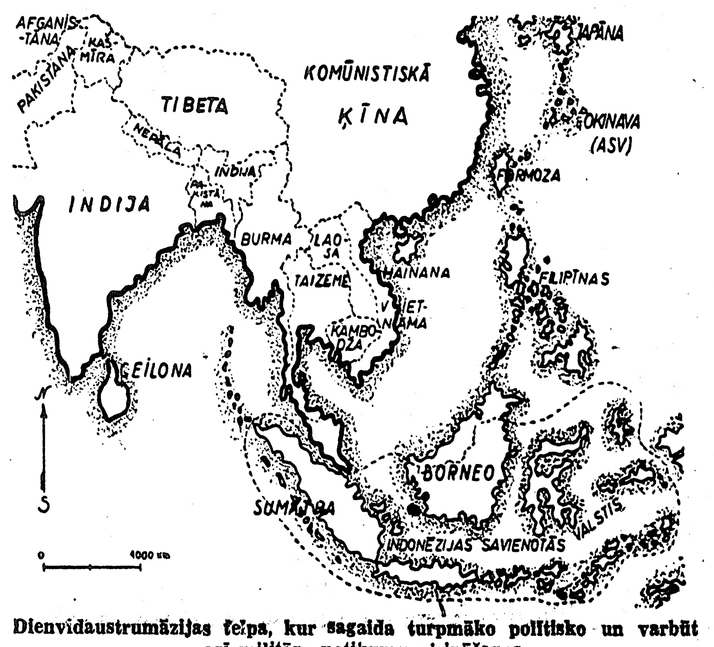

Dienvidaustrumāzijas ceļpa, kur sagaida turpmāko politisko un varbūt arī militāro notikumu risināšanos.

ASV ārpolitikas smagumpunkts atrodas Āzijā

Hočimins devies pie Staļina uz Kremli

Vašingtona (D). — **Aukstā kara radītajā sajukumā, kas pārņēmis visu pasauli, arvien noteiktāk iezīmējas vairāki smagumpunkti. Viens no tiem atrodas Vācijā, resp. Berlīnē, kur krievi gan „pavairo, gan mīkstina blokādi, bet otrs Āzijā. Informētas aprindas Vašingtonā aizvien noteiktāk izsakās, ka Savienoto valstu ārpolitikas smagumpunkts novirzījies uz Tālajiem austrumiem. Sarežģījumus Berlīnē krievi provocē vienīgi tādēļ, lai novērstu uzmanību no daudz svarīgākajiem notikumiem Āzijā. Netieši to apliecināja arī ASV ģenerālštāba priekšnieks ģenerālis Omars Bredlijs intervijā žurnālistiem par savu ceļojumu Austrumāzijā.**

Amerikāņu ģenerālštāba un visu trīs ieroču šķiru štābu priekšnieki Tālajos austrumos uzturējās 12 dienas, apmeklējot arī ASV atbalsta punktus Havaju salās un Okinavā. Jau tad, kad uz Āziju devās Savienoto valstu augstākie militārie vadītāji, informētas aprindas šim ceļojumam veltīja vislielāko ievērību. Pēc Maotsetunga uzvaras Ķīnā arī caurmēra amerikānim likās skaidrs, ka Āzijā risinājas notikumi, kas var radīt ja ne jaunu katastrofu, tad vismaz uz laiku pārvilkt svītru visiem rietumu demokratiju nodomiem un plāniem. Atgriezušies Vašingtonā, ASV štābu šefi vispirms slepenā apspriedē sniedza ziņojumu prezidentam Trūmenam. Bredlija pieteikto preses konferenci tāpēc gaidīja ar vislielāko uzmanību.

Noteiktā stundā Pentagonā ieradās vairāk nekā simts žurnālistu, kas pārstāvēja ne vien lielākos ASV, bet arī Lielbritānijas un Francijas laikrakstus. Ģenerālis Bredlijs kategoriski atteicās atbildēt uz visiem tiem jautājumiem, kam kāds sakars ar politiku. Viņš norādīja, ka par komūnisma apkarošanu Āzijā un eventuālo militāro palīdzību maršalam Čangkaišekam kompetenta atbildēt vienīgi ārlietu ministrija. Pēc ģenerāļa apgalvojumiem Savienoto valstu stāvoklis Pacifikā nav apdraudošs, un amerikāņi var ar paļāvību raudzīties nākotnē. Ģenerālštāba priekšnieks netieši norādīja, ka amerikāņu okupācijas karaspēka virspavēlnieka Japānā ģenerāļa Mekartūra pilnvaras vēl vairāk paplašinās un pagaidām „nevar būt runas par viņa atgriešanos Savienotajās valstīs". Ģenerālis Bredlijs norādīja, ka Tokio nav pārrunāts

(Turpinājums 10. lpp.).

Vinstons Čerčils ierosina tiešas sarunas ar Padomju savienību

Elijs un Bevins ar mieru runāt ja Kremlis kaut mazliet maina savu politiku

Londona (F).—Pag. otrdien Edinburgā teiktajā vēlēšanu runā konservātīvo vadonis Vinstons Čerčils kā pirmais britu valstsvīrs pieskārās arī svarīgākajām ārpolitiskajām problēmām. Kādreizējais kara premjērs un vīrs, kas pirmais sāka lietot vārdu dzelzs aizkars, ierosināja atsākt sarunas ar Padomju savienību par atomieroču kontroli, lai novērstu eventuālu pasaules katastrofu. „Šīm sarunām jānotiek ar visaugstākajiem padomju valstsvīriem," teica Čerčils. „Protams, man nav nekādas iespējas ielūkoties mūsu valdības slepenajā informācijā. Es tomēr nevaru atteikties no domas, ka sarunas ar Padomju savienību jāatsāk. Ja rietumu un austrumu pasaules starpā nevar būt draudzīgas attieksmes, mums tomēr jārada tādi apstākļi, lai cilvēce varētu dzīvot atmosfairā, kurā nevalda naids un aukstais karš."

Runas turpinājumā Čerčils izteica pārliecību, ka atomieroču produkcijā ASV ir tālu citām valstīm priekšā. „Es tomēr esmu pārliecināts, ka pasaules miera nodrošināšanai mēs varam atrast citus līdzekļus." Čerčils deklarēja, ka ar vārdu „mēs" viņš saprot Lielbritāniju un Savienotās valstis.

Čerčila otrdienas ierosinājums radījis vislielāko sensāciju pasaulē. Daudzi ietekmīgi politiķi pārliecināti, ka Vinstons Čerčils izspēlējis meistarisku vēlēšanu triku. Tā viņa deklarāciju komentē arī strādnieku partijas organs Daily Herald. Jau trešdien agrākajam premjēram atbildēja arī ministru prezidents Etlijs. „Es nenoraidu Mr. Čerčila priekšlikumu," teica viņš, „bet pašreizējā situācijā sarunas par atomieroču kontroli ar Kremli var notikt arī Apvienotajās nācijās. Pēc 1945. gada, kad es kļuvu par premjēru, es vairākkārt aicināju ASV un Kanadu nodibināt jauno iznīcības ieroču efektīgu kontroli. Bet mēs vienojāmies, ka tam jānotiek UN." Līdzīgas domas radio runā izteica arī ārlietu ministrs Bevins norādīdams, ka viņš būtu katrā laikā ar mieru runāt ar Kremli, ja tas kaut mazliet mainītu savu līdzšinējo politiku.

No Londonas ziņo arī par kādu citu interesantu priekšlikumu pašreizējā neskaidrajā situācijā. Strādnieku partijas pārstāvis augšnamā lords Stroboli ierosinājis, lai nākamā britu valdība nosūta uz Maskavu lordu Biverbruku. Ar augstākajiem padomju valstsvīriem viņam vajadzētu panākt vienošanos par atomieroču kontroli. Lords Stroboli norādīja, ka Biverbrukam ir labas attieksmes ar Maskavu, kas varētu daudz palīdzēt.

LATVIJA
LATVIJAS VĒSTNESIS
Nr. 14 (358) 1950. g. 18. februārī.
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

IRO BRĪDINA

Vairs tikai 19 nedēļas — tā tagad Vācijā skan brīdinātāja balss pie trimdinieku durvīm, atgādinot, ka drīz aizvērs savus vārtus IRO nometnes. Šī brīdinājuma nozīmi visi vēl nenojauž. Daudzi lolo cerības vēl izceļot, daļa pārliecināta, ka viņus aprūpēs arī turpmāk, bet citi mierina sevi vienaldzībā — gan jau būs labi.

Veco ļaužu un slimo stāvoklis ir skaidrs — viņu aprūpe turpināsies. Eksistence nodrošināta arī daļai invalīdu ar vācu pensijām un invalīdu namiem, bet ārpus šīm grupām paliks vēl krietni daudz. Niecīgs ir to latviešu skaits, kas jau tagad izlēmuši palikt Vācijā un kaut ko arī darījuši nākotnes labā. Ja vispārējie apstākļi nemainīsies, droši var pieņemt, ka daudzi no tiem, kas vēl cerē uz izceļošanu, piedzīvos rūgtu vilšanos un būs spiesti palikt Vācijā. Šinī grupā būs daļa bijušo karaviru, mātes ar maziem bērniem, izskrīnētie, kas gaida uz pārsūdzību labvēlīgu atrisinājumu, politisku iemeslu dēļ noraidītie un visi tie, kas atzīti par slimiem izceļošanas komisijās, bet veseli dziedniecības iestāžu ārstu pārbaudēs.

Kas notiks pēc 30. jūnija ar šo ļaužu grupu? IRO uz to dod īsu un lakonisku atbildi — pārvietos vācu saimniecībā. Ko tas nozīmē, par to nav nekādu ilūziju, jo reālais izpildījums ir jau redzams — vācu bēgļu nometne: nožēlojama dzīvības vilkšana ar bezdarbnieka pabalsta palīdzību, māz atalgots darbs ar nemitīgiem draudiem to zaudēt. Tikai nelielai daļai laimēsies sevi saimnieciski nostiprināt. Gados jaunākiem vīriešiem vēl pagaidām darbu un eksistenci nodrošinās sardžu un darba vienības. Ja vācieši ticami pareģo bezdarbnieku skaita palielināšanos, tad nav nekāda pamata domāt, ka mūsu stāvoklis vācu saimniecībā pēc 30. jūnija būs labāks nekā tagad.

Kur izeja Vācijā palikošo tautiešu grupai? Kamēr vēl laiks un iespējas, jāsagādā izdevība iespējami lielākam vairumam izceļot, ar ko samazināsies Vācijā palikošo skaits. Savlaicīgi jāorganizē palīdzība trūkumcietējiem. Vajadzība būs liela, un šeit palikušie nevarēs nekā daudz palīdzēt. Mūsu tautieši jaunajās dzīves vietās arī vēl nebūs saimnieciski nostiprinājušies, nevarēs daudz dot, un visām vajadzībām nepietiks. Tādēļ talkā jālūdz brīvo tautu labdarības organizācijas un atsevišķas personas. Lai mērķi laikā sasniegtu un saņemtu vajadzīgo palīdzību, steidzami jāveic zināmi priekšdarbi. Lielus uzdevumus var veikt tikai labi organizēta un mērķtiecīgi vadīta sabiedrība. To apzinoties, LCP un LCK vēl pagājušā gada beigās atzina par nepieciešamu — lūgt un aicināt latviešus visās zemēs apvienoties un ieslēgties latviešu trimdas kopībā, lai cīnītos par Latvijas atbrīvošanu un mūsu tautas dzīvā spēka fizisko un nacionālo saglabāšanu. Ar nožēlu jākonstatē, ka šim tālredzīgajam un labi domātajam aicinājumam nav īstas atsaucības. Atliek tikai cerēt, ka trimdas saimes vairākums sapratīs pareizi stāvokļa nopietnību un ies pareizo ceļu.

Bet pirms iet ar palīdzības lūgumu citu tautu sabiedrībā, ir jāveic informācijas darbs. Tikai tad, kad svešie ļaudis būs skaidrībā, kas ir komūnisms un kas esam mēs, tikai tad arī atvērsies viņu sirdis labdarības upurim. Cīņa par savu zemi un eksistenci ir nedalāma, un tā veicama vieniem un tiem pašiem līdzekļiem. Kas sekmē ārējās informācijas darbu, tas atbalsta cīņu par Latviju un reizē arī netieši sniedz palīdzīgu roku trūkumcietējam.

Ja visi to tā sapratīsim, pa šo ceļu iesim un katrs pildīsim savu uzdevumu, tad varam cerēt, ka sasniegsim savu mērķi un būsim pildījuši savu misiju. Neaizmirsīsim savu zemi un mūsu cietējus. Neaizmirsīsim, ka daudzi šmagi cietuši un cietīs arī vēl trūkumu tikai tādēļ, ka viņi vai viņu gādnieki neatteicās no cīņas par savu zemi pret pasaules lielāko postu un briesmīgāko varu — komūnismu.

P. Greizis.

LCK KARTOTĒKAS
tagadējā adrese ir:
(13b) Augsburg — Hochfeld, Latvian DP Camp.

DVĒSEĻU PUTENI,

Aleksandra Grīna romānu, laipni lūdz viņam ziedot vecais strēlnieks J. Alps, Augsburg (13b), Flackkaserne, IRO Motor-Pool. A. savā laikā cīnījies A. Grīna vadītā rotā un viņam trūkst līdzekļu minētās grāmatas iegādei.

Bēgļu aprūpei Vācijā paliks ap 15 macītāju

Šinīs dienās Bad Pirmontā notika britu joslas DP un vācu baznīcu pārstāvju konference, kas starp citu pārrunāja Vācijā paliekošo bēgļu likteni un garīgo aprūpi. Baltiešus pārstāvēja prof. K. Kundziņš, māc. Pelds un māc. Cellērs. Piedalījās arī pārējo DP konfesiju garīdznieki un vācu ev.-lut. baznīcas iekšējās un ārējās misijas vadītāji.

Pēc mācītāju ziņām Vācijas britu joslā paliks 6—7000 un amerikāņu joslā 10—11.000 latviešu. Šis skaits var arī palielināties, ja joprojām kavēsies karaviru izceļošana uz ASV un netiks pieņemti papildinājumi DP likumā. Palicēju garīgai aprūpei izraudzīs 15—17 mācītāju, kas kopā izveidos vienu prāvesta iecirkni. Igauņi savu palicēju skaitu vērtē uz 4000 un lietuvieši — 2000. Izskanēja domas, ka pa visām tautībām kopā Vācijā paliktu vēl ap 50.000 DP, galvenokārt invalīdi, slimie, vecie, mātes ar maziem bērniem un bez apgādnieka utt.

Apmēram 10.000 DP paredzētas īpašas mītnes un tos aprūpētu vācu ev.-lut. baznīcas. Viņus sadalītu pa konfesijām mītnēs, kuŗās vietas paredzētas 100—150 cilvēkiem.

Par palicēju turpmāko aprūpi konference izstrādāja īpašu memorandu vācu baznīcu pārstāvjiem. Tanī lūgtas iespējas bēgļiem nodrošināt reliģisko aprūpi viņu mātes valodā ar pašu mācītājiem, personālu mītnēm komplektēt no pašu DP vidus, saglabāt nometnēs nacionālo kopību (igauņi izteica vēlēšanos vajadzības gadījumā pievienoties latviešiem), mītnes nodot vācu iekšlietu ministrijas pārraudzībā un novērst biežu iemītnieku mētāšanu no vienas nometnes uz otru. Izskanēja domas, ka līdzekļus palicēju aprūpei dotu arī Rietumvācijas valsts, CWS un LWF.

G. A.

REGULĀRS ATBALSTS GRŪTDIENIEM

KLNA izstrādājusi plānu regulārai palīdzībai slimiem un trūkumā nonākušiem tautiešiem Vācijā. Pabalstu sniegtu ik mēnesi zināmam skaitam tautiešu medikamentos, pārtikā vai apģērbos. Šim nolūkam pie KLNA nodibināta īpaša nozare, bet par Kanadas tautiešu sūtījumu taisnīgu sadali rūpēsies Latviešu pašpalīdzības fonds (LPF). Pēdējam atbalstāmo sarakstus iesniegs Daugavas Vanagi un Baltiešu siev. pad. latv. delegācija.

KLNA šinīs dienās uz Vāciju izsūtījusi 24 saiņus ar taukvielām sadalīšanai kaŗa invalīdiem un veciem cilvēkiem. Ar īpašu uzsaukumu apvienība griežas pie Kanadas tautiešiem, aicinādama tos talkā plāna reālizēšanā.

Jāgaida uz DP likuma papildinājumu

Mūsu sūtnis ASV J. Feldmanis informē, ka vēl arvien nav izšķirts bij. karaviru ieceļošanas jautājums ASV, kaut gan ārlietu ministrijai šajā lietā izdarīti vispusīgi iesniegumi. Ministrijas viedoklis ir labvēlīgs, bet tā kā jautājums skar arī citu resoru intereses, tad vispirms jānogaida viedokļu saskaņošana. Šos un vēl citus apstākļus ievērojot, šķiet, jautājums galīgā veidā izšķirsies tikai jaunos papildinājumus DP likumā pieņemot.

Šinīs dienās baltiešu organizācijas ASV DP komisijai iesniedz vēl īpašu memorandu.

Jāgriežas tiesī

Latvijas sūtniecība Vašingtonā ziņo, ka pēdējā laikā tā saņem daudz pieprasījumu no IRO International Tracing Service pēc latviešu pilsoņu adresēm Amerikā. Visi šie pieprasījumi nāk no mūsu tautiešiem Vācijā. Lai nevajadzētu starpniecības, tautieši lūgti ar visiem pieprasījumiem pēc latviešu adresēm Amerikā griezties tieši sūtniecībā — Latvian Legation, 1346, Connecticut Avenue, Washington 6, D. C., USA, vai pie Latvian Relief, 92, Liberty Str., New York 6, N. Y., USA. (in)

Avansē 200 ārzemnieku ogļraču

Britu ogļraktuvēs šinīs dienās labāk atalgotos amatos avansēti ap 200 ārzemnieku ogļraču. Valsts ogļu pārvalde norāda, ka šādas iespējas EVW ir tāpat kā britu ogļračiem. Lai labāk avansētu, svarīgi nobeigt ogļraču vakara kursus. Tāpat avansēšanās iespējas stipri atkarīgas no valodas prasmes.

Patlaban darbā ogļraktuvēs jaunus ogļračus uzņem tikai atsevišķos gadījumos. Motivētu iemeslu dēļ darba vietas var mainīt, pārejot no vienas raktuves uz otru.

Britu maiznieku arodbiedrība paziņojusi, ka viņai nav principiālu iebildumu pret EVW nodarbināšanu nozarēs, kur trūkst angļu strādnieku. Arodu speciālistiem jāgriežas arodbiedrības vietējās nodaļās.

Nometņu dzīve

ŠVEINFURTES latviešu pārstāvniecība rīkoja dziedoņa Voldemāra Krūmiņa atvadīšanās koncertu, kuŗā piedalījās arī sopr. Rita Krūmiņa, čellists Jānis Adamsons un pianiste Margarete Branda. Pirmais latviešu koncerts bija pulcinājis necerēti kuplu klausītāju skaitu, to vidū arī citu tautību mākslas cienītājus. Bija daudz aplausu, ziedu un velšu.

SARDŽU rotu un darba vienību novietojumos Reinzemē pašlaik darbojas IRO padomdošanas komisijas, mudinot ikvienu pasteigties izceļot, galvenokārt uz Austrāliju. Par izceļošanas iespējām uz ASV, Kanadu vai citām zemēm jābūt sagādātiem pierādījumiem. Sevišķi no sardžu vienību dalībniekiem krietna daļa izvēlas arī palikt Vācijā.

FIRZENĒ latviešu sargu vīru novietojumā vērtīgu koncertu deva Herta Lūse, Ludmala Sepe-Eše, Valdemārs Rušēvics un jaunais pianists Anatolijs Bērzkalns. Sardžu vīri par ilgi nedzirdēto mākslas baudījumu māksliniekiem sirsnīgi pateicās.

EVERSBURGAS DV nodaļas valdē ievēlēti: K. Grīnvalds (priekšsēdis), E. Dravenieks, H. Freimanis, Z. Grāpis un R. Auza. Ar 150 aktīviem biedriem nodaļa pašreiz ir lielākā Vācijā. Darbojas drāmas, sporta un šacha nozares, kā arī koris Armina Millera vadībā.

NEIŠTATES nometnes iedzīvotāji savas komitejas pilnvaras pagarināja līdz nometnes likvidācijai. Komitejā darbojas V. Skuja (priekšsēdis), agr. A. Kalniņš un J. Daģis, A. Stāls, J. Zariņš un J. Rūmnieks. Nometnē patlaban ap 850 tautiešu.

HEILIGENHAFENAS tbc slimie izsaka savu sirsnīgāko pateicību mūsu sardžu un darba vīriem par saņemto ikmēnešu naudas pabalstu. Tāpat viņi pateicas par garīgo aprūpi māc. A. Briedim, A. Mitulim un J. Gablikam.

LCK PĀRSTĀVIS FRANČU JOSLĀ A. Dzirne šinīs dienās izceļo uz ASV. Viņa vietā pārstāvību pārņem Alfrēds Krūms: Rottweil a. I., Hauptstr. 16. Par Rotveilas nometnes pārstāvi viņa vietā savukārt ievēlēts Ernests Altāns.

Rīkos studentu dienas

Studentu centr. sav. prezidijs paredzējis februāŗa beigās un marta sākumā Vācijas nometnēs rīkot latviešu studentu dienas, lai plašākas aprindas iepazīstinātu ar studiju problēmu trimdā un iegūtu līdzekļus grūtībās nonākušo studentu atbalstīšanai.

Studentus, kas kavēti izceļot vai materiālo grūtību dēļ spiesti studijas pārtraukt, prezidijs aicina sazināties ar māc. J. Urdzi (22a) Essen — Kray, Kray-Kaserne, DP Camp, par iespēju pārcelties uz studentu mītni Hangelārā, ko uztur Kristīgo studentu apvienība. Ev. lut ticīgie studenti var cerēt uz nelielu atbalstu no LWF.

Nav, kas sedz transporta izdevumus

Mūsu pārstāvis pie IRO galvenās mītnes Ženēvā A. Skrēbers, kas jau ilgāku laiku skaidrojis IRO un citu ieinteresēto iestāžu viedokli par mūsu ogļraču iespējām mainīt darbu vai izceļot no Beļģijas, norāda uz pretrunām vervēšanas laikā slēgtajos līgumos un dotajos solījumos, kuŗus iztulkojot, tagad IRO viņus uzskata par galīgi izvietotiem. Tagad IRO pārcelšanās izdevumus ogļračiem maksā tikai ārkārtējos izņēmuma gadījumos, ja kāds pievienojas Vācijā palikušajai ģimenei, lai izceļotu uz kādu citu zemi vai tamlīdzīgi. Visos citos gadījumos par transportu jāmaksā pašiem.

Piem., Austrālijas delegāts Ženēvā uzsvēris, ka Austrālija labprāt ņemtu pretim šos cilvēkus, bet transporta izdevumu segšanai neesot līdzekļu. Tas pats sakāms par iespēju ieceļot Kanadā. Transporta izdevumus neatlīdzina, braucot arī uz citām zemēm, pie tam var rasties grūtības vajadzīgo vīzu dabūšanā, jo dažu valstu konsulāti nepieņem IRO izsniegtos ceļojuma dokumentus. Tādā gadījumā gan varētu izlīdzēties ar Latvijas ārzemju pasi, bet uz transporta segšanu cerības var būt tikai ārkārtējos izņēmuma gadījumos.

Kanadas braucēju vilšanas

Pagājušā gada pēdējos mēnešos no Šlezvigholšteinas DP nometnēm uz Falingbostelu devās daļa bij. latviešu karaviru atraitņu, lai IRO ietvaros izceļotu uz Kanadu. Toreiz viņām individuālu darba garantiju no Kanadas neprasīja. — Starplaikā izdoti jauni noteikumi, kas nosaka, ka katrai izceļotājai jāuzrāda darba devēja apliecinājums, ka imigrācijas zemē nodrošināts darbs un ieceļotājs nebūs par apgrūtinājumu valstij. Tāpēc tagad izceļotājas atsūtītas atpakaļ uz bēgļu nometnēm.

Ticot, ka ieceļošanai uz Kanadu nekādi šķēršļi neradīsies, daudzas likvidējušas savu iedzīvi. Krietnus līdzekļus prasījusi arī vairāku mēnešu ilgā uzturēšanās transitnometnē. Lielākai daļai ir mazgadīgi bērni, tāpēc dzīves apstākļi ļoti grūti. Cits neatliek kā mēģināt iekļauties kādā citā emigrācijas shēmā.

E. M.

Pārmaksātā nodokļa atmaksa

Pēc Vācijā pastāvošiem noteikumiem katram darbiniekam, kas no savas algas maksā ienākuma nodokli vācu valsts kasei, ir tiesība prasīt „Lohnsteuer Jahresausgleich", t. i. pārmaksātā nodokļa atmaksu.

Daudzi tautieši, kas jau emigrējuši, vai taisās to darīt, šo iespēju nav izmantojuši. Ja arī tie, kam šīs naudas summas pienākas, negribētu vai nevarētu tās vairs paši izlietot, viņi varētu ziedot tās to tautiešu materiālam atbalstam, kam emigrācijas iespēju nav. Pārmaksātā ienāk. nodokļa atpakaļ saņemšanai aizbraucējiem jāatstāj pilnvara kādai Vācijā palikošai personai ar tālāk pilnvarošanas tiesībām. Šādas pilnvaras varētu atsūtīt arī jau emigrējušie.

. Nodokļa atpakaļ saņemšanai pastāv speciālas anketas, kas dabūjamas vietējā Finanzamtā. Turpat arī iesniedzamas anketas ar attiecīgiem pierādījumiem (piem., IRO izdota apliecība, ka darbiniekam tad un tad jāemigrē, Lohnsteuerkarte) līdz 31. martam. Pārsūdzības instance — attiecīga finanču ministrija. (in)

LETONIJAS 80 GADU

jubilejas svinības notiek Eslingenā 18. un 19. februārī.

Vai gribat kļūt par „frici"?

„Sakait lūdzu, kas dzīvo blokā pa kreisi no virtuves?"

„Latvieši".

„Pa labi",

„Latvieši un igauņi".

„Bet tur pašā nometnes stūrī?"

„Tie, kas pāriet vācu saimniecībā. Vai kungs arī grib palikt par frici?"

To nu gan viņš negrib, b var nākties tomēr palikt Vācijā. Tāpēc viņš grib aprunāties ar eventuāliem bēdu brāļiem.

Lūk, ko stāsta vīrs ap 40 gadiem: „Lūdzu pasakalt, vai jums zināma zeme, kas šodien ņem preti cilvēku ar 45% darba spēju zaudējumu, tbc slimos, sievieti ar 4 vai 5 bērniem, kam vīrs kritis karā, nemaz nemīnot invalidus? Nav! Un tā mums jāpalieck. Maz būs tādu, kas paliktos šeit no laba prāta."

Kā tad nu sākas tāda DP dzīve, kam jāpaliek vai kas pats izvēlējies palikt Vācijā?

Vispirms viņš saņem atsevišķu dzīvokli, par ko tam jāmaksā 60 feniņi par kvadrātmetru mēnesī, un lietošanā mēbeles (vismaz tā tas ir Eitinā). Tad, ja agrāk strādājis atalgotu darbu, arī bezdarba pabalstu ap 18 DM nedēļā, atkarīgi no bij. algas lieluma, bet ja ne — tad 13 DM. Vēl par 5 DM var nomāt 200 kv. metru lielu ģimenes dārziņu, reizi nedēļā par pazeminātu maksu noskatīties kino un sporta sacīkstēs.

Šis 13—18 DM ir minims, kuŗas iznāk uzturam un telpām, bet pietrūkst apģērba, apavu vai kā cita iegādei. Tamdēļ jādomā par darbu, bet pašreiz to atrast nav iespējams. Apstākļu maiņa sagaidāma ar pavasari, kad sāksies darbi laukos, ceļu remonti un būves. Tā vienā pašā Eitinas pilsētā paredzēts darbu sagādāt ap 1000 cilvēkiem.

Un kādas attieksmes ar vāciešiem. — Vismaz pagaidām korektas. Tāpat laipna pretimnākšana iestādēs. „Sadzīvošana nākotnē", domā palicēji, „zināmā mērā atkarāsies no mums pašiem, kā un par cik pratīsim iekļauties tajā vidē vai sabiedrībā, ar ko mums būs jāsastopas dienu dienā, kā tas vienmēr bijis."

Beigās jāpiezīmē, ka patlaban Eitinā vācu saimniecībā pāriet ap 30 DP.

J. V.

Drošākā ķīla

Šinīs dienās YMCAs/YWCAs amerikāņu joslas valde Eslingenā nodeva LCK ārējās informācijas fondam savu velti — 100 DM. Pavadrakstā ziedotāji izsaka dziļu pateicību LCK ārējās informācijas daļai par drosmes pilno cīņu Latvijas atjaunotnes labā un novēl dievpalīgu iesaistīt šajā idejiskā cīņā vienoti visu trimdinieku saimi. Tā būtu drošākā ķīla mūsu tautas nezūdībai, lai kādi smagi pārbaudījumi mūs vēl piemeklētu.

Veco mītne arī Farelā

Mūsu laikraksts jau informēja par plānu iekārtot veco ļaužu mītni Kukshafenā. Tagad mums vēsta, ka tādu mītni iekārtos arī Farelā. Tātad Ziemeļvācijā paliekošajiem DP būtu divas veco ļaužu mītnes. Jāpiezīmē, ka apkārtne Farelā gleznaināka, te apkārt meži un birzis, bet 6 km tālāk plašais Jādes jūras līcis.

Kā vieni no pirmajiem uz Farelī pārcelsies vecie ļaudis no Sengvardenes. Viņu vietā februāŗa vidū paredzēta Emdenes tautiešu ierašanās. Patlaban Sengvardenas nometnē remontē visas dzīvojamās ēkas. 8 bloki jau izremontēti un tanīs pārvietos Sengvardenas DP atlikumu.

Uz Oldenburgas latviešu nometnēm šinīs dienās pārvieto tautiešus no Lērtes un apkārtnes. Tāpat uz Oldenburgas un Sengvardenes rajona nometnēm paredzēts pārvest latviešus no Vatenštetes un Halendorfas. Līdz ar to visas latviešu nometnes Braunšveigas rajonā būtu likvidētas.

G. G.

VĒSTULES REDAKCIJAI

NEĻAUSIM SABRADĀT VIENĪGO, KAS MUMS PALICIS

Tālāk par R. Ozola rakstu „Skaidrības šai lietā nekad nevar būt par daudz" nu vairs nevar iet! Lūk, nekad nekas patstāvīgajā Latvijā nav bijis labs — bijušas kļūdas parlamenta laikos, bijušas kļūdas pēc 1934. g., kļūdoties arī tagadējie trimdas darbinieki un tāpēc: „Ja nav, nav kazai piena — atmest ar roku visam latviskam!" Cik nožēlojami!

Neviens, arī ģeniālākais cilvēks nevar dzīvi nodzīvot tā, lai varētu teikt — tā bijusi bez kļūdām, kur nu vēl, vadot tautas un valsts likteņus! Nekļūdās tikai tie, kas nekā nedara. Kritizēt nav grūti (tur nevajag ne spēju, ne uzupurēšanās), bet kļūdu dēļ atteikties no savas tautas — te nu komentāri lieki!

Neļausim sabradāt to, kas katram vēl pāri palicis — atmiņas par Latvijas patstāvības laikiem — gan līdz 1934. g. un vēl vairāk pēc šī gada. Sabradāt pagātni ir nozieguma pret nākotni, noziegums pret mocekļiem — tiem 90% mūsu tautas piederīgo, kas visvairāk galda glābēju.

R. Ozols gan lūdz, lai viņam nepārmet latviskuma trūkumu, bet lai atspēkojot Ulmaņa laika nebūšanas. Tas simtkārt jau darīts. Konkrēti Latvijas 6. un 11. janvāŗa numuros. Pret šo rakstu autoriem — „BERU" un A. Iksenu katrs īsts latvietis, kam svēti mūsu valsts sasniegumi (tas vairs nevienam nav jāpierāda) izjūt pateicību par patiesu vārdu. Kritizēt var tikai tas, kas prot arī celt.

M. Cīvzele, Verdenā

SKAIDRĪBAS ALCĒJIEM UN LAIKMETU TIESĀTĀJIEM

Mūsu valsts samērā neilgais brīvības laiks dalās divos posmos: 1) kad vadība atradās 30 politisko partiju un grupu rokās; 2) kad partiju neatbildīgo varu un neierobežoto audzelību pārtrauca, lai tautai sagatavotu jaunu nacionālu satversmi.

Partijas gan solīja zelta kalnus, bet valsts labklājība bija tām otrās šķiras jēdziens. Komūnistu deputāti organizēja pagrīdi, uzturēja sakarus ar Maskavu, sludināja atklātu naidu un sagrāvi nacionālajai Latvijai, bet sociāldemokratu kreisais spārns bija izveidojis apbrunotu organizāciju pastāvošās iekārtas gāšanai ar ieroču palīdzību. Nodoms pēdējā mirklī tika likvidēts, bet komūnistu draudi piepildījās 1940. g. 17. jūnijā. Tāpat neviens vēl nebūs aizmirsis lielo vieninieku un divnieku skaitu, kas vienreiz sevi pārdeva koalicijai, otrreiz opozicijai, lai tikai kaut ko iegūtu sev.

Būtu labi, ja šie skaidrības alcēji laikā, kad kritušie un dzīvajie ceļas izšķirējai cīņai par brīvību, velti nenodarbotos ar rakstu sastādīšanu, kas pauž līnča tiesu nacionālā laikmeta vaditājiem. Tiem neizdosies tautā aptumšot cieņu un mīlestību pret mocekļa nāvē gājušā Latvijas idejas īstenotāja Kārļa Ulmaņa vienreizējo personību. Lai klusē dogmas, kad jācīnās izmisuma cīņa par tēvzemi.

Alberts Eglītis, Reinzemē

ošākā ķīla

lienāsYMCAs/YWCAs
u joslas valde Eslin-
eva LCK ārējās in-
s fondam savu velti
M. Pavadrakstā zie-
aka dziļu pateicību
ās informācijas daļai
nes pilno cīņu Latvi-
notnes labā un novēl
iesaistīt šajā ide-
vienoti visu trim-
aimi. Tā būtu dro-
mūsu tautas nezū-
kādi smagi pārbau-
ūs vēl piemeklētu."

itne arī Farelā

raksts jau informēja par
tot veco ļaužu mītni
Tagad mums vēsta, ka
ekārtos arī Farelā. Tā-
ācijā paliekošajiem DP
veco ļaužu mītnes. Jā-
apkārtne Farelā gleznai-
ārt meži un birzis, bet
lašais Jādes jūras līcis.
no pirmajiem uz Fareli
cie ļaudis no Seng-
ņu vietā februāra vidū
ndenes tautiešu ieraša-
n Sengvardenas nomet-
visas dzīvojamās ēkas.
remontēti un tanīs pār-
ardenas DP atlikumu.
urgas latviešu nomet-
enās pārvieto tautiešus
apkārtnes. Tāpat uz
un Sengvardenes rajo-
paredzēts pārvest lat-
atenštetes un Halendor-
to visas latviešu no-
nšvelgas rajonā būtu
G. G.

VĒSTULES REDAKCIJAI

SABRADĀT VIENĪGO, MUMS PALICIS

R. Ozola rakstu „Skaid-
ā nekad nevar būt par
irs nevar iet! Lūk, ne-
atstāvīgajā Latvijā nav
bijušas kļūdas parla-
, bijušas kļūdas pēc
oties arī tagadējie trim-
ki un tāpēc: „Ja nav,
iena — atmest ar roku
kam!" Cik nožēlojami!
ri ģeniālākais cilvēks
nodzīvot tā, lai varētu
jusi bez kļūdām, kuc-
utas un valsts likteņus!
i tie, kas nekā nedara.
grūti (tur nevajag ne
purēšanās), bet kļūdu
no savas tautas — te
lieki!
abradāt to, kas katram
is — atmiņas par Lat-
bas laikiem — gan līdz
ēl vairāk pēc šī gada.
ātni ir noziegums pret
egums pret mocekļiem
mūsu tautas piederīgo,
gaida glābēju.
n lūdz, lai viņam ne-
skumīa trūkumu, bet
Ulmaņa laika nebūša-
tkārt jau darīts. Kon-
6. un 11. janvāra nu-
šo rakstu autoriem —
A. Iksenu katrs ists
svēti mūsu valsts sa-
vairs nevienam nav
ūt pateicību par pā-
Kritizēt var tikai tas,
celt.
M. Čivzele, Verdenā

AS ALCĒJIEM UN U TIESĀTĀJIEM

samērā neilgais brī-
alās divos posmos: 1)
radās 30 politisko par-
rokās; 2) kad partiju
aru un neierobežoto
trauca, lai tautai sa-
u nacionālu satversmi.
solīja zelta kalnus,
klājība bija tām otrās
s. Komūnistu deputāti
grīdi, uzturēja sakarus
sludināja atklātu nai-
nacionālajai Latvijai,
okratu kreisais spārns
apbruņotu organizā-
s iekārtas gāšanai ar
bu. Nodoms pēdējā
tvīdēts, bet komūnistu
lijās 1940. g. 17. jū-
neviens vēl nebūs aiz-
eniniekiu un divnieku
enreiz sevi pārdeva
eiz opozicijai, lai tikai
u sev.
a šie skaidrības alcējī
tušie un dzīvajie ceļas
i par brīvību, veltī
ar rakstu sastādīšanu,
tiesu nacionālā laik-
em. Tiem neizdosies
t cieņu un mīlestību
nāvē gājušā Latvijas
otāja Kārļa Ulmaņa
sonību. Lai klusē dog-
ās izmisuma cīņa par

ts Eglītis, Reinzemē

Smiekli, raudas un eukaliptu vicu šnācieni

Dzīve ģimeņu nometnē Austrālijā

Kā zināms, Austrālijā ģimenes sākumā bieži šķiŗ. Ģimenes galvu aizsūta darbā, bet ģimeni uz speci-

Latviešu bērni Grētas ģimeņu nometnē Austrālijā.
Silmales uzņēmums

ālu nometni, t. s. Holding Centre. Esmu nostrādājis 7 mēnešus šādā nometnē Jaunajā Dienvidvelsā, tādēļ varu to sīkāk aprakstīt.

Tā ir veca karavīru nometne, — skārda barakas ar šīfera jumtiem, kas iekšpusē izsistas ar papi, bet bez griestiem. Katrā 3×4 m istabā jādzīvo 2 personām. Gultas veļu un ēdamos traukus dod, bet galda, krēslu un apsildītāju ierīču nav.

Vasaras dienās jumts sakarst, un telpā ir tveicīgi kā pirtī, bet ūdens lietošana ierobežota. Turpretī ziemā naktīs dažreiz temperātūra noslīd līdz 0 gr. C., un lietainās un vējainās dienās bērniem salst. Petrolejas un elektriskās krāsniņas lietot aizliegts.

Pārtika laba un bagātīga. Tagad ir vasaras brieduma laiks. Ienākušies firziķi, aprikozes un vīnogas. Bērni tos kāri ēd. Slimības, kas apsēda mazos uz kuģiem, še parādās maz. Mirušo nav. Medicīniskā palīdzība un slimnīca nometnes iemītniekiem brīva. Lai apkaŗotu kukaiņus, istabas un baraku pamatus apsmidzina ar DDT šķīdinājumu, bet apkārt nometnei apdedzina zāli. Cūsku un zirnekļu sakošanas gadījumu nav, lai gan mūdžu te netrūkst.

Sevišķi labi nometnē jūtas to tautību piederīgie, kas dzīvojuši sādžās. Nometnę atgādina lielu bērnu dārzu, jo uz vienu pieaugušo ir 2 bērni. Smiekli, raudas un eukaliptu vicu šņācieni nepieradušai ausij šķiet briesmīgi. Bet še tomēr ir dzīviba! Bērniem no 6—16 g. v. obligāta skola. Mācības notiek tikai angliski. Par pilntiesīgu skolotāju strādā arī latvietis E. Smugais.

Nometnes iedzivotāju sastāvs pakāpeniski mainās. Viŗi sameklē dzīvokļus, un ģimenes aizbrauc. Dažreiz tās arī atgriežas atpakaļ, jo nevar sadzīvot ar austrāliešiem, vai ire bijusi par augstu. Daudzi nometnēs paliek labprāt, jo, piemēram, sievai ar 2 bērniem līdz 3 g. v. nedēļā par nometni jāmaksā tikai 30 šiliņu. Bērniem mēdz sameklēt

Nedēļas nogales brīvdienas beigušās. Tēvus uz vilcienu pavada pārējie ģimenes locekļi.
A. Puķītes uzņēmums

aukli, un māte var strādāt slimnīcā vai virtuvē, kur 2 nedēļās nopelna 9 mārciņas.

Laimīgākās dienas nometnē ir nedēļas nogalē, kad sabrauc viŗi un tēvi. Gaidot tiek slaucīts, berzts, mazgāts. Traukos saliek lauku ziedus un eukaliptu zarus. Līdz vēlam vakaram istabiņās skan valodas. Kultūras dzīve nometnē bāla. Ir tikai kino un deju vakari; dažreiz arī cita veida banāli sarīkojumi, kur latvieši parasti nepiedalās.

Labāka dzīve tiem, kas nometnēs strādā 2 gadu līguma ietvaros. Dar-

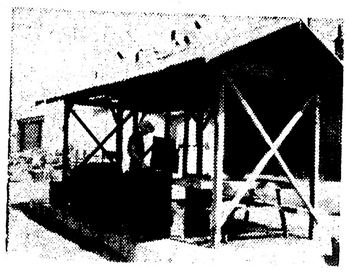

Nometnes virtuve atrodas vaļējā pajumtē, kas sargā pret vasaras tveici.
A. Puķītes uzņēmums

biniekiem ir istabas ar griestiem un mēbelēm. Nometnes vadība rūpējas par koncertu apmeklēšanu tuvākajās pilsētās un ekskursijām.

Gretā, februārī.

A. Zariņš

PADOMI JAUNAUSTRĀLIEŠIEM

Laikraksts The New Australian vairākos numuros publicējis dažādus juridiskas dabas norādījumus, kas var interesēt jauniebraucējus Austrālijā. Starp citu atzīmēts, ka nepilngadīgo iebraucēju laulībām, ja tie ieradušies Austrālijā bez vecākiem, jāpieprasa atļauja immigrācijas ministram, kas skaitās šādu nepilngadīgu ieceļotāju aizbildnis.

Ieceļotāja, kas apprecas ar Austrālijas pilsoni, parasti ar immigrācijas ministrijas piekrišanu tiek atbrīvota no obligātā darba līguma

Bērni, kas dzimuši Austrālijā, iegūst Austrālijas pavalstniecību un britu nacionālitāti. Ja viņi vēlāk gribētu doties uz savu agrāko dzimteni, viņi to varēs darīt ar Austrālijas pasi.

Kad darba līgums beidzies, no Austrālijas aizbraukt atļauts, ja visus ceļa izdevumus sedz pats izceļotājs. Ja kādam jau priekš līguma izbeigšanās būtu sevišķi nepieciešams izbraukt uz laiku no Austrālijas, viņam pašam jāmaksā visi ar to saistītie izdevumi, un viņa brauciena laiku neieskaita līguma laikā.

M. Z.

160 akru zemes par brīvu

ARĪ AĻASKĀ SKAN LAVIEŠU VALODA

Kalnu un okeana līču iežogotā Aļaskas galvaspilsēta Džuno (Juneau) ir glīta pilsētiņa ar 7500 iedzīvotājiem. Ziemā šeit nedzird zvejas kuģu svilpes, neredz strādājam zeltračus. Baltās mājiņas un viesnīcas kalnu nogāzēs ir gluži pamestas, un sniegs pārklājis klintis un ielejas.

Šī plašā, bagātā zeme devusi patvērumu arī dažiem latviešiem. Viens no tiem iesaistīts Aļaskas sakaru dienesta darbā un apceļojis plašo territoriju līdz pat tālākajām Aleutu salu grupām, kas atrodas tikai dažus simtus kilometru no Sibirijas robežas. Šis tautietis par latviešu eventuālajām dzīves un darba iespējām Aļaskā stāsta:

Šejienes klimats latviešiem visumā piemērots. Arī darba netrūkst, un tie latvieši, kas ir jau ASV pavalstnieki, vai vismaz izpēmuši pirmos pavalstniecības dokumentus, var iegādāties Aļaskā zemi par brīvu. Ieceļotāji šeit var dabūt līdz 160 akru zemes, ja tie 6 mēnešu laikā pēc zemes pieprasīšanas sāk to apstrādāt. Katru gadu tiem jāpavada jaunajā vietā 7 mēneši. Ieceļotājam jāuzceļ dzīvojamā māja un divos gados jākultivē vismaz viena sešpadsmītā daļa zemes. Pēc 14 mēn. nodzīvošanas ieceļotājs, ja vēlas, var maksāt 1,25 dol par akru, un zeme skaitās viņa īpašums bez jebkādas tālākas kultivēšanas Bet ja jaunais saimnieks izpilda visus pārējos noteikumus 3 gadu laikā, tad tam nav jāmaksā nekas.

Aļaskas dzīves standarts ir augstāks par pārējām ASV un Kanadu. Šī gada pavasarī šeit sāksies ārkārtīgi plaši būvdarbi, un paredzams liels strādnieku pieprasījums. Pašlaik daži latvieši Aļaskā nodarbināti būvniecībā, citi zvejniecībā. Tomēr kopējais mūsu tautiešu skaits te nav liels, jo pagaidām, šķiet, tie baidās doties plašajā ziemeļu zemē tādēļ vien, ka kādreiz lasījuši par milzīgo aukstumu, nepārejamiem kalniem un plēsīgiem zvēriem. Jāsaka tomēr, ka visos apvidos stāvoklis šai ziņā tīk ļauns nav. Latviešiem, kas būtu nodomājuši iegūt te savu zemes stūrīti, ieteicams rakstīt angliski: Registers, US District Land Office, Anchorage, Alaska. Šī iestāde ar prieku sniegs ikvienam prasīto informāciju par zemes iegūšanu." (j)

Arī Dānijā nometnes sāk irt

Latviešu pārstāvis pie IRO misijas Dānijā V. Briedis nesen Kopenhāgenas tautiešu sanāksmē sniedza informāciju par tuvākās nākotnes bēgļu dzīves aktuālām problēmām. IRO misija norādījusi, ka Dānijā uz pastāvīgu dzīvi varēs palikt ne vairāk kā 300—400 bēgļu, galvenokārt vecie un darba nespējīgie invalidi, sievietes ar maziem bērniem, kā arī nedaudzi atsevišķi speciālisti. Nestrādātājus turpmāk paredzēts novietot Tistedes nometnē. Līdzšinējās nometnes arī Dānijā likvidēšot ar 1. jūliju, pēc kam IRO gan izsniegšot nelielu naudas pabalstu tiem, kuŗi nevarēšot izceļot. Visumā par palicējiem būšot jārūpējas Dānijas valstij. Bēgļu pārstāvji lūguši nepiemērot tiem vispārīgo Dānijas likumu par ārzemniekiem, kas paredz dažādus ierobežojumus.

Emigrācijai uz Austrāliju Tistedes nometnē pieteikušies 120 latviešu un cittautu bēgļu. Bez tam caur Dāniju uz Austrāliju tuvākajā laikā paredz doties apm. 150 tautiešu no Zviedrijas. Uz ASV izceļot Dānijas bēgļiem izredžu nav, jo šī bēgļu grupa nav paredzēta jaunajā DP likumprojektā. Ievadītas sarunas ar Kanadu, un cerams, ka uz turieni izceļošanas iespējas uzlabosies. Pilnīgi turpretim pārtraukta emigrācija no Dānijas uz Argentīnu.

Latviešu pārstāvis Briedis vēl paskaidrojis, ka dāņu iestādes sākušas iet jaunu ceļu bēgļu laulību šķiršanas lietās. Pēc dāņu civīllikuma ārzemnieku laulības var šķirt tikai tad, ja abas puses dzīvo šeit. Tagad tieslietu ministrija pieņem un sagatavo šķiršanas lietas arī tad, ja vienas puses dzīves vieta norādīta Latvijā. Lietu nosūta tālāk ārlietu ministrijai, kas savukārt pieprasa izziņu no PSRS pārstāvjiem. Tādēļ tautiešiem ikvienā gadījumā būtu iepriekš jāpārdomā, vai šādu procesu ieteicams ievadīt. **J. V.**

Laulību skirsana Anglija

Nesen Anglijā šķirtas divu latviešu laulības, kas laikam atzīstami vispār par pirmajiem precedentiem. Abiem procesiem liela principiāla nozīme, un tāpēc turpmāko lietu gaitai vajadzētu būt vieglākai un drošākai. Pirmajā gadījumā abi partneŗi dzīvo šajā zemē, un šķiršana notikusi viena laulātā vainas dēļ. Otrs gadījums bijis sarežģītāks, jo Anglijā dzīvo tikai viens partneris, bet otrs ir nezināmā prombūtnē, resp. aiz dzelzs aizkara. Šajā gadījumā tiesnesis prezumējis otra partņera nāvi. Lietas kārtojis angļu advokāts. Tās izmaksājušas apm. 70 mārc. katra, un lēmums nācis vienu gadu pēc ierosinājuma. (j)

Nedaudz DP turpmāk Austrālijā varēs ieceļot bez obligātā darba līguma

20.000 DP 2 MĒNEŠOS UZ AUSTRĀLIJU — „DZĪVAS GRĀMATAS" PRET KOMŪNISMU — PASTIPRINĀTA MUITAS KONTROLE IECEĻOTĀJIEM

Mūsu Austrālijas redakcijas informācija no Kanberas

Mūsu interešu lokā pēdējā laika ievērojamākais notikums Austrālijā bija IRO ģenerāldirektora palīga sēra Art. Rakera (Sir Arth. Rucker) 12 dienu viesošanās. Pēc ierašanās Sidnejā viņš nekavējoties devās uz Kanbēru un apellēja pie Austrālijas valdības: „Jūs varat uzņemt savā zemē manus britu tautiešus, bet palīdziet arī IRO tās smagajā darbā." Viesis lūdza, vai Austrālijas valdība nevarētu dot patvērumu zināmam skaitam grūti izvietojamo DP, un norādīja, ka grūtības izceļošanā no Eiropas ir arī daudziem gados vecākiem speciālistiem. „Mums palīdzēt var vienīgi Austrālija un ASV, jo tik un tā pēc IRO darbības izbeigšanās nometnēs Vācijā, Austrijā un Italijā vēl paliks ap 200.000 DP," teica Art. Rakers.

Pēc 12 dienām, dodoties projām no Austrālijas, direktors informēja avižniekus Adelaidē: „Austrālijas valdība bija vienis prātis, ka nākamajos 2 mēnešos no Eiropas nometnēm uz Austrāliju izceļos 20.000 DP — katru mēnesi 10.000. Valdība arī apsolījās zināmu skaitu DP nesaistīt ar parasto 2 gadu darba līgumu."

Dienu pēc tam Melburnā imigrācijas ministrs H. Holts paskaidroja presei, ka darba līguma atcelšanu var sagaidīt samērā ļoti maz DP, varbūt kāds simts — daži speciālisti, mūziķi, gados vecāki skolotāji utt. Holts vēl norādīja, ka jau bij. imigrācijas ministrs A. Kalvels apsolījis grupai DP ieceļošanu Austrālijā bez līguma, bet Kalvels nekavējoties presē atspēkoja: „Mr. Holts ļoti maldās — nekādas garantijas neesmu devis. Izņēmums ir vienīgi daži garīdznieki, un arī tad var runāt tikai par 3 vai 4 cilvēkiem, kas te ieradušies."

„Imigrācija un Austrālijas aizsardzība ir dviņu problēmas," The Sydney Morning Herald pārstāvim šajās dienās paskaidroja ministrs Holts, uzsverot, ka valdība iespēju robežās turpinās imigrantu ieplūdināšanu Austrālijā. Nupat Melburnā atkal piestājās 2 kuģi, atvedot pāri par 2000 immigrantu. Atbraucēju vidū bija kāda 27 g. v. igauniete, kas žurnālistiem teica, ka austrāliešiem sen vairs nevajagot lasīt pretkomūnistiskas grāmatas, jo par sarkano terroru „dzīvas grāmatas" esot bij. DP. Viņa lūgusi Melburnas laikrakstu The Age neminēt tās vārdu, jo vecāki palikuši boļševiku okupētajā Igaunijā. Laikraksts iespiedis garāku igaunietes stāstu par komūnistu necilvēcībām Baltijā. Gluži to pašu par Ungāriju apliecināja Budapeštas pianists Edv. Nagijs.

Izceļotāji uz Austrāliju vairs nedrīkst pārmērigi „apkrauties", jo muitas kontrole kļūst arvien stingrāka. Tas pa daļai bij. DP nopelns, jo tie mēdza ierasties Austrālijā apkārušies foto aparātiem un daudzām citām mantām. Dažam bija pat 10 foto aparātu un tikpat daudz tālskatu. Pēdējā laikā pastiprināta kontrabanda vērota arī no Ķīnas un ASV. Nupat Melburnas ostā muitas ierēdņi konfiscēja 36.000 amerikāņu cigarešu, daudz pērļu un opija. Nav brīnums, ka šādos apstākļos stingrāka kļūst arī bij. DP muitas kontrole.

Kanbērā, februārī.

Six

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Albanijas (Albany) pilsētā Austrālijā 18. 1. satiksmes negadījumā gūto ievainojumu dēļ miris mūsu tautietis Pēteris Skrinda. Nelaikis dzimis 1909. g. 2. aprilī Kalupes pagastā.

Daugavas Vanagu Melburnas nodaļas ziedojumu vākšanas akcijā invalidiem un trūcīgiem tautiešiem Vācijā līdz šim savāktas 118 mārciņas. Par šo summu nosūtīti 102 sainiši DV centrālajai valdei Vācijā, kas tos sadalīs tālāk.

Adelaides latviešu biedrības jaunajā valdē ievēlēti: par priekšnieku mag. iur. O. Strauts, bet par valdes locekļiem — inž. A. Stelbovičs, zvēr. adv. A. Kreišmanis, mag. hist. Apinis un E. Voitkūnas.

Melburnas universitātē uzņemti R. Ziediņš, A. Veismanis, J. Ritenis uc. latvieši, kam obligātais darba līgums jau beidzies.

San Paulo latvieši (Brazilijā) 28. 1. sarīkoja literāri mūzikālu vakaru, ko atklāja Latvijas konsulāta sekretāra J. Veisa uzruna un mūsu valsts himna Filoloģe K. Geista referēja par Draudzīgā aicinājuma, Tēvzemes balvas un Kultūras fonda nozīmi. Prof. St. Ladusāns nodeva tautiešiem pāvesta Pija 12. sveicienus un svētību. Par dzejnieka Frīča Bārdas dzīvi un darbiem lasīja Arnolds Rasa. Ar deklamācijām, dziesmām un klavieŗu priekšnesumiem sarīkojumā piedalījās Meta Laipniece, Aleks. Glinskis, L. Kuzņecova un Oļegs Kuzņecovs.

Anglijā un citur dzīvojošos Liepājas valsts technikuma 3. izlaiduma (1925. g.) absolventus, sakarā ar 25 g. izlaiduma atceri, lūdz paziņot savas adreses I. Salmem, N. S. Hostel, Kempston-Hardwick, Bedford, England.

Latviešu biedrība Lielbritānijā nolēmusi nodibināt stipendiju fondu, lai atbalstītu latviešu jauniešu izglītības gaitas. Fonda līdzekļi veidosies no sarīkojumu atlikumiem, ziedotāju iemaksām un citiem ienākumiem. Stipendijas pēc tautas augstskolas ieteikuma piešķirs LBL centrālā valde.

Lebanonas (Ohaio štatā) nedēļas laikraksts The Western Star ievietojis plašāku Em. Skujenieka rakstu par Latviju un latviešiem, kuŗā autors iepazīstina lasītājus ar Latvijas vēsturi, ģeografisko stāvokli, kā arī ar latviešu tautas likteni pēdējos gados.

Kanadas latviešu kluba pilnsapulces dalībnieki 25. 1. sazied oja 242 dol. jaundibinamā latviešu nama fondam. Kluba valdē 1950. g. ievēlēja Kļaviņu, Bruņinieku, Rubli, Valdmani un Pakalnu.

*

Pakistanā ar lidmašīnu no Romas pag. g. decembŗa beigās ieradies Dr. H. Daugavietis līdz ar 4 citiem latviešu ārstiem un 1 zobārsti. Pēc apm. mēneša visi viņi izvietoti darbā savā speciālitātē Kvetā (Quetta) un citās tālās zemes pilsētās.

Jāmacas rīt mušas un košlāt smiltis

Kā dzīvo latvieši franču ārzemnieku leģionā Āfrikas tuksnesī

Ka latvieši mīt arī dažādās Afrikas kontinenta daļās, to esam lasījuši jau vairākkārt. Šoreiz par savu vienmuļo dzīvi un grūtībām, kādas sagādā tuksneša ipatnības, pastāsta latvietis J. R., kas iesaistījies franču ārzemnieku leģiona vienībā Sebas tuksneša apgabalā.

„Forta dzīve šajā neizmērojamā smilšu klajumā ir vienmuļa un garlaicīga. Viss norit kā vienā nemainīgā darbdienā. Civilizētajā pasaulē mēdz rēgulāri atzīmēt svētdienas. Mums šeit fortā atpūtas dienu nav. No pārējām atšķiŗas tikai divas dienas mēnesī, kad pienāk pasta lidmašīna. Pasta dienā jau agri no rīta visi cietokšņa iemītnieki pacilātā garastāvoklī. Tie gaida vēstis no draugiem, līgavām, ģimenēm. Pusdienas laikā, lidmašīnai parādoties pie apvāršņa, viss garnizons sapulcējies klajā laukā, sajūsmā sveic lidmašīnu. Un jau pēc pusstundas visi tie, kam raksta tuvinieki vai paziņas, izklīst, lai sameklētu klusāku vietiņu, kur domās kavēties citā pasaulē — savējo vidū. Bet ne visiem šī diena kļūst par ilgi gaidīto svētdienu. Daudziem atliek vienīgi cerības sagaidīt pēc nākamajām divām nedēļām kādu vēstuli, kas sagādātu priecīgu pārmaiņu trulajā, vienmuļigajā tuksneša dzīvē.

Pievēršoties ikdienai, lielākā leģionāru nelaime šeit, kā jau to var secināt no tuksneša vārda, ir ūdens trūkums un smilšu postīgā pārbagātība. Par mokām, kādas sagādā ūdens trūkums tuksnesī, biju lasījis arī agrāk, bet tagad, kad pašam ar šīm grūtībām jāsastopas diendienā, tikai tā īsti izjūtu ūdens nozīmi. Bieži saule svilina nežēlīgi, termometrs rāda 55 gr. C. un pat vairāk, un tomēr arī ar labāko gribu un lielāko veiklību ne reti jāpaliek bez ūdens. Kad vasaras periodā kādreiz nestrādā vēja turbīna, kas sūknē ūdeni no 48 m dziļās forta akas, nepieciek ūdens pat ēdiena pagatavošanai cietokšņa iemītniekiem. Ūdeni gan tad piegādā automobilī no tuvākās oazes, bet bieži vien, stāvot ūdens rindā, beidzamajiem neiznāk pat tik daudz šķidruma, lai izskalotu smiltis no mutes Nav patīkami, ka zobi čirkst kā dzirnakmeņi. Smilšu posts sevišķi izjūtams vējainās dienās, kad viesulis uzsviež gaisā smilšu mākoņus, un visa apkārtne pārvēršas dzeltenā masā. Ejot pretvēja virzienā, tādās dienās ne tikai acis un mute, bet arī rīkle pilna smilšu. Vējam pārstājot, parasti mēdz parādīties tāds daudzums musu, ka tās nemitīgi jāatgaiņā. Bieži to pat lāga nespēj, un jānorij dzīvas mušas, kas nav visai patīkami.

Atrodamies šeit tuksnesī nepilnu gadu, tomēr daudziem šī dzīve apnikusi tik galīgi, un tie paresti algas izmaksas dienā meklē aizmiršanos, prieku vai nervu mierinājumu „glāzīšu tukšošanas sacensībā". Vakarā pārbaužu laikā tādi viŗi mētājas kā roņi ziemeļpolā uz ledus gabala. Tas viegli saprotams, ja ievēro, ka daudziem leģionāriem nav nekādu tuvinieku, nav no kā gaidīt mīļu vai mierinātāju vēstuli. Tie dzīvo tikai šodienai.

Mēs, latvieši, esam šajā tuksneša fortā divi, bet varu teikt par mums abiem, ka četros gados, kopš kalpojam leģionā, neesam nekad tik tālu nonākuši, ka ceļš no kantīnes uz dzīvojamām telpām būtu jāmēro četrrāpus. Ievērojot leģionāru dzīves īpatnības, jābūt ļoti uzmanīgam, lai ievērotu robežu."

Abi latvieši leģionā nodarbināti par amatniekiem. Mūsu raksta autors J. R., pēc amata akmeņkalis — tēlnieks, kaltuvē gatavo dažādo leģiona vienību krūšu nozīmes, kā arī veido figūras kantīnes izdaiļošanai, bet otrs tautietis strādā par drēbnieku.

FAKTI, KAS IEIES VĒSTURĒ

Svešumā sirmojot, mūs bieži moca jautājums, kādēļ latviešu tautai jānes tik pārcilvēciski smagi pārbaudījumi, kas ik gadu jo vairāk deldē mūsu dzīvo spēku, nomāc mūsu nacionālo garu un apslāpē latviešu valodas skaņas lielajā tautu korī? Ar ko gan esam izpelnījušies šo bargo pārmācību, kas ieilgstot draud kļūt par nāves sodu mūsu tautai? Allaž esam mazgājuši savas rokas un sirdsapziņu tanī pārliecībā, ka esam gluži bez vainas un ciešam nepelnīti.

Bet tā tas, diemžēl, nav. Baigajos nelaimes plūdos, kas brāzušies pāri Latvijai, taču savu tiesu grēkojuši esam arī mēs.

Visu Latvijas patstāvības laiku, kamēr vadījām brīvu un mierīgu dzīvi, turpat aiz mūsu zemes austrumrobežas norisinājās tā pati draudzīgā traģēdija, kc nu jau gadiem pārdzīvo arī baltieši un citas tautas. Kad mēs vēl baudījām brīvās valsts cilvēku tiesības, un mums bija vaļā logi uz visu pasauli, — hermētiski noslēgtajā Padomijā plosījās komūnisma terrors ar deportācijām, spaidu darbiem un koncentrācijas nometnēm, mežonīgu inkvizīciju un slepkavībām.

To visu mēs zinājām tāpat kā zinām to, kas šodien notiek Latvijā. Mēs zinājām, ka visā sarkanajā impērijā izskausta ne vien aristokratija un nacionālā inteligence, bet arī patstāvīgā pilsonība un zemniecība; mēs zinājām, ka vienā pašā gadā desmit miljoni ukraiņu miruši bada nāvē; mēs zinājām, ka dažas mazākas tautiņas tur pilnīgi iznīcinātas. Un beidzot, — mēs taču zinājām arī to, ka **šajā posta un nāves valstībā bija palikuši vairāki simts tūkstoši latviešu bēgļu un cīnītāju, kuriem ceļš uz tēvu zemi bija nogriezts. Tie gandrīz visi aizgāja mocekļu gaitās.**

Vai mēs ko darījām šo nelaimīgo labā? Vai mēs brēcām uz Dievu un cilvēci tā, kā darām to šodien? Vai sviedām pasaulē izmisuma pilnu vēstuļu, memorandu un pretkomūnistiskās propagandas brošūru kaudzes? Vai apsūdzējām Kremļa noziedzniekus un brīdinājām rietumus no sarkanajām briesmām?

Nē! — mēs to nedarījām, lai gan toreiz mums netrūka ne līdzekļu, nedz iespēju šīm kristīgu cilvēku pienākumam. Gluži otrādi — tāpat kā tagad rietumeiropieši, mēs dzīvojām bezrūpīgas un laimīgas dienas un piedevām vēl — **darījām to, ko nu jau desmito gadu rūgti pārmetam brīvajai pasaulei:** mūsu sūtņi un atašeji kaisīja laipnības frazes Maskavā, kamēr Kremļa pārstāvji to pašu darīja svinīgās pieņemšanās Rīgā; mūsu valstsviri un diplomāti konferēja pie viena galda ar maskaviešu delegātiem gan sanāksmēs, gan starptautiskā forumā, un mūsu zemē darbojās pat Latvijas-Pad. savienības tuvināšanās biedrība, kuŗā izkūņojās centīgākie mūsu valsts kapraču palīgi. Mēs runājām par saprašanos un draudzību ar austrumu varmākām vēl tad, kad sarkano palu ūdeņi jau smēlās mums mutē...

Lūk, — mūsu grēks un vaina, kuŗas sodība piemeklējusi ne vien mūs, bet arī pusi Eiropas, mezdama baigu draudu ēnu pār rietumiem, pat pār visu pasauli, kas nav bez grēka un vainas šai lielajā cilvēces nelaimē.

Racionālisma, materiālisma un komūnisma idejas nav dzimušas Krievijā, bet gan vadošajās Rietumeiropas zemēs, kur šo ideju dīgļi savā tīrkultūrā radušies jau pagājušā gadsimta otrajā pusē. Tikai XX gadsimta sākumā šo laundabīgo dīgļu kultūras importētas cara imperijā un iepotētas turienes vieglāk inficējamām tautām. Un tagad, — šausmās nodrebēdama, pasaule ieraudzījusi šo maldu mācību rezultātus izpaužamies visnejaukākajā veidā. Gan visas brīvās tautas nu steidz iznīdēt vai mazākais iekapselēt savā ķermenī ieperinājušās komūnisma baktērijas, taču salauzt racionālisma un materiālisma paralizējošos žņaugus tās nejaudā vēl joprojām.

Vispirms mēs rūgti vilāmies tūdaļ pēc Vācijas kapitulācijas: mēs bijām cerējuši, ka pēc komūnisma brālēna — nacionālsociālisma satriekšanas rietumu sabiedrotie turpinās cīņu pret padomiju, lai atbrīvotu tās jūgā vaimanājošās tautas. Bet veltīgi — mūsu gadsimtā vairs nebija bruņinieku, kas steigtos palīgā vajātiem un verdzinātiem; mūsu dienās neradās krietni ticīgie un pašaizliedzīgi ideālisti kā XI—XIII gadsimtos, kad Eiropas rietumos cēlās simts tūkstošu masas, lai dotos gadiem ilgos un grūtos krusta kara gājienos — atbrīvojot kristīgajiem zemi, kur Jēzus staigājis. Un austrumu lācis mierīgi varēja turpināt Baltijas stropu atbrivošanu no medus un bitēm . . .

Otru smago vilšanos mēs piedzīvojām cerēdami, ka Rietumvācijā paglābušos trimdiniekus izvietos tālākās zemēs vienkopus — kompaktās nacionālās grupās, kur tās varētu sekmīgi kopt savas tradicijas un kultūru, krietnā un katram piemērotā darbā celt savu saimniecisko labklājību, pašiem gādājot par saviem vecajiem un bāriem, slimajiem un invalidiem. To viegli varēja izkārtot jau UNRRAs darbības laikā, nemaz nedibinot IRO un aiztaupot tai subsidētos kolosālos līdzekļus, jo kā Kanadā, tā Amerikā vai kaut tepat Francijā bija gana izmirušu apgabalu ar pamestām mājām un laukiem, kur pajumti un darbu atrastu ne vien savu tēvzemi pazaudējušie lauksaimnieki, bet arī strādnieki un visu arodu amatnieki, skolotāji un garīdznieki, mākslas un visu akadēmisko profesiju darbinieki. Tā to būtu izkārtojusi patiesi kristīga un humāna pasaule, bet, diemžēl, mums nācās piedzīvot ko citu.

Mūs izkaisa pasaulē kā vēji koku lapas, saplosot ne vien bēgļu nacionālo vienību, bet ļoti bieži pat ģimenes, pie kam dažkārt tādas, kuŗu kara izšķirtie piederīgie, caur lielām grūtībām un briesmām lauzdamies, beidzot viens otru sameklējuši un sastapuši tikai še, trimdā. Un pazemojošais veids, kādā notiek izvietojamo pārbaude un pieņemšanas, pārāk atgādina senas gleznas un gravīras, kur bagāti vergu uzpircēji no galvas līdz kājām novērtē kailo preci, atstumdami pie malas vecos un nevarīgos. Tiem nav vajadzīgi cilvēki, bet tikai darba spēks, vai sugas uzlabošanas un vairošanas eksemplāri. Gan retumis paspīd arī pa cilvēkmīlestības staram, kā piem. ASV, uz kurieni līdzi savām ģimenēm aizlīgojušas arī sirmākas galvas un drebošākas rokas, vai arī Norvēģija, kas uzņem vairākus desmitus neredzīgo; bet šiem un citiem retajiem paraugiem ir vairāk platonisku žestu nozīme plašajās bēgļu izvietošanas akcijās, kas lielajam vairumam aizcelotāju no jauna sadzēlušas jau tā sasāpējušās sirdis. Vissmagāk to izjutuši mūsu karavīri, kuŗu varonīgā cīņa pret cilvēces lielāko ienaidnieku kvalificēta par noziegumu, liedzot tiem ne vien izceļošanas iespēju, bet bieži pat atņemot (arī viņu sievām, bērniem un vecākiem!) materiālo un tiesisko aizgādību. Šī rīcība paliks kā neizdzēšams kauna traips cilvēces sirdsapziņā.

Še mēs netiesājam, jo esam tikai cilvēki; mēs vienīgi konstatējam nožēlojamus faktus, kas ieies vēsturē. Bet ir kāda augstāka vara, kas laikmetiem liek aust un norietēt, kas civilizācijām liek rasties un atkal bojā iet, lai dotu vietu citām. Šī vara būs tā, kas tiesās un sodīs. Šī Dieva tiesa savā stundā nāk ikvienam, — tā cel un gremdē tautas, tā paaugstina un satriec pasaules vareņos, un neizmērojama ir viņas bardzība un žēlastība. Un ja mūsu prāts ir par īsu, lai aptvertu, kur beidzas sods un sākas piedošana, tad mūsu ticība mūs uztur pārliecībā, ka šai lielajai sodībai, ko šodien pārcieš mūsējā un citas nelaimīgas tautas, savā laikā sekos arī piedošana un svētība, kuŗas augļus baudīs visa cilvēce. Mēs ticam, ka tā nāks, iezvanīdama jauna laikmeta sākumu, kur tautu savstarpējo attiecību kārtošanā valdīs kristietības pamatprincipi, kur maldīgu dogmu un mamona vietā valdīs dzīvs gars. Un visvairāk cietušās tautas būs pirmās jaunā gara nesējas un jaunā laikmeta misijas piepildītājas. Mēs nešaubāmies, ka arī latviešu tauta būs starp tām. Tādēļ, pasaules plašumos izklīdami, lai nepazaudējam sevi un viens otru, bet, pāri tālumiem modri sasaukdamies, paliekam uzticīgi Dievam un tēvzemei.

Vilis Lesiņš.

Arī latvieši Norvēģijā un Dānijā pieliek savu roku

PALĪDZĪBAS AKCIJA

Palīdzības akcijas vadībai lielu gandarījumu sagādā tas, ka aprūpes darbā iesaistās arī Dānijā dzīvojošie latvieši. Svētīgā darba ierosinātājs ir J. Soms ar brāli, kas paši uzņēmušies krusttēvu pienākumus 4 bērnu lielai invalida ģimenei. Savā vēstulē Soms raksta: „No sirds pateicos, ka esmu kļuvis tik bagāts ar krustbērniem un priecājos, ka turpmāk varēšu kaut ko darīt savu tautiešu labā. Esmu nolēmis personīgi sameklēt krusttēvus vai krustmātes šeit dzīvojošo latviešu un arī dāņu vidū, tādēļ lūdzu atsūtīt man iespējami vairāk tautiešu lūgumu, tūliņ minot tajos, kas visvairāk nepieciešams." Šis krietnais latvietis Dānijā, kas kopā ar brāli, paredzams, jau martā izceļos uz aizjūru, savas pēdējās dienas Eiropā grib veltīt grūtdieņiem.

Norvēģijā dzīvojošie latvieši nolēmuši nosūtīt tbc slimajiem tautiešiem Vācijā pārtikas sainīšus, un lūdz apgādāt kādas tbc sanatorijas latviešu iemītnieku sarakstu. Rosīgais H. Dzelzkalns no Norvēģijas raksta, ka minētajā palīdzības akcijā apsolījuši piedalīties gandrīz visi tautieši Norvēģijā. Šajā ziemeļu zemē latviešu nav daudz, bet tieši tādēļ viņu atsaucība jo augstāk jāvērtē.

Palīdzības akcijas vadība lūdz visus tos tautiešus, kas jau tieši saņēmuši kādas ziņas no sameklētajiem krusttēviem un krustmātēm — tautiešiem vai sveštautiešiem ārzemēs — paziņot par to Palīdzības akcijai. Patikami, ka dažu nometņu vadība kopēji apzina savus grūtdieņus un viņu lūgumus kopā ar atsauksmi nosūta Palīdzības akcijai, vēlāk informējot, kādi no nosūtītajiem lūgumiem raduši atsaucību.

Tie tautieši, kas lūgumus iesūtījuši pirms 1. oktobŗa un vēl nav saņēmuši atbildi, lūgti nekavējoties iesniegumu atkārtot, ievērojot laikrakstā minētos norādījumus. Tāpat kā līdz šim nepieciešama atsauksme.

Ģimenes bez apgādnieka, veci ļaudis, slimie uc. tautieši kam nav iespējams ieklauties nevienā no pašreizējām izceļošanas schēmām un kas vēlētos, lai LCK un BSP lat. delegācija tiem „Palīdzības akcijas" ietvaros sameklē citās zemēs „krustmātes", t. i. atsaucīgas ģimenes, kas Vācijā palicējiem sniegtu materiālu un morālisku atbalstu, aicināti savus lūgumus sirsnīgas vēstules veidā (uz plāna papīra gaisa pastam, pēc iespējas angļu valodā), kā arī uzņēmumus iesūtīt Latvijas redakcijai vai BSP latviešu delegācijas priekšsēdei T. Erdmanei-Endzinai, Tannenbergstr. 5—6, Esslingen/N. (14a) Nepieciešami lūgumam pievienot nometnes komitejas, bēgļu centrālo iestāžu vai vadītāju sabiedrisku darbinieku atsauksmes, kā arī norādīt, uz kāda vārda publicējama atbilde laikrakstā. Uz to pašu adresi aicināti rakstīt tie tautieši un organizācijas, kas apņēmtos šādiem grūtdieņiem Vācijā sameklēt citās zemēs atsaucīgas „krustmātes" vai „krusttēvus".

ATBILDES TAUTIEŠIEM:

Katram lūgumam atseviški un plašāki atbildēt, diemžēl, nav iespējams. Zemāk minēto personu lūgumi nosūtīti uz norādītajām vietām un lūdzētiem jānogaida atbildes no turienes.

Ontario, Kanadā, atsaucīgai krustmātei — latvietei: E. P. — Dīnholcā, Hugo — Traunšteinā, Anna — Otilija.

Filadelfijā, ASV: A. R-fei — Traunšteinā, R. A. M. — Lībekā Milda Tilta, Velta Zvirbule.

Tautiešiem Oslo, Norvēģijā: Sennes 1. tbc sanatorijas 13 slimnieku lūgumi.

Invalida N. Ansēna ģimenei: tautietis Dānijā ar visielāko sirsnību uzņēmies krusttēva pienākumus.

Akadēmiki palīdz viens otram

Pēc prof. Ed. Dunsdorfa ierosmes pag. gadā nodibināts latviešu akadēmisko mācības spēku palīdzības fonds, kuŗa līdzekļi paredzēti slimo, veco un trūkumā nonākušo kollēgu atbalstam. Fonda pārvalde atrodas Zviedrijā un tanī ievēlēti prof. P. Kundziņš (priekšsēd.), prof. A. Aizsilnieks un asist. St. Borbals. Ar dalībnieku brīvprātīgām iemaksām fonds pag. gadā savācis ap 900 kronu, kas izlietotas pārtikas sainīšu nosūtīšanai kollēgām Vācijā.

Tā kā atbalstāmo ir daudz, bet ienākušie līdzekļi ierobežoti, fonda valde aicina akadēmiskās saimes locekļus, augstskolu absolventus un studentus visās zemēs nākt talkā ar saviem ziedojumiem un līdzdarbību. Iemaksas izdarāmas vai nu fonda valdei Zviedrijā vai tās pārstāvjiem citās zemēs.

Prasa Lietuvas konsulātus Vācijā

Amerikas lietuviešu palīdzības fonda direktori, kā Dirva ziņo, pēdējā apspriedē nolēmuši lūgt attiecīgās iestādes ierīkot Vācijā Lietuvas konsulātus tiesiskās palīdzības sniegšanai lietuviešu trimdiniekiem. Emigrācijas lietu kārtošanai un paātrināšanai fondam jau pastāv savi biroji Minchenē. Nesen tāds iekārtots arī Bad Kanštatē.

Pēc kongresa un ārlietu ministrijas Amerikas lietuviešu padomei sniegtās informācijas, Amerikas balss, šai budžeta gadā paplašinot savu darbību, sniegšot pārraidījumus arī lietuviešu valodā. (ek)

Ziņo par latviešu masu kapu Augšsilēzijā

Kāds vācu bēglis no Austrumvācijas stāsta par kādas latviešu karavīru vienības likteni, kas Vācijas kapitulācijas dienās atradusies grāvjos kaimiņu ciemā. Kad vācu vienības padevušās sarkanarmijai, tās vadība uzaicinājusi arī latviešus nolikt ieročus un neturpināt veltīgo cīņu. Latviešu komandieris aizgājis pie krieviem un pārrunājis padošanās noteikumus. Sarkanie apsolījuši viņiem nekā ļauna nedarīt. Bet tiklīdz latvieši iznākuši no ierakumiem un nolikuši ieročus, tos boļševiki turpat apšāvuši. Viņi apglabāti masu kapā pie Krenhenbušas ciema, Neištates apriņķī, Augšsilēzijā, tagad Polijai atdotajā apgabalā. Pie kapa uzlikts plakāts, ka tur guļ 270 brīvprātīgie. Kādi 70 vēl apšauti uz klaja lauka, kas bēguši, kad pamanījuši boļševiku neģēlīgo nodomu. Visiem nošautajiem uz piedurknēm bijuši vairodziņi: sarkans, balts, sarkans. (in)

Neatkāpsimies no īstenības

VĒSTULE LATVIJAI NO KANADAS

Arī Kanadā pa reizei nākas uzdurties uz līdzīgiem jautājumiem par valsts iekārtu mūsu dzimtenē pēdējos 6 gados, ar kādiem pie Latvijas redakcijas bija griezies tautietis no Anglijas. Un ir pareizi, ka šos jautājumus noskaidrojam, jo objektīva informācija par pagātni var palīdzēt cīņā par nākotni.

Diemžēl, atbildes rakstā Demokratijas un mēs bija apsvērumi, ar kādiem še operēt nevaram. Demokratijas būtību taču nosaka divi pamatelementi — tautas vēlēta likumdevēja iestāde (dažās valstīs — arī valsts prezidents) un visiem pilsoņiem garantētas pamatbrīvības. Mūsu dzimtenē pēc 1934. g. 15. maija tas tā nebija. Saeimas darbība bija apturēta, pašvaldības vēlēto vadītāju vietās nāca valdības ieceltie „vecākie", daudzas biedrības un laikrakstus piespiedu kārtā likvidēja utt. Tie ir fakti un būtu naivi tos noliegt vai noklusēt.

Nepareizs ir apgalvojums par valstij 1934. g. pavasarī draudošām briesmām. Mēs visi labi zinām, ka šādu briesmu nebija, un valdības 16. maija manifests nevar pārliecināt. Bet 1939. g. rudenī un 1940. g. vasarā, kad valstij tiešām draudēja reālas briesmas un okupācija, valdība kapitulēja. Pasaulei tiešām varēja rasties iespaids, ka mūsu zeme „brīvprātīgi iekļaujas Padomju savienībā".

Mūsu uzdevums nav še nevienu tiesāt. Grūti arī noteikt, kā mūsu liktenis būtu veidojies, ja 1939. g. 5. oktobrī mēs nebūtu piekrituši bāzu pieškiršanai, bet izgājuši ieročā cīņā līdzīgi Somijai. Tomēr — vai gluži kā likteņa ironija neveidojās notikumi pāris turpmākos gados, kad desmiti tūkstoši mūsu vīru tomēr bija spiesti doties cīņā pret to pašu ienaidnieku, bet ne jau vairs zem Latvijas, bet sveša karoga un svešos tērpos?

Par šiem apstākļiem esmu dzirdējis kāda ārzemnieka izbrīnu — kādēļ jūs savu zemi 1940. g. nemaz neaizstāvējāt? Protams, kaut kādu atbildi jau nebija grūti sameklēt un kā ļoti izdevīgu piemēru varēja norādīt Dāniju, kas 1940. g. pavasarī tāpat padevās svešai okupācijai bez neviena šāviena.

Nevietā mums būtu arī pašiem sevi mānīt ar apgalvojumiem, ka it kā 1934. g. ievestais režīms būtu tikai pagaidu iekārta. Ir taču zināms, ka nekāda jauna satversme izstrādāta netika un daži ministri, kā Skujenieks, ģen. Balodis, Einbergs uc., kas to prasīja, bija spiesti atstāt valdību. Valsti bez satversmes par demokratiju dēvēt gan nevaram, kaut arī tajā nebūtu ne čekas, ne gestapo.

Vēl gribētos piezīmēt vienu apstākli. Proti, saduroties ar diezgan labi informētiem ārzemniekiem, mums tomēr nevajadzētu par katru cenu noliegt vai sagrozīt mūsu pēdējā valsts posma iekārtas būtību, jo stūrgalvīgi apgalvojot, ka šis režīms bijis demokratisks, mēs varam radīt iespaidu, ka mums trūkst patiesas demokratijas izpratnes. Tāpat kā angļi nebūt nekaunas par savu Kromveļa laikmetu, arī mums nav nozīmes un vajadzības noliegt Ulmaņam laikmeta īsto seju. Tie ir fakti un no tiem nevajadzētu atkāpties.

Toronto, 1950. g. februārī.

Alberts Kalniņš.

Kanadas kreisie laikraksti pret DP

Vankuveras kreisā novirziena laikraksts Pacific Tribune ievietojis vairākus pret DP vērstus rakstus. Vienā no tiem attēlots DP iebrukums Timminas pilsētas Kanadas demokratisko ukraiņu klubā. Lai traucētu paredzēto kluba biedru sanāksmi, ap 200 DP iebrukuši telpā, izdemolējuši iekārtu un dūrēm un kāju spērieniem apstrādājuši sanāksmes dalībniekus. Deviņu savainoto vidū bijis arī kāds kara lidotājs, kas arī dabūjis just „fašistu suņu" zābaku spērienus.

Nākošajā sanāksmē kluba biedri, kas šoreiz bija sapulcējušies lielā skaitā, saziedojuši ap 1000 dolaru ievainoto labā un nolēmuši pielikt visas pūles, lai fašistiskie DP tiktu deportēti atpakaļ uz Vācijas nometnēm. Šo savu rezolūciju tie iesnieguši Otavas imigrācijas departamentam. Lēmumam pievienojušies arī vietējās sinagogas vadītāji.

Izvilkums no kāda cita raksta tanī pašā avīzē:

„Vai dzīve Kanadā ir patīkamāka kā Hitlera režīmā?" jautā Kanadas ogļracis kādam DP.

„Nē, pie Hitlera bija labāk," atņirdz DP.

Tas ir par daudz! Paceļas dūres, atskan nikni vārdi, sākas kautiņš. Kanadas arodbiedrību locekļi jaunatnākušo DP nekaunīgo izturēšanos vairs ilgāk negrib paciest. Ievestie DP atņem vietējiem strādniekiem darbu. Šie Hitlera režīma bēgļi pēcgalā izrādās par īstenajiem Hitlera bērniem. Tāpēc Kanadas arodbiedrības nolēmušas stingri pretoties strādnieku ievešanai no ārpuses līdz lam laikam, kamēr pašu zemē nebūs vairs neviena bezdarbnieka.

Tādos pašos uzskatos ir laikraksts The News-Herald, kas pirmajā lappusē ievietojis vietējās komūnistu partijas dibinātāja Beneta bēru gājiena uzņēmumu un aprakstu. Šķirstu klāj sarkans karogs ar sirpja un āmura zīmējumu uz tā. (in)

UN lēmums par bezpavalstniekiem

Vašingtona (ab). — UN speciālā komisija bezpavalstnieku jautājumos pievienojusies papildinājumam pie ierosinātā starptautiskā nolīguma par bēgļiem. Tajā noteikts, ka nevienai valstij nav tiesību izraidīt bēgļus vai bezpavalstniekus uz tādiem apgabaļiem, kur viņiem varētu draudēt briesmas. Bēgļus un bezpavalstniekus vispār var izraidīt tādos gadījumos, ja viņi sagādā nopietnas briesmas attiecīgās valsts drošībai vai sabiedriskai kārtībai, bet visos gadījumos viņiem jādod tiesības tiesā aizstāvēties pret izraidīšanas rīkojumiem.

Rēmers un DP

Vācu labā spārna partiju pārstāvis bij. ģen. Rēmers, apbraukājot ar priekšlasījumiem Vāciju, bija ieradies arī Oldenburgā. Te viņa paredzētā sapulce tomēr nevarēja notikt, jo to izjauca politiskie pretinieki. Rēmers par minēto savā presē burtiski izsakās šādi:

„Komūnisti kopā ar DP un citiem man naidīgiem elementiem, kuŗus sapulces vietā atveda smagos automobiļos, piepildīja telpu; tā ka vācu nacionālisti vairs nevarēja sev rast zālē vietas. Ar trokšņošanu un nedisciplinēto uzvešanos tie sapulci izjauca, tā sniedzot īstu nedemokratiskas rīcības piemēru."

Citāts ņemts no Lineburgas Heidezeitung. Rēmers lasītājiem zināms kā 20. jūlija sacelšanās apspiedējs Berlinē. **Vdn.**

IRO nevar palīdzēt Jugoslavijas baltkrieviem

Ženēva (Jj) — Pēc UP informācijas IRO galvenās mītnes ierēdņi paziņojuši, ka organizācija varēs darīt ļoti maz to apm. 5000 baltkrievu emigrantu labā, kuŗus tuvākajā laikā grib izraidīt no Jugoslavijas. Šie bēgli, kas 1918. gadā pēc krievu revolūcijas bija atraduši patvērumu Jugoslavijā, tagad vairākās vēstulēs lūguši IRO sniegt viņiem steidzamu palīdzību. Ja viņi iestāžu noteiktajā laikā neatstās Jugoslaviju, tiem draud neapskaužama situācija — pavalstniecības, darba un pārtikas kartīšu zaudējums.

IRO ierēdņi norādījuši, ka organizācija varētu minētajiem bēgļiem gan piešķirt tiesisko un politisko aizsardzību, ja tie paši saviem līdzekļiem izceļotu uz kādu citu zemi, piem., Vāciju. IRO tomēr nevarot tos bēgļus uzņemt nometnēs vai arī palīdzēt tiem tālākā emigrācijā.

Kremlis ļoti priecāsies

Hamburgas laikraksts „Die Strasse" 9. febr. n-rā raksta: Vēl daži mēneši, un Vācijā vairs nebūs eksterritoriālu ārzemnieku nometņu, jo ar 30. jūniju IRO darbību izbeidz. Pēc šī termiņa britu joslā tomēr paliks vēl ap 23.500 DP, ko dažādu iemeslu dēļ neviena valsts neuzņem. Bij. karavīri, vecie un slimie, pa daļai arī intelektuālie darbinieki, kas nevar iekļauties fiziskā darbā, ir tie, kas sagādā lielākās rūpes IRO, kas visas lietas grib izkārtot, kā tas labam saimniekam pienākas.

Pašlaik 7800 ārstējas dziedinātavās un atpūtas namos, IRO par viņiem maksā 7—8 DM par katru. Ar jūliju šo ļaužu aprūpi, cerams, uzņemsies baznīcu organizācijas. Tās ir oficiālās ziņas. Bet ir lietas, par kuŗām atklāti nerunā, ko paziņo slepenos rīkojumos. 350 DP, kas nebija varējuši savu likteni izturēt un bija zaudējuši garīgo līdzsvaru, novietoti garā vājo dziedinātavās. Šo nelaimīgo cilvēku turpmāko likteni IRO atrisinājusi ļoti vienkārši — viņus repatriēs. Padomju savienība, bez šaubām, priecāsies savu propagandu atsvaidzināt ar tik lielu repatriantu skaitu.

Nacisti no garā vājiem atbrīvojās ar attiecīgiem iešķircinājumiem, par ko tie nonāca sabiedroto tiesas priekšā. Kas notiks ar šiem 350 cilvēkiem tanī zemē, kuŗā tikai stachanovietis ir cenā?

Repatriēt garā vājos uz padomiju nozīmē nodot viņus visnežēlīgāko ļaužu „žēlastībā".

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Kas tie par diženiem latviešiem!

Kārlis Skalbe savas Mazās piezīmes brīvības ciņu laikā rakstīja gandrīz ikdienas; vismaz 3—4 reizes nedēļā tās bija iespiestas kādā laikrakstā. Mazās piezīmes bija vēstures dokumentācija, kā teic, uz karstām pēdām. Tādas pašas miniatūras toreiz rakstīja vēl Jānis Ezeriņš, Richards Valdess, Ādolfs Erss un vēl daži, tikai skaitā daudz mazāk par Skalbi. Šī vēstures dokumentēšana „uz karstām pēdām", bet ne „tālākā perspektīvā" būs domājams, tomēr ne mazums palīdzējusi vēlākajiem vēsturniekiem viņu vēstures rakstīšanas darbā, jo šīs dzīvās skicītes savā apdarē un skaistajā naīvumā bija tīrais rakstniecības zelts, tikko kā atrasts vēstures upes gultnē.

Kādā savā piezīmē Skalbe priecājās par mūsu augstāko karavīru latviskajiem uzvārdiem apmēram tādos teicienos: „Kas tie par diženiem latviešiem: Balodis, Radziņš, Kalniņš, Berķis, Zemitāns, Ozols, Peniķis, Krustiņš, Apinis — visi tādi kā Latvijas ozoli, kas stipri stāv pret vētrām bargām. Ne vairs kādi Suvorovi, ne Skobeļevi, par kuriem mūsu paaudzi spieda mācīties pārkrievošanos laikos..."

Un bija arī vīri! Katra viena dzīve un darbi jau ir skaidrs spēka un spirgtuma avots; drošsirdības, skaidrības un taisnības paraugs nākošajām latviešu paaudzēm. Pieliksim vēl dažas atmiņas un skicējumus par šo stipro vīru dzīvi, darbiem un atpūtas brīžiem. Lai nepiemirstas nekas.

KRIŠJĀNIS BERĶIS.

Vidzemes kaŗagājienā 1919. g. jūnijā pie Cēsīm un no Cēsīm ar kaujām līdz Strazdumuižai viņš bija pulka komandieris. Tad viņu iecēla par Latgales divīzijas komandieri, kaut gan pašas divīzijas vēl tikpat kā nebija: tā bija jāsaformē. Un viņa nebija vēl gluži gatava, kad jau Bermonta pārspēks dauzījās pie Rīgas vārtiem.

Ne pats komandieris, ne viņa pulku komandieŗi ne virsnieki tad gultās gandrīz nemaz nedabūja gulēt: nosnaudās tāpat kaut kur sēdus, tad atkal bija augšā un skrēja darbā un rūpēs par topošo divīziju. No tāluma tikko bija ieradies spējīgākais ģenerālštābā pulkvedis Radziņš, tūlīt uzņēmies virspavēlnieka štāba priekšnieka amatu un tādā pašā drudžainā darbā izplānojis jaunās Latgales divīzijas pārcelšanos laivās no Mīlgrāvja uz Daugavgrīvu pulkveža Berķa vadībā.

Lai maskētu šo pārcelšanos, Radziņš bija izstrādājis maldinātāja uzbrukuma plānu pie Rīgas tiltiem, kur 14. oktobŗa naktī divām Siguldas pulka rotām bija jāpāriet pāri, jānotēlo lielāka stila uzbrukums un jāpiesaista pretinieka spēki.

„Bet tās divas Siguldas pulka rotas tikpat kā beigtas, pulkveža kungs," teica Berķis.

„Neko nevar darīt, pulkveža kungs," atbildēja Radziņš. „Toties jūsu divīzijas kodolu neviens netraucēs, jūs pārcelsities uz Daugavgrīvu bez zaudējumiem."

„Žēl, ļoti žēl to brašo zēnu."

Tā arī notika. Latgales divīzija bez zaudējumiem laivās un velkonīšos forsēja Daugavu, ieņēma Bolderāju un Daugavgrīvu, negaidītā triecienā saņēma gūstā 500 bermontiešu un no šejienes uzsāka Rīgas atbrīvošanu. Diemžēl, arī tās Siguldas pulka rotas gandrīz pilnīgi aizgāja bojā. Sīki šo tiltu kauju aprakstījis Aleksandrs Grīns Dvēseļu putenī.

23. oktobrī bija mobilizācija Viena pieņemšanas komisija darbojās pamatskolā pie Čiekurkalna ūdenstorņa. Pulkvedis Berķis pats ieradās tur, saņēma viņa divīzijai nozīmētos kareivjus, pats aizveda Braslas stacijā un no turienes uz Mīlgrāvi un pāri Daugavai, kur nodeva saviem komandieŗiem.

„Tā mana speciālā rezerve. Es viņus jau pa ceļam apmācīju, bet nebija daudz jāmāca — visi veci kaŗavīri," teica pulkvedis, lai gan grupiņā bija arī nedienējuši zēni. Bet dažs jau nākošās dienās parādīja izcilu varonību.

Pēc brīvības kaŗa dienām, kad Berķis savu Latgales divīziju kā smagāko kalēja veseri izvadīja tieši pret ienaidnieku pierēm, viņš palika tāpat par divīzijas komandieri ar sēdekli Pļaviņās — laikam pavisam desmit gadus.

Miera laika dienests ir elastīgāks: tur mēdz būt brīvas svētdienas, pat gadskārtējas brīvdienas. Ja nu pašam komandierim un vairākiem štāba virsniekiem apnīk mest naktsauklas Daugavā vien, kur zuši gadās reti, bet vēdzeles jau biežāk, tad jāapskatās, kur vēl tuvumā varētu palingot spiningu vai pašaudīt pīles.

Odzienas dzirnavas no Pļaviņām desmit kilometru. Tur pirmajā kaŗā izpostīto dzirnavu dīķi un dambi salaboja un nostiprināja tikai 1925. gadā. Bet jau 1927. gadā jauno līdaku svars bija ap 2 mārciņām. Ideāla zivju audzētava: vidū dziļums, apkārt līku loču puszaļie, puspuvušie kārkli, gar malām meldri un sēkļi kur nārstot. Bet divus gadus vēlāk tik bagāts zivju dīķis nekur tuvumā nebija zināms. Šo rindu autors kā vietējais malu makšķernieks tur kādā siltā dienā pašās aprīļa beigās, tūlīt pēc nārsta izlingoja no malas vien 54 līdakas. Kas vēl būtu ķēries, ja dzirnavnieks Galviņu Augusts būtu ļāvis braukt ar plostu tanīs 30 ūdens pūrvietās!

Ģenerālis Berķis ar dažiem virsniekiem tur mēdza ierasties divās mašīnās tā apmēram divas trīs reizes mēnesī, gandrīz vienmēr sestdienās ap launaglaiku. Pēc šo viesu vizītes Augusts vienmēr nodeva saimniecei desmit latu zīmi. Vietējie jau tā nedarīja — augstākais atmeta pa līdakai.

Lingotāji brauca laivā, bet tie ar mednieku dziņām zagās gar krasta meldriem un pūlējās trāpīt kādu izbiedētu pīli. Veicās visiem, makšķerniekiem gan labāk. Mēs, tie vietējie, tajās dienās ezerā nerādījāmies, tas bija it kā bez līguma nolīgts. Ne jau baiļu dēļ, bet aiz cieņas pret viesiem.

Toties tās dienas vakarā mums arvienu gadījās kāda neatliekama darīšana pie Vidiņa, kuŗš Odzienas centrā turēja dzērienu veikalu. Tur neiztrūkstoši ieradās arī dzirnavnieka ciemiņi, jo pēc mednieku un makšķernieku gaitām un pūlēm vareni garšoja labais Jaunbebru alus. Tāpat tas garšoja arī tiem citiem Vidiņa viesiem. Atsevišķi, ja par alu maksāja labie viesi no Pļaviņām, kas pelnīja cietu algu.

Vidiņa „viesistaba" (arī dzīvojamā, guļam — un ēdamistaba) bija maza. Visos kaktos kustējās baltas bērnu galvas. Labā laikā un jaukā vakarā viesi mēdza sasēsties pagalmā ap vecu grantsbedri, par prieku odu miljardiem. Ģenerālis ļoti cienīja pēc iespējas lielāku sabiedrību, nepiespiestas pozas, vistaisnāko valodu, zemnieku jokus un vienkāršību.

Kad jau kāds ierūcās pa dziesmas vārsmai un apmierinātā sabiedrība kopā uzvilka kaut ko spēcīgu, bet mazais moderniecības grāmatvedis Gorijs vai kāds cits sāka vilkt plēšenes — Pļaviņu viesi jutās itin pacilāti.

„Nu atkal esmu tā īsti atpūties," noteica ģenerālis, kad mašīnas ierūcās prombraukšanai.

„Sveiki, sveiki līdz nākošajai reizei!"

Pat Vidiņa dzeltenais suns Binga viņus nerēja kā citus viesus.

AMERIKĀŅU SKOLAS

VĒSTULE LATVIJAI NO ASV

Kad reiz kādā šejienes skolotāju sanāksmē mani aicināja pastāstīt par Latvijas skolām, radās izdevība salīdzināt mūsu un amerikāņu mācības iestādes un vispārīgo pieeju izglītības un audzināšanas jautājumiem. Starpība ir diezgan liela. Amerikāņu skolotāji bija pārsteigti par plašo un vispusīgo mācības programmu, kāda bija neatkarīgās Latvijas (un arī trimdas) skolām, bet es savukārt esmu pārsteigts par stipri nedaudzajiem mācību priekšmetiem šejienes pamatskolās un lielo uzvešanās, sadzīves un tamlīdzīgu vispārīga satura atzīmju skaitu, kas šeit grib raksturot skolnieku. Vispirms jāpiezīmē, ka šejienes zemākajās skolās nav svešvalodu. Tāda arī laikam nebūtu lāga iespējama tādēļ vien, ka tās pašas angļu valodas iemācīšana ir pavisam citāda veida darbs, nekā mēs parasti saprotam valodas mācīšanos. Te bērnus nemāca burtot, bet izsaukt skaņas no vārda attēla, jo angļu valodā burtu izruna mainīga.

Daudz šaurāka nekā mums ir arī amerikāņu matēmatikas un dabzinātņu programma Pamatskolās līdz pat 6. klasei nav nekādu dabzinātņu priekšmetu. Rēķināšanā mūsu vājākie rēķinātāji te ir vieni no pirmajiem. Amerikāņu skolās nav reliģijas stundu; toties skolnieki iet svētdienās skolā, kas saistīta ar baznīcu.

Lai gan audzēkņu gadu ziņā amerikāņu (tāpat angļu) pamatskolas un vidusskolas līdzinās mūsējām, zināšanu tās sniedz stipri mazāk. Protams, ir gluži cits jautājums, vai arī mūsu skolas dara pareizi, apkraujot jauniešus ar tik smagu zināšanu bagāžu, kādu to esam saņēmuši. Negribu te šo jautājumu diskutēt. Bet fakts ir tāds, ka amerikāņu jaunietis, kas beidzis vidusskolu (high school), zina daudz mazāk nekā mūsu ģimnazijas absolvents.

Nākamais solis izglītības gaitās ir kolledža. Tā parasti ir 2—4 gadīga mācības iestāde, ko absolvējot dodas vai nu tieši praksē, vai turpina izglīt. universitātē. Kā to rāda arī prof. T. Celma un citu bij. kollēgu vērtējumi no citiem štatiem, studentu zināšanu līmenis kolledžās divos pirmajos gados ir apmēram salīdzināms ar mūsu ģimnaziju 2 pēdējām klasēm. Kolledžas 2 pēdējie kursi tātad atbilstu apmēram mūsu universitātes 2 pirmajiem kursiem. Piem., šejienes kolledžā apm. puse otrā kursa studentu neprot vēl rīkoties ar logaritmiem.

Amerikāņu mācības iestāžu celtnes architektoniski lieliskas, acij patikamas, visumā ērti ierīkotas. Mācības līdzekļiem tās samērā bagātas, bet sporta ieriču un piederumu ziņā tomēr diezgan vienpusīgas. No sporta nozarēm izcila piekrišana īpatnējam futbolam (kas atgādina angļu regbiju), bezbolam un basketbolam. Diezgan daudz spēlē arī tenisu. Pārējās nozares atstātas novārtā; piem., mūsu kolledžas vingrošanas zālē nav ne līdzteku, ne stieņa. Volejs ir pavisam primitīvā līmenī; tāpat smadzeņu sports—šachs — praktiski neeksistē.

Lepno studenta vārdu šeit valkā ne vien kolledžu un universitāšu audzēkņi, bet arī skolnieki. No ārienes, t. i. apģērba un izturēšanās spriežot, tomēr studenta nosaukumu, vismaz mūsu sajēgā, nekā lāga nevar saskaņot ar to, kam tas piedēvēts. Ne vien puiši, bet arī meitenes allaž valkā zilas, stilbiem apstieptas, nobružātas rupja audekla bikses. Pār tām pārlaiž pāri kreklu. Kārtīgus uzvalkus un kakla saites valkā vienīgi svētdienās un svētku dienās. Tomēr var arī teikt, ka amerikāņu vienkāršais, bet tīrais tērps atstāj allaž labāku iespaidu nekā daža eiropieša nosmulētā apkaklīte un kaklasaite. Manierēs un sadzīves paražās amerikāņu jaunieši stipri atšķiras no rietumeiropiešiem. Klausītavās katrs iekārtojas kā ērtāk, un kājas tad allaž nonāk uz sola vai galda. Ārēji pret skolotājiem nekāda liela respekta neredz. Kolledžas internātos vai nu stingru kārtības noteikumu nemaz nav, vai arī tos neievēro, tā ka naktīs vienā otrā stūrī iet diezgan trokšņaini. Par labu amerikāņu jaunatnei tomēr var teikt, ka dzeršanai tā nav padevusies. Parastie atspirdzinājumi mūsu kolledžas kluba telpās ir kokakola, kafija, saldējums. Spēlē galda tenisu, pa druskai dambreti un dažādas diezgan bērnišķīgas saliekamās spēles. Visu skolu gaiteņos ir saldumu automati.

Kāds amerikāņu psicholoģijas profesors reiz stāstīja par mācīšanas salīdzinājuma eksperimentiem, kas izdarīti ar maziem bērniem. Apmēram vienādos apstākļos vienai bērnu grupai sistēmatiski uzdod grūtus uzdevumus, bet otru atstāj pilnīgi savā vaļā. Ja nu salīdzinot abu grupu spējas pēc zināma laika, tad izrādoties kā citīgi „trenētie" bērni caurmērā uzrādījuši tādas pašas sekmes kā brīvā atstātie. Liekas, ka amerikāņu skolās piemēro tieši šo principu — „pārāk nepiepūlēt". Lai arī kādus slēdzienus dotu šīs problēmas zinātniska analize, paliek tomēr fakts, ka amerikāņi gandrīz visās nozarēs progresējuši vairāk nekā daudzas citas nācijas. Apdāvinātu un enerģisku cilvēku te ir diezgan, un tādi izraujas uz augšu visādos apstākļos.

Lielākā amerikāņu skolu tagadnes problēma ir labu skolotāju trūkums pamatskolās. Iemesls ir zemās skolotāju algas, jo amatnieks un pat smaga darba strādnieks ASV pelna vairāk nekā zemāko skolu skolotājs.

Teksasā, janvārī.

Prof. Br. Jirgensons

Atjaunības sports

KĀ IZSAUKT GLĀBĒJUS?

(4) Kanu laiviņas braucēju ezera vidū pārsteidza pēkšņa viesuļvētra un apgāza laiviņu. Braucēja spēja paglābties klinšainā saliņā, pusotra kilometra no krasta. Salā viņa uzgāja pamestu būdu un tajā atrada vecu petrolejas spuldzi un dažus sērkociņus. Salā atrodamā malka bija pārāk slapja, lai iekurtu uguni, tādēļ par signālizācijas ierīci bija jārauga izmantot veco spuldzi. Par nelaimi tajā bija tikai nedaudz petrolejas — pāris centimetru virs spuldzes dibena, tā ka petrolejas līmenis ne tuvu neaizsniedza īso spulzes degli. Sportiste tomēr prata spuldzi aizdedzināt un ar to vērsa krastmalas iedzīvotāju uzmanību uz sevi. Kā viņa to izdarīja?

Rūta Skujiņa

Pieme ceizi Riga

Varbūt kāds mūsu mājās Rīgu bija pieminējis manā piedzimšanas dienā. Kā gan citādi varētu būt, ka manas agrās bērnības lielākā ilgošanās bija — redzēt Rīgu.

Kad kopā ar graudnieka Vilmu, cūkas ganot, cēlām no sūnām un zariem mājas un laidarus, es nekad neaizmirsu atgādināt, ka tuvumā jāceļ arī Rīga. Nostāsti par to, ka Rīgā atrodoties nami ar pieciem, sešiem un pat vairāk stāviem, mūsu prātam bija neaptveŗami. Rīgas baznīcu torņu gaiļi mūsu iztēlē dziedāja mākoņos, bet ielas, pa kuŗām nemitīgā straumē plūda tramvaji, pajūgi, auto un cilvēki, mūsu prātojumos nerada nekāda priekšstata.

Uznāca pirmais pasaules kaŗš, un visi solījumi aizvest mani uz Rīgu, palika neizpildīti. Lielie runāja, ka Rīgu ieņēmuši vācieši, bet pie mums bija krievi. Rīga bija no mums atdalīta ar nepārkāpjamu sienu. Kad kaŗš beidzās, man jau bija pagājis desmitais mūža gads, bet ilgas redzēt Rīgu nebija rimušas. Nē, tās bija kļuvušas vēl lielākas.

Rīga no mūsu meža mājām tai laikā bija sasniedzama, braucot vai nu ar zirgu pa zemes ceļu vairāk nekā sešdesmit kilometrus, vai arī pa jūru ar kuģi. Tā kā jūra nebija vēl iztirīta no mīnām, tad neviens kuģis gar šo, tā saucamo, Vidzemes jūrmalu nebija satiksmi atklājis.

Tas varēja būt ap maija mēneša beigām, kad uzrāpos uz siena ķīpas blakus tēvam, lai ceļotu uz Rīgu. Ceļa posma pirmie desmit kilometri man jau bija pazīstami, jo pa to pašu brauca uz skolu, kuŗā jau biju paspējusi nomācities divus gadus. Jau šajā ceļa gabalā bija tādas bīstamas vietas, kā Ķiuvas kalns, kuŗā sensenos laikos bija atradusies kapsēta. Vēl tagad ceļa malas nobrukumos laiku pa laikam izvēlās kāds nomelnējis galvaskauss vai satrūdējis stilba kauls. Ka tur spokojas, par to neviens no mums, bērniem nešaubījās. Veci ļaudis tur savā jaunībā bija gājuši naudu rakt. Izracis neviens neko nebija, bet briesmas un lielas bailes gan pārdzīvojis.

Nākamā ievērojamā vieta bija Pēterupes kapi. Gar tiem pusnakts stundā ejot vai braucot, varēja sastapt četru melņu vilktu melnu karieti ar aizsegtiem logiem. No karietes skanēja žēlas nopūtas un vaidi: tur braukāja barona Pistolenkorfa divu pašnāvībā dzīvi beigušo dēlu dvēseles, kam nebija rast kapos ātrāk miera, līdz būs situsi viņu īsteni noliktā nāves stunda.

Taču šīs vietas gājējiem un braucējiem bija bīstamas tikai pusnakts stundās, kurpretim nākamie piecdesmit kilometri, toreizējos pēckaŗa laikos bija pārvērtušies īstās slepkavu un laupītāju bedrēs. Smilšainais ceļš visgarām veda caur jūrmalas siliem. Tie sākās pie Pēterupes un ar dažu kilometru pārtraukumu no Gaujas pārceltuves līdz Ādažu muižai izbeidzās pie Baložu krogus, no kurienes jau bija redzami Rīgas torņi. Daudzi Rīgā braucēji šajos silos bija aplaupīti un pat noslepkavoti. Tāpēc arī uz Rīgu vairs nebrauca pa vienam, bet trīs, četri kaimiņu pajūgi reizē. Zem sēdekļiem visiem bija paslēpti sitamie, duŗamie un pat šaujamie rīki.

Šos briesmu stāstus klausoties, man bailēs bija kutējušas matu saknes, un es tos nebiju aizmirsusi arī tagad, sēdot blakus tēvam ratos. Bet bailes nespēja apslāpēt lielo ilgošanos — redzēt Rīgu. Jā, Rīgas dēļ es biju ar mieru zaudēt pat savu dzīvību.

Mēs izbraucām no mājām īsi pēc pusnakts, lai braukšana pa bīstamajiem ceļa posmiem iekristu gaismā, un lai vēl priekšpusdienā paspētu nokļūt tirgū un izpārdot vezumus. Lielie runāja, ka Rīgā esot bads, un zemnieku ievestās mantas ķertin izķeŗot. Tāpēc vien esot vērts riskēt ar bīstamo ceļu. Tai laikā dažā labā zemnieku mājā ieradās barometrs, porcelāns un kristalla trauki un sudraba galda piederumi, kas Rīgā bija iemainīti pret sviestu un miltiem.

Es biju saposusies savās labākajās drēbēs — mugurā no kaŗavīra šineļa pārtaisīts mētelis, kam militāro pogu vietā māte bija piešuvusi diezin kur grābtas, dīvainas pogas ar suņa galvām. Kājās bija pēlēkas vadmalas kurpes ar „strikų" zolēm, jo tolaik ādas apavi bija grūti iegūstami. Un galvu, protams, sedza lakatiņš, jo kopš no Saulkrastu vasarnīcām bija pazuduši „kungi", mūsu pusē neviena sieviete nedz meitene vēl cepures nesēsāja. Biju ar savu ārieni gluži apmierināta, jo man jau vispār trūka salīdzinājuma ar citādi ģērbtām meitenēm. Tagad to visu atceroties nāk prātā Aspāzijas vārdi: „Tu bagāts jūties nabadzībā, un pilnīgs biji trūkumā. Tev maldi dzīves plaisu sedza. Bet laime bija arī tā..."

Kad pie Baložiem uzbraucām uz šosejas, manu alkstošo acu priekšā noklājās bērnu sapņos tūkstoškārt skatītā un tēlotā Rīga. No Baložu kalna skatoties Krusta baznīcas tornis šķita uzsprausts Rīgas vārtu virsotnē, kuŗi toreiz atradās aiz Juglas tilta, it kā norādīdami, ka te sākas Rīgas pilsēta. Tālāk ņirbēja namu, fabriku un pārējo baznīcu torņu smailes.

Rati klaudzēja uz akmens bruģa, un mana sirds klaudzēja, acīm tverot vienu pārsteigumu pēc otra. Te skati pielipa fabriku skursteņiem, te iemetās šosejas malu logos un jumtu šķorēs. Te paskraidīja līdzi steidzīgo gājēju soļiem, līdz beidzot kā tauriņi pieplaka meiteņu, krāšņiem ziediem izrotātām salmu cepurēm un gaišajām pavasarīgajām drānām. Es pēkšņi sajutu sava mēteļa smagumu un lauciniecisko galvas autu.

Mana mute palika jautājumiem slēgta, jo neredzētie brīnumi nebija gaŗām slīdošā steigā vārdos ietveŗami. Tāpat manas ausis bija kļuvušas kurlas tēva paskaidrojumiem, jo es nespēju acis piesaistīt tiešā tam, ko viņš rādīja. Tās meklēja un atrada pašas bezgala daudz neredzēta un sapņos neiztēlota: es taču nācu no meža mājām, no kurienes tuvāko kaimiņu jumti bija tikko saskatāmi aiz lielās Gāršmuižas pļavas un Nūsku birzs stūŗa. Saulkrastos un Pēterupē redzētām vasarnīcām arī nebija nekādas līdzības ar Rīgas namiem, ielām un veikalu skatlogiem.

Kad pārbraucām Gaisa tiltu, mums gaŗām spalgi zvanīdams aizbrāzās pirmais tramvajs. Es iegrūdu galvu tēva padusē, jo man šķita, ka tas drāžas mums tieši virsū.

Rakstot šīs atmiņas man jāpasmaida, jo nesen saņēmu vēstuli no savas mazās meitas, kas aizsūtīta uz Beļģiju un raksta par Briseli, ka visvairāk tur jāuzmanoties no tramvajiem, jo tie drāžoties visiem virsū: gājējiem, pajūgiem un pat auto, un apstājoties tikai tur, kur tiem noliktas pieturas vietas. Manas un viņas izjūtas šķir trīsdesmit gadu posms, bet cik daudz tajās kopīga!

Kad pēcpusdienā vecākā māsa, kas toreiz gāja Rīgā skolā, mani iestūma tramvajā, lai parāditu, cik patīkami ar to braukt, un cik jauki vērot Rīgu pa plašajiem logiem, man sākumā drebēja rokas un kājas, jo nevarēju tikt vaļā no sajūtas, ka tramvajs drāžas visam virsū. Es bieži pievēru acis, jo šķita, ka nākamajā brīdī mēs ieskriesim kāda nama mūrī, vai, braucot pāri kanāļa tiltam, iebrauksim kanālī. Kad, braucot pa Valdemāra ielu, tuvojāmies Daugavai, māsa mani tikko spēja noturēt, jo es grasījos izlēkt no ejošā tramvaja, tik pārliecināta biju, ka tūliņ stāvus pazudīsim Daugavas dziļumos.

Taču tā bija tikai sākumā. Jau otrā dienā baigums bija pārvērties tīksmē, un Rīga apņēma mani savām torņu, namu un dārzu rokām kā māte, piekļaudama savai dunošai sirdij.

Es atgriezos mājās saindēta un noreibusi.

Kad māte govīm sēku grābjot bažīgi iejautājās, vai es neesot slima, ka tik klusa un domīga, es nometu grābekli, ar galvu iekritu sagrābtā zāles kaudzītē un sāku nevaldāmi raudāt.

„Es gribu uz Rīgu!" — bija viss, ko spēju mātei atbildēt.

IEPRIEKŠĒJO ATJAUTĪBAS UZDEVUMU ATRISINĀJUMI

(2) Ko jūs būtu darījuši? — Amerikānis lēnām virzījās apkārt kokam, pie kam šuns, nikni riedams viņam visu laiku sekoja, pamazām satīdams savu saiti ap koku, līdz vairs nespēja aizsniegt auto durvis.

(3) Kam taisnība? — Taisnība bija kluba pārzinim, jo ieņēmumu kopsummā DM 209 ietilpa arī 10 proc. piemaksa par apkalpošanu, tātad šī summa sastādīja nevis 100 proc., bet gan 110 proc. no tiešā viesu tēriņa. Tēriņš bija DM 190, piemaksa par apkalpošanu DM 19.

Šis atrisinājums, protams, nav piemērojams gadījumam, ja apkalpotājas nodod tikai tiešo tēriņa summu pret čekiem, apkalpošanas maksu jau iepriekš atskaitot sev. Tad Alnai būtu jānodod visa summa un „dzeramnaudas" norēķinos ar klubu nemaz neflgurētu.

ATCERIES SKAUTU OTRO LIKUMU

Ja gribi būt uzticīgs tēvijai, paziņo savu adresi Vientuļo skautu inspektoram T. Dukātam, Memmingen (13b), DP Camp, Fliegerhorst.

, 1950. g. 18. februārī.

stenības

ADAS

vās svešai okupācijai bez viena.

mums būtu arī pašiem se- ar apgalvojumiem, ka it ievestais režīms būtu du iekārta. Ir taču zi- nekāda jauna satversme netika un daži ministri, eks, ģen. Balodis, Ein- as to prasīja, bija spiesti bu. Valsti bez satversmes ratiju dēvēt gan neva- arī tajā nebūtu ne čekas,

tos piezīmēt vienu ap- ti, saduroties ar diezgan rmētiem ārzemniekiem, r nevajadzētu par katru t vai sagrozīt mūsu pē- posma iekārtas būtību, gi apgalvojot, ka šis re- demokratisks, mēs varam du, ka mums trūkst pa- kratijas izpratnes. Tāpat ebūt nekaunas par savu aikmetu, arī mums nav vajadzības noliegt Ul- kmeta īsto seju. Tie ir o tiem nevajadzētu at-

o, 1950. g. februārī. **Alberts Kalniņš.**

adas kreisie ksti pret DP

as kreisā novirziena laik- dific Tribune ievietojis ret DP vērstus rakstus, em attēlots DP iebrukums olsētas Kanadas demo- raiņu klubā. Lai traucē- kluba biedru sanāksmi, iebrukuši telpā, izdome- tu un dūrēm un kāju apstrādājuši sanāksmes Deviņu savainoto vidū ds kaŗa lidotājs, kas ar/ t „fašistu suņu" zābaku

sanāksmē kluba biedri, bija sapulcējušies lielā edojuši ap 1000 dolaru abā un nolēmuši pielikt lai fašistiskie DP tiktu pakaļ uz Vācijas nomet- avu rezolūciju tie iesnie- imigrācijas departamen- umam pievienojušies arī agogas vadītāji.

no kāda cita raksta ta- zē:

e Kanadā ir patikamāka režīmā?" jautā Kanadas lam DP.

Hitlera bija labāk," at-

daudz! Paceļas dūres, i vārdi, sākas kautiņš. dbiedrību locekļi jaun- P nekaunīgo izturēšanos negrib paciest. Ievestie vietējiem strādniekiem Hitlera režīma bēgļi pēc- par īstenajiem Hitlera āpēc Kanadas arodbied- šas stingri pretoties evešanai no ārpuses līdz kamēr pašu zemē nebūs a bezdarbnieka.

os uzskatos ir laikraksts erald, kas pirmajā lap- jis vietējās komūnistu hātāja Beneta bēru gā- umu un aprakstu. Šķir- kans karogs ar sirpja un umu uz tā. (in)

s ļoti priecāsies

s laikraksts „Die Stras- -rā raksta: Vēl daži mē- jā vairs nebūs eksterri- nmieku nometņu, jo ar RO darbību izbeidz. Pēc ritu joslā tomēr paliks DP, ko dažādu iemeslu valsts neuzņem. Bij. ka- un slimie, pa daļai arī darbinieki, kas nevar ziskā darbā, ir tie, kas kās rūpes IRO, kas vi- ib izkārtot, kā tas la- kam pienākas.

00 ārstējas dziedināta- as namos, IRO par vi- 7—8 DM par katru. Ar žu aprūpi, cerams, uz- īcu organizācijas. Tās ziņas. Bet ir lietas, par i nerunā, ko paziņo sle- mos. 350 DP, kas nebija likteni izturēt un bija īgo līdzsvaru, novietoti ziedinātavās. Šo nelai- turpmāko likteni IRO oti vienkārši — viņus domju savienība, bez cāsies savu propagandu ar tik lielu repatriantu

garā vājiem atbrīvojās iešļircinājumiem, par sabiedroto tiesas priek- s ar šiem 350 cilvēkiem uŗā tikai stachanovie-

gārā vājos uz padomi- odot viņus visnežēlīgā- astībā".

Prof. L. Bērziņš

GAVIĻNIECE LETONIJA

(1870—1950)

Letonijas mūžs šinīs dienās ieiet devītajā gadu desmitā. Gaviļnieci apsveicot, lai atļauts veltīt kādus vārdus šīs korporācijas nozīmei latviešu tautas kultūras dzīvē.

Letonijā iestājos 1891. g. rudenī. Biedru skaits, melncepurniekus līdzi rēķinot, bija toreiz, ja nemaldos 92. Šim skaitlim ir sava valoda: iedomājaties, ka toreiz pirms gandrīz 60 gadiem, latviešu intelliģences vēl bija visai maz. Tad nu organizācija, pie kuŗas piederēja 92 studētāji, bija tāds faktors, kuŗam neviens nevarēja paiet garām, kas vēroja garīgo spēku pieaugšanu latviešu tautā. Arī korporācijā pašā paudās tāda atzina: letoņi apņēmās izdot rakstu sēriju „Latvju tauta", kur būtu atzīmēts „viss, kas par latviešiem zināms un sakāms". Šis nodoms netika reālizēts nodomātos apmēros, bet bija auglīgs iesākums. Tā parādījās latviešu tautas vēsture, kas nāca no Plutu Viļa spalvas. Nikolajs Ozoliņš rakstīja par latviešu kuģniecības pasākumiem, izpelnīdamies epitetu Bāka. Pavasaŗu Jānis strādāja pie latviešu literātūras vēstures, no kuŗas pirmā daļa arī iznāca. Būtu Pavasaŗu Jānim (Veismanim) bijis jāraksta arī par mūsu tautas dziesmām, bet šo uzdevumu viņš uzlika maniem pleciem. Tikai mana darba rezultāti nepaguva parādīties rakstu virknē Latvju tauta, bet nodomātais pasākums man ienesa Pantmēra vārdu.

Atskatoties uz darba laukiem, kuŗos letoņi strādāja, studijas beiguši, jāmin teoloģija kā arods, kam visciešākais sakars ar valodas kultūru un izglītību. Tā seniors, Kronvalda jaunākais draugs, Kundziņu Kārlis vēlāk, mans Smiltenes prāvests, ne vien kā personība un Dieva apžēlots kanceles runātājs kalpoja latviešu gara kultūrai, bet arī ar veselu rindu sacerējumu (Vecais Stenders etc.), bija aktīvs darbinieks arī literātūrā, starp citu strādādams komisijā, kas lūkoja cauri bībeles teksta latviešu tulkojumu. Viņam blakus jāmin arī mūsu vidū sveicināmais teoloģijas doktors J. Sanders, viņa garīgās dziesmas tautas dziesmu stilā, kā arī garīgais mēnešraksts, ko viņš rediģēja un izdeva ilgāku laiku. Sandera nams savā laikā bija lielākais sabiedriskais centrs Pēterpils latviešiem.

Domāsim arī par stila ziņā priekšzīmīgo Kārli Avotu vai stingrās loģikas kvalificētu pārstāvi, vēlāko bīskapu Irbi. A. Jende bija ne vien mācītājs, kam „uguns uz mēles", bet arī skolas grāmatu autors. Tāpat V. Olavs un L. Adamovičs. Īpaši vēl jāpasvītro, ka liela daļa še minamo teologu bija arī aktīvi audzināšanas darbā, arī skolas dibinādami un vadīdami, tā V. Maldonis, K. Irbe, V. Olavs. Beidzot, kad laiks bija piepildīts, neviens vien letonis bija teoloģijas katedrā. Domāsim tikai par L. Adamoviču, J. Rezevski, V. Maldoni un īpaši par T. Grīnbergu, kas ar darbiem tā apliņķis, ka grūti tos visus atzīmēt. Viņš ir, protams, mācītājs, bet viņš ir arī skolu darbinieks, pat skolas vadītājs. Viņš izdod garīgu laikrakstu un kalendāru. Ir arī Saeimas deputāts. Kādu laiku viņam ir arī sava tipografija. Un ko Grīnbergs kā ev. lut. archibīskaps latviešiem nozīmē, to mēs īpaši trimdā varam nomanīt, kur mums ir dārgi tie spēki, kas palīdz saglabāt tautas vienību un tikumisko līmeni. Sevišķas ievērības cienīgs tas, ka letoņi bija arī zinātniski teologi. Kāds mans piedzīvojums studenta gados: toreiz valdība ieveda vidusskolās ticības mācības latviešiem latviešu valodā. Kurzemes superintendents man 1891. g. Ziemsvētkos teica: „Wissen Sie, was das bedeutet? Das bedeutet, dass die Letten vom Studium der Theologie ausgeschlossen werden." Bet notika tā, ka gadu 30 vēlāk teoloģiju arī no augstskolas katedras mācīja un prata mācīt latviešu valodā. Te ne mazais nopelns ir arī Letonijas saimei.

Pagājušā gadu simtenī latviešu tautības ārsti bija vēl diezgan neparasti. Fricis Kārkluvalks kādā avīzu rakstā īpaši uzsvēra, kur nu esot darbu uzsākuši latviešu ārsti — letoņi. Kāds zobgalis par šiem aizrādījumiem jokodamies, Dienas Lapā Kārkluvalka sarakstu bija pārlicis dzejā, piem.:

Saldū Jānis Kiršentāls,
Kandavā J. Sprūde — brāls.

Vēlākā laiku gaitā letoņu mediķi reprezentēja arī medicīnisko zinātni.

Blakus ārstiem jāmin veterināri, tā agri mirušais Helmanis un profesori Eužens Semmers un Ludvigs Kundziņš.

Jāpiemin arī vēsturnieki, tā profesori T. Tentelis un īpaši Francis Balodis, kas organizēja senvēstures pētīšanu, rīkoja archaioloģu kongresus un meta zinātnes laipu no Latvijas uz Zviedriju. Bet it īpaši jāapstājas pie tiem letoņiem, kas kopuši valodas un dzejas druvu. Nekavēsimies pie tiem, ko tagadnes lasītājs pazīst no paša pieredzes (A. Grīns), bet sāksim savu gājienu no senatnes gala. Tur redzam jūsmīgo Lautenbachu — kas jūsmošanas dēļ arī iedēvēts Jūsmiņa vārdā. Ap 1880. gadu Līga un Zalša līgava tam sagādā skaļu slavu. Bet izceļas asa polemika ar Zelfertu, un top tīri vai par modes lietu viņu nozaimot, līdz nāk atkal laiki ar jaunām atziņām, kas īpaši Niedrīšu Vidvudā, atrod paliekamas vērtības (J. Bičolis). Gados jaunāks par Jēkabu Lautenbachu ir Jēkabs Velme. Ikdienas viņš ne vien raksta par latviešu valodas jautājumiem, bet nodibina pirmo mūsu nopietno mēnešrakstu Austrumu, šī mērķa dēļ krizdams pat lielos parādos. Velmes laika biedrs ir Kārlis Mülenbachs. Populārs viņš tiek, tulkodams Odiseju. Gan viņam izdodas pārtulkot tikai 8 dziedājumus. Mülenbacha darbs mantoja pelnīto atzīšanu, bet autoru pašu šī darba dēļ nereti apbalvoja ar Homēra titulu. Rakstīja Mülenb. arī par literātūras teorētiskiem jautājumiem, īpaši literātūras virzieniem. Kā sabiedrībā, tā arī rakstos ar pētniekiem polemizēdams, Mülenbachs bija izteiksmē saudzīgs un nelietoja asus ieročus. Gadījās tomēr, ka viņam pārmeta „zākāšanu":

Pats Homērs zākāt iesāka;
Nu, tas tik mums vēl trūka!
Kad suns to cūku nerēja,
Tad suni rēja cūka.
(Blaumanis)

Tie tomēr bija sīkumi. Galveno vērību Mülenbachs pievērsa latviešu valodai un šī darba rezultātā kopā ar Endzelīnu deva skolām zinātniski pamatotu latviešu valodas gramatiku. Lai latviešu valodu vispusīgi pazītu, Mülenbachs vasaras brīvlaiku mēdz katru gadu pavadīt citā apvidū.

Lielākas iespējas nekā Mülenbacham valodas lietās bija viņa jaunākajam laika biedram Endzelīnam. Viņš valodniecībai nodevies jau no jaunekļa gadiem, un viņa darba cēliens aptver daudz gadu desmitu. Izcilas dāvanas un neatlaidīgs čaklums nu ienes šais gadu ietvaros daudz zinātniska medus. Klāt nāk vēl tas apstāklis, ka Endzelīnam laimējas lielu darba posmu veikt taisnī Latvijas universitātē, ko Mülenbachs nedabūja piedzīvot. Vispirmā vietā no viņa darbiem gan būs jāstāda vārdnīca. Aiz pietātes pret Mülenbachu Endzelīns titulā šo darbu nosauc Mülenbacha vārdā, lai gan viņš pats, protams, nav še mazāks autors. Bet kur nu paliek citi monumentālie darbi, ar kuŗiem Endzelīns sev latviešu tautā radījis paliekamu piemineklī un ieguvis cieņu visas pasaules zinātnieku aprindās! Kā viens no pēdējiem parādījās viņa darbs par senprūšu valodu, reizē ir latviski, ir vāciski. Ļoti kompetents vācu zinātnieks par viņu izteicās: „Er ist der grösste Sprachforscher der Welt". Un ne jau zinātnieku pasaule vien zina Endzelīnu cienīt. Jāliecina, ka neierobežotu cienību viņš bauda pie saviem klausītājiem. Nejauši man ir gadījies uztvert kāda komilitoņa liecību: „No viņa atspīd visa augstskola". Un atspīd ar!

Endzelīnam ir nenoliedzami nopelni arī tādā ziņā, ka viņam ir izdevies izaudzēt daudz jaunu valodnieku. Ja viņi tagad arī klīst pa pasauli, ar godbijību tie piemin savu skolotāju.

Nevaram paiet garām tam darbam, ko jau pirms vairākiem gadu desmitiem Letonijas biedri veikuši īpaši publicistikā. Tā Aleksandrs Vēbers ar savu Balsi kādu laiku ir īstais izteicējs tautas domām un aizstāvis tautas tiesībām. Tas parādās īpaši pārkrievošanas laikā, deviņdesmitajos gados. Vēbers ir pa daļai ciltstēvs mūsu žurnālistiem. Blakus Vēberam stāv Fridrichs Veinbergs. Vīrs ar sevišķi gaišu galvu un nepiekāpību uzskatos. Kad revolūcijas mutuļos jēdzieni jūk, viņš bezbailīgi runā no laupīšanas, kur iecienītais modes vārds ir „ekspropriācija". Veinbergam un Vēberam blakus redzamu vietu ieņem Fridrichs Grosvalds, Rīgas Latviešu biedrības priekšnieks. Viņš ir tā laika paaudzē viens no tiem vīriem, kas lielā mērā veido atklātības domu.

Kā mazliet vēlāka posma žurnālisti kļūst pazīstami V. Olavs un A. Bergs, bet pēc 1905. g. revolūcijas Alberts un Zamuēls.

Tā redzam, ka Letonijas biedri lej savus sviedrus — un ne bez panākumiem — ļoti dažādos Latvijas laukos. Tad arī nav ko brīnīties, ka, nodibinoties neatkarīgai Latvijai, letoņu aprindas jaunajam valsts organismam var dot ir valstsvīrus un diplomātus (piem. Dr. med. V. Voitu un O. Grosvaldu, un arī pašu valsts prezidentu Alberta Kviešа personā.

Tā letoņu saimei Latvijas valstī un latviešu tautā ir sava nenoliedzama zīmīga goda vieta.

Klāra Zāle

GALVAS KAUSS

Uz mana pleca nakts
Kā badīgs ūpis sēd —
No manām acīm dzeŗ
Un smadzenes tā ēd.

Kad reizi ausīs rīts,
Būs acu dobums sauss,
Un kā pēc dzirām trauks
Tik tukšs būs galvas kauss.

Kāds nerrs to rokās ņems
Un ņirgāsies: „Hē, telc —
Vai tavām domām dots
Nu nemirstīgāks veids?

Vai redzi Mūžīgo
Nu manā vaigā tu?" —
Bet smaidīs galvas kauss
Ar mēmu baigumu.

„Goda Pūcesspiegelis"

Holšteinas apgabalā, kādus 30 km no Lībekas atrodas neliela pilsētiņa Melna (Mölln), kas slavena ar to, ka tiek uzskatīta par gudrā jokdaŗa Pūcesspiegeļa dzimto pilsētu. Melnieši zina rādīt pat Pucesspiegeļa kapa vietu. Šā vai tā, Melnas pilsētas tēvi, kā redzams, visai atjautīgi turpina Pūcesspiegeļa tradicijas. Tā kā šis skaitās Pūcesspiegeļa jubilejas gads, tad Melnas maģistrāts, kā to ziņoja vācu prese, pirms kāda laika bija apspriedis jautājumu par Lielā Dārznieka Staļina uzaicināšanu jubilejas svinībās (Lielais Dārznieks — tas ir Tā Tēva visjaunākais tituls, autors Sudrabkalns!). Vai uzaicinājums nosūtīts un ko ielūgtais atbildējis, nav zināms. Bet nupat Lübecker Nachrichten ziņo, ka Melna telegrafiski lūgusi slaveno angļu rakstnieku Bernhardu Šovu pieņemt goda Pūcesspiegeļa titulu. Pagodinātais esot arī atbildējis, atbilde rakstīta uz pastkartes. Taču atbildes saturu pilsētas atbildīgās personas neizpaužot.

Mēs, latvieši, ceram, ka cienījamais rakstnieks būs atbildējis pozitīvi. Mums vēl prātā Šova vēstule kādam latviešu jauneklim, ka Latvija nekad neesot bijusi tik brīva kā pašreiz. Nupat kaut kur bija lasāms Šova raksts sakarā ar gaidāmām parlamenta vēlēšanām Anglijā, kuŗā tad nu izklāstīts, ka angļi visu laiku bijuši amerikāņu kapitālistu vergi. Var gadīties, ka, jaunajam goda Pūcesspiegelim ierodoties Melnā, tuvumā atrodas vēl latviešu DP. Viņiem vajadzētu sastādīt delegāciju, kas Šovam pasniedz grezno sējumā Šarla de Kostēra nemirstīgo „flāmu bībeli" Tills Pūcesspiegelis, kuŗa tulkojumu latviešu valodā 1940. gada rudenī, boļševiku okupācijas laikā, vajadzēja izņemt no publiskajām bibliotēkām kā nepiemērotu laimīgajai padomju tautai.

Nele

GRĀMATNIECĪBA

Art. Kīviša grāmatnīca izdevusi Nīcas, Bārtas un Rucavas tautas tērpu paraugu burtnīcu ar daudziem zīmējumiem un rakstu paraugiem.

Iznākusi Ed. Tomāsa grāmata par dzimteni — Latvija. To izdevis P. Mantnieka apgāds uz laba papīra ar dzimtenes skatiem tekstā un Latvijas karti pielikumā. Saturā konspektīvas nepieciešamas ziņas par mūsu saimniecību, kultūru un sasniegumiem dažādās nozarēs.

STĀSTS

Ernas Geistautes viņete un ilustrācijas

(2. turpinājums).

Ap dienvidu Kristaps jau aizvilcies dziļi šī varenā mūža meža biezoknī. Še blakus augstajām priedēm un eglēm aug arī diži lapu koki. Zariem pāri upei kopā sasniegdamies, tie veido varenu dabas katedrāli, kur vienas vasaras vai dažu gadu radības simtējādās balsis un balstiņas skan kopējā korī ar pārlaikmetīgo milzeņa šalkšanu un upes ūdeņu mūžīgo čalošanu.

Bēglis še staigā kā reliģiskā ekstazē visas pasaulīgo rūpju un ciešanu nastas šķiet noveltas viņa kamiešiem, un zemes tieksmju un iekāres atbrīvotais ķermenis vairs nejūt pat sevis, nedz arī savu vainu. Un kad no zaļās katedrāles viņa gala šurpu sāk skanēt klusas un maigas eņģeļa balss dziedāts korālis, piebaldzēns par to vairs nebrīnās: viņš droši vien jau nomiris bet tas, kas še staigā būs tikai viņa gars.

Dziedāšana ik ar soli top skaņāka, un beidzot var jau arī saprast vārdus:

„Jel neatstāj!
Kungs, turi labu prātu;
Kad saule riet un mūža vakars klātu,
Tad man kā tēvs ar roku mīļi māj.
Jel neatstāj!
Jel neatstāj!"

Šie vārdi izskanējuši skaidrā latviešu mēlē, bet Kristaps nebrīnās arī par to: katram cilvēkam tak ir savs eņģelis, kas sagaida viņa dvēseli ceļā uz debesu mājām, un dzied tam viņa tēvu valodā. Un piebaldzēna dvēsele slīd tālāk — pretī savam gaidītājam, savam eņģelim...

Bet tad — svētbijīgais gājējs it kā pamostas. Apstājies viņš rauga sevi rokām, tad — berzē acis un aizturētu elpu vēlreiz vēro negaidīto ainu: eņģeļa vietā tur, mazā nokoptā laukumiņā nosirmojusi sieva guļ ceļos no bērza zariem salikta krusta priekšā un augšup paceltām acīm klusi, bet sirsnīgi lūdz. Uz pakauša tai noslīdējis balts lakatiņš, pleciem uzmesta sedzene izbalējušiem rakstiem, bet kājās pastalas...

Arī Kristaps jau noslīdzis ceļos, un viņa rokas kā lūgdamās un reizē vairīdamās paceļas pret dīvaino parādību.

Bet parādība tā tomēr nav: beigusi savu karsto lūgšanu, vecā sieva zemu noliecas vienkāršā krusta priekšā, tad izņem to no zemes un noglabā tuvējā krūma biezajos zaros. Un gluži cilvēcīgas izbailes skan viņas pārsteiguma izsaucienā, kad atgriezdamās tā ierauga nožēlojamo svešinieku.

„Nebīsties!" viņš gurdenu, bet priekā drebošu balsi saka. „Esmu cilvēks..."

Šie vārdi atdod dzīvību pārliekā nobīlī sastingušai sirmgalvei un, sedzenei no pleciem noslidot, viņa metas pie ceļos sagumušā vira:

„Cilvēks! — latvietis... Ak, Kungs, — cik liela tava žēlastība: tik ilgi biju gaidījusi kādu!" Un, apkampusi piebaldzēna atslābušos plecus, viņa skūpsta nespēkā aprasojušo bālganpelēko pieri un sarainos vaigus... „Teic, kā še atkļuvi? No kurienes nākdams?"

„Es izbēgu... no soda nometnes..."

Sieva atraujas un, Kristapa acu drudžainajā spidumā raudzīdamās, nedroši vaicā:

„Ko tad biji nodarījis?"

„Nekā launa, — tikai tāpēc, ka esmu latvietis un kopu savu zemi."

„Bet vai gan par to kāds soda!" baltais lakatiņš neticīgi atraujas.

„Tagad soda arī par to."

Vecā nopētī runātāju no strupajiem matiem līdz tupelēm un viņas skatiens apstājas pie asinīm piesūkušā kājauta:

„Ak, es — muļķe! ... Tu tak esi pārmocījies, novārdzis un izsalcis, bet es te kavējos ar savu taujāšanu! Nāc — noiesim lejā pie upītes... man līdzi plācenis un ogas... kamēr tu ēdīsi, es apkopšu tavas kājas un izmazgāšu autus. Un tad jau izrunāsimies gana."

Kristaps gan pamāj galvu, tak pašam piecelties nav vairs spēka. Tikai sirmgalves celts un balstīts, viņš aizvelkas pie savas ceļvedes, lai ļautu notikt visam kā teikts.

Nez' vai pagājusi stunda, kad barības spēcinātais piebaldzēns jau krietni atžirdzis un svešāda auga lapās ietītām pēdām smaidīdams atlaišas uz sūnu pagalvja:

„Nu gan tu apkopi mani kā bērnu. Tīri vai kauns!"

„Kas tur ko kaunēties," vecīte nopietni atsaka, izžaudama uz krūma zariem viņa kājautus. „Vājiniekam palīdzēt ir katra kristīga cilvēka pienākums. Man tas darīja lielu prieku, un es pateicos Dievam par šo dienu, jo tādas man nav bijis trīsdesmitastoņi gadi."

„Trīsdesmit astoņi gadi! ... Vai tiešām tik ilgi še dzīvo?"

Sirmgalve skumji pamāj galvu, apsēzdamās blakus gulošajam.

„Vai viena pati?"

„Nē — divātā: man ir vīrs."

„Vai arī latvietis?"

„J—jā," nopūtas pavadīts nāk apstiprinājums. „Viņš palika mājās... Mūsu būda ir tur — dziļāk mežā... krietna stunda ko iet..."

„Tad aiziesim," Kristaps pieceļas sēdus. „Prieks satikties ar brīvu meža vīru! Viņš arī zinās izstāstīt — kā labāk aizkļūt tālāk — uz rietumiem."

„Nē, — paliksim vien tepat: viņš man tāds savādnieks ... nez' vai maz gribēs runāt ar tevi..."

Un pēkšņi seju rokās ieslēpusi, viņa sāk raustīties ilgi aizturētās ēsās. Viņa raud tik gauži un no tik pārpilnas sirds, ka pa drebošo pirkstu starpām tai sūcas asaru straumītes.

Piebaldzēns saudzīgi apliek roku viņas salikušajiem pleciem, ar otru glāstīdams baltos matus:

„Kam raudāt, māt, — labāk runā... Izkratīsim viens otram savas sirdis, tad kopīgi pielūgsim Dievu, un abiem mums kļūs vieglāk."

„Jā, dēls — es runāšu... izklāstīšu tev visu, kas manu sirdi slodzē... Sen kāroju cilvēka, kas uzklausītu un saprastu mani."

Un pārlaidusi lakatiņa stūri slapjajiem vaigiem, viņa saņem tautieša roku savējās un, upes ūdeņos lūkodamās, sāk risināt savu bēdu klāstu:

„Tas iesākās tūkstoš deviņi simti deviņdesmitajā gadā. Mans tēvs bija turīgs Zemgales saimnieks un skoloja mani Rīgā. Es biju jauna muļķe, kaut ļaudis teica mani gudru un skaistu. Varbūt, ka tas skaistums arī bija, jo pilsētas puiši tikot tīkoja manis. Divi no tiem patika arī man: viens bija students, otrs mācījās par aktieri. Abi bija glīti un patīkami, bet katrs bija savādākas dabas, un es toreiz nepratu izšķirties — kam palikt mūža draugos.

(Beigas sekos).

Latviešu trimdinieki Vācijā

LCK bēgļu dzīves vadītājs mag. iur. J. Rasmanis sastādījis pārskatu par latviešu trimdinieku gaitām Vācijā otrā pasaules karā un pēc tā. Šai plašu apmēru darbā rūpīgi savākti materiāli, kas apgaismo un raksturo latviešu dzīves nozīmīgu laikmetu. Sakopoto materiālu bagātība, liecību dažādība par karavīru gaitām, darba dienestā iesauktajiem, privātām personām ir ārkārtīgi vērtīga, jo, laikam aiztekot, daudz kas izzūd no atmiņas un iegrimst aizmirstībā. J. Rasmaņa darbs šos notikumus saglabās nākamajiem laikiem, kad vēsturnieks tos varēs izmantot saviem pētījumiem.

Grāmata rotēta. Būtu noteikti vēlams, lai to iespiestu, jo šāda veida darbs mums pagaidām ir vienīgais.

E. K.

IZCILĀ MONTE KARLO BALETA VIESIZRĀDES

Štutgartes operā notiks otrdien, 21. febr. pl. 15 un 19. Amsambli darbojas krievu, angļu un franču baletdejotāji.

Vētras Kanadas operai tuvojas realizācijai

Kā ziņo Montrealas laikraksts The Gazette, ilgi plānotā pastāvīgas Kanadas operas dibināšana tagad tuvojas reālizācijai. Kā zināms, Halifaksas mūzikas skolas vokālās klases direktors Mariss Vētra, kas šo projektu iecerējis jau pirms vairākiem gadiem, nesen ar savu audzēkņu trupu uzveda Mocarta operu Don Džiovanni. Ievērojot uzveduma negaidīti lielos panākumus, Halifaksas preses klubs bija gādājis par tā vairākkārtīgu atkārtojumu. Tagad klubs paziņojis, ka iegūto tīro atlikumu — apm. 100 dol. — ziedo sevišķai komitejai pastāvīgas operas noorganizēšanai. Arī Halifaksas pilsētas galva Gordons S. Kinlijs (Kinley) apsolījis atbalstīt jauno pasākumu, nodibinot šai vajadzībai fondu 10.000 dol. apmērā.

M. Vētra izteicies laikraksta pārstāvim, ka jaunās operas pirmais uzvedums būšot Ofenbacha Hofmaņa stāsti, piedaloties 14 solistiem, korim, 26 orķestŗa dalībniekiem un baleta trupai. (j)

Mūsu baleta mākslinieki atvadās

Atmiņā uzaust dienas, par kuŗām var runāt Annas Brigaderes vārdiem: „Katrs rīts ir jauna slāpe, tiekties augstāk, iegūt vairāk..." Tās ir brīvās Latvijas pavasaŗa die-

M. Tillaka un O. Lēmanis.

nas, kad veidojās mūsu valsts un sāka uzziedēt mūsu māksla.

Ar bagātiem atziņu krājumiem — gūtiem gan Vakareiropā, gan ķeizariskās Krievijas metropolēs — atgriežas mūsu mākslinieki. Izraisās uzskatu, virzienu un principu pārvērtēšana, kas jau pašā sākumā mūsu mākslu pasargā no stinguma. Tā Biruta Skujeniece, nespēdama iekļauties Nacionālā teātŗa režijas un spēles principos, nodibina pati savu studiju.

Te arī sākums Osvalda Lēmaņa skatuves gaitām.

Ap to pašu laiku Nacionālajā operā V. Komisārs sāk veidot pirmo latviešu baleta trupu. Vēlāk no Pēterpils ierodas N. Sergējevs, kas savai baleta skolai pajumti atrod Birutas Skujenieces studijas telpās. Tā paralēli skatuves mākslas studijām O. Lēmanim sākas jaunu mākslas atziņu krāšana Terpsichoras dārzā, īpaši, kad baletmeistares pienākumus un baletskolas vadību Nacionālajā operā uzņemas Aleksandra Feodorova. Līdz ar O Lēmani skaitliski un kvalitātīvi aug visa mūsu baleta mākslinieku saime. Taču ne

E. Leščevskis un T. Vestena.

A. Feodorovai ne N. Sergējevam īsteni atraisīt latviešu baleta radošās iespējas neizdevās.

Latviešu baleta viskrāšņākais uzplaukums sākās ar 1934. gadu, kad Osvalds Lēmanis uzņēmās baletmeistara pienākumus. Viņa māksliniecisķā radīšana tiecās uz monumentālitāti.

Savas mākslas augstās virsotnes viņš sasniedz Bachčisarajas strūklakā, Skaramušā, Esmeraldā, Gulbju ezerā un Lakstīgalā un rozē. Ar labiem panākumiem Lēmanis viesojies arī ārzemēs.

Kā baletmeistars Nac. operā izcēlās nepārspējamā Sančo Pansas tēla radītājs Eižens Ļeščevskis. Viņa spožākie sniegumi ir groteskā, kas arī dominē deju iestudējumos operetēs. No inscenētiem baletiem jāmin Pēdējais valsis un Staburags. Viņš daudz viesojies arī ārzemēs.

Mūsu balets iegūst visplašāko atzinību arī ārpus Latvijas robežām, īpaši pilnā sastāvā viesojoties Stokholmā un Varšavā.

Trimdas gaitās mūsu baleta mākslinieki snieguši neaizmirstamus brīžus daudzās latviešu nometnēs.

Osvalda Lēmaņa nākošās gaitas ved pāri okeanam uz Detroitas baletskolu. Turp dodas arī baleta soliste Mirdza Tillaka. Pēdējos gados māksliniece piesavinājusies spožu artistisku slīpējumu, un viņas dejojumi aizvien parādījuši labu gaumi un dejisku gatavību.

Vācijas ziemeļos latviešu baleta spilgtākie reprezentanti ir baleta soliste Tatjana Vestene un baletmeistars Eižens Ļeščevskis. Arī šie mākslinieki ir ceļa jūtīs uz tālākiem krastiem.

Tatjana Vestene ne vienu vien reizi priecinājusi trimdiniekus Vācijā ar saviem spožajiem, rotaļīgajiem priekšnesumiem, bet Eižena Ļeščevska sniegumi galvenā kārtā bijuši veltīti britu joslas latviešu nometnēm.

Sestdien, 18. februārī Eslingenas latviešu teātrī skatīsim pēdējo reizi mūsu baleta prominenci: Tatjanu Vesteni, Mirdzu Tillaku, Osvaldu Lēmani un Eiženu Ļeščevski.

J. B.

Arvīdam Klāvsonam 50 gadu

Režīmiem tik skarbi nomainoties, kā mūsu zemē pēdējos 10 gados, pirmie upuri allaž mēdz būt žurnālisti, kas ir sabiedriskā domas īstākie un atbildīgākie pārstāvji. No vidējās žurnālistu paaudzes, kas tagad viens pēc otra sāk pārkāpt 50 gadu slieksni un atskatīties uz pirmajiem 25 darba gadiem, brīvībā izkļuvuši tikai nedaudzi. Viņu starpā redzamākā figūra ir Arvīds Klāvsons, kam 28. janvārī piepildījās 50 mūža gadu.

Talantīgs un izredzēts avīžnieks būdams, viņš ātri vien izvirzījās atbildīgos posteņos, no kuŗiem kā pēdējos var minēt Saeimas referentu Brīvajā Zemē, radiofona informāciju nozares vadītāju un Rīta un Latviešu Ziņu galveno redaktoru. Taisni pēdējos divos posteņos viņš pierādīja, ka spēj būt ne vien asas spalvas īpašnieks ievados un citos rakstos, bet arī novātors mūsu avīžniecībā un uzmanīgs jaunās žurnālistu saimes audzinātājs. Kas pazist apstākļus mūsu avīžniecībā pirms 10—15 gadiem, kur dominēja un toni noteica Janākās Ziņas ar uzmanīgo pieskaņošanos caurmēra lasītāja gaumei un ar savu nesalīdzināmo tirāžu, tas zinās, ko nozīmēja izcīnīt eksistenci un nenoliedzamus panākumus laikrakstam, kas kļuva par novātoru kā saturā un stilā, tā arī apdarē, sekojot jauninājumiem avīžniecības labākajos paraugos lielajās rietumu valstīs. Ar to vien A. Klāvsons uz laikiem savu vārdu ierakstījis latviešu avīžniecības progresa vēsturē. Šis darbs turpināts trimdā un vēl nav nobeidzies, ja domājam par nākotni.

Kā iepriekšējā latviešu avīžnieku paaudzē izvirzījās tādi spēka vīri, kā Antons Benjāmiņš, Arveds Bergs, Hermanis Asars, Kristaps Eliass. Ernests Runcis - Arnis, Oto Nonācs, Artūrs Kroders, Jūlijs Druva uc., tāpat vidējā laikmeta jēdziens katram avīžniekam ir Jāņa Benjāmiņa, Aleksandra Plensnera, Arsenija Podnieka, Arvīda Klāvsona, Arvīda Avota, Olģerta Liepiņa, Kārļa Rabāca, Heinricha Zariņa vārdi. Tas lai arī ir mūsu godinājums šajās īsajās atzīmēs kollēgam, kas, iedams kopsolī ar savu laiku, pratis allaž atjaunoties un rūdīties, lai beidzot iegūtu nemaldīgumu sabiedriskās domas un gaumes svarīgajā plūsmē kas vienīgais ir katras īstas žurnālista meistarības dižākais vainagojums.

E. R.

KULTŪRAS CHRONIKA

Montreāla Kanadā arvien vairāk izveidojas par turienes latviešu garīgās dzīves centru. Operdziedātājs J. Niedra, kas janvāŗa beigās koncertēja Montreālā, martā pilnīgi pārcelsies tur uz dzīvi un darbosies arī vietējā latviešu teātrī. Uz Montrealu aicināts arī komponists Jānis Kalniņš, kas pašreiz darbojas par ērģelnieku Frederiktonā. Viņš uzņemsies koŗa organizēšanu un vadību, cik paredzams, augustā, kad Montrealas latviešu palīdzības biedrība būs viņam sameklējusi piemērotu nodarbošanos. Šīs franciskā gara pilsētas latviešu dzīvē izcils notikums būs aprīlī paredzētais Blaumaņa No saldenās pudeles uzvedums Irmas Graudiņas režijā ar Almas Mačas piedalīšanos. Nodibinātajai bibliotēkai pienāk grāmatu ziedojumi no malu malām, bet inž. Drupals atvēris lasāmgaldu.

Pianiste Mirdza Stūre Sidnejā strādā par mākslīgo puķu gatavotāju dāmu cepurēm. Māksliniece pašreiz gatavojas koncertam kopā ar dziedātāju Olgu Pijoli, bet nākotnē cer atvērt plašāku mūzikas studiju.

Komponists A. Jerums Londonā, kam uzticēta nākamo dziesmu dienu vadība šovasar, vada arī divus angļu koŗus: Luther-Tyndale un Tottenhamas baznīcu koŗus.

Anglijas latvieši sakarā ar svēto gadu organizē svētceļojumu uz Romu prāv. J. Savicka vadībā. Paredzams, svētceļojums notiks oktobrī.

Vēsturnieks E Andersons ir pirmais latvietis, kas uzņemts The American Historical Assotiation. Viņš nesen piedalījies amerikāņu vēsturnieku konferencē Bostonā, kur oponējis pret uzskatu, it kā Baltijas valstis būtu apskatāmas kā slavu ietekmes komplekss.

Jānis Klīdzējs no likvidētās Mīldorfas nometnes pārcēlies uz Grafenašavu pie Murnavas.

KOKGRIEZĒJI VAR PĀRDOT SAVUS RAŽOJUMUS ASV

Kokgriezēji — speciālisti šķīvju, alus kausu un citu līdzīgu priekšmetu gatavošanā (griezuma vai intarsiju technikā), kas vēlētos savus ražojumus pārdot amerikāņu tirgū, var rakstīt attiecīgus piedāvājumus angļu vai vācu valodā uz šādu adresi: Mrs. Mary E. Hickey, 5445 So. Drexel Blvd., Chicago, Illinois, USA. Piedāvājumos jāmin gatavojamo priekšmetu veids un vēlamā cena.

Minētā amerikāniete vēstulē redakcijai raksta, ka viņa it īpaši interesējoties par tāda veida kokgriezumiem un intarsiju darbiem, kādi bijuši izstādīti IRO skatē amerikāņu armijas speciālā dienesta klubā.

MASKAVAS TAUSTEKĻI ARĪ ZVIEDRIJĀ

Jag vill bli lik Stalin (es gribu būt līdzīgs Staļinam), tā saucas grāmata zviedru valodā, ko uzrakstījis Jesipovs un Gončarovs. Otra grāmata, kuŗas autors ir Brusevics, saucas Stalin bugger. Lif och görning (Staļins ceļ. Dzīve un darbība). Šīs abas grāmatas izdevusi Natur och kultur Stokholmā. Pēc komūnistu paņēmieniem tajās ļoti meistarīgi aprakstīts Staļins un viņa paradīze. Grāmatas izplatītas Zviedrijas bibliotēkās un lasītavās. Zviedri grāmatām notic un tādējādi Kremļa pulki maz pamazām aug. Pat inteliģenti stokholmieši saka: „Krievzemē nemaz tik slikti nav."

—irs—

„Mums nevajag ārzemju kolonistu, bet labu austrāliešu,"

saka Austrālijas imigrācijas ministrs H. Holts

LATVIETE GALVENAJĀ LOMĀ JAUNĀ AUSTRĀLIJAS ASIMILĀCIJAS FILMĀ — PROFESORS R. MIĶELSONS KONCERTĒ KANBĒRĀ — LATVIEŠU GLEZNOTĀJA V. LINDES KARJĒRA

Vēstule Latvijai no Kanbēras par imigrantiem veltīto lielāko sarīkojumu Austrālijas vēsturē

First Australian Citizenship Convention saucās plašs sarīkojums, kas janvāŗa pēdējā nedēļā risinājās Kanbērā. Daudzās sanāksmēs visdažādāko austrāliešu organizāciju pārstāvji apsprieda jautājumus, kā Eiropas imigrantiem palīdzēt iekļauties Austrālijas dzīvē — asimilēties. Austrālijas valdības aicināti, šajā laikā Kanbērā saradās daudzi bij. DP, to vidū arī bērni. Notika jaunas filmas pirmizrāde, koncerti un imigrantu darbu skate. Austrāliešu sabiedrība un prese sarīkojumam veltīja vislielāko uzmanību.

To atklāja ministru prezidents Menzijs Kanbēras Albert Hall telpās, kuŗu ziedu greznojumus bija darinājis no Adelaides aicinātais latvietis Zandersons. Spēlēja mūsu tautiešu brāļu K. un J. Ozolu organizētais orķestris. Austrālijas turpmāko imigrācijas politiku deklarēja jaunais imigrācijas ministrs H. Holts. „1950. g. šeit atbrauks 200.000 imigrantu, visvairāk britu. DP ieplūšana būs izsmelta tad, kad beigsies IRO darbība. Pildot paredzēto imigrācijas plānu Austrālijā 1960. g. būs 10.500.000 iedzīvotāju. Austrālijai nevajag ārzemju kolonistu, bet gan krietnus nākotnes austrāliešus".

Arī pārējie runātāji apellēja pie austrāliešu sabiedrības lai tā atvieglotu ieceļotāju dzīvi jaunajā zemē. Austrālijas valdibas nostāju vajadzēs respektēt arī šejienes latviešiem, veidojot savu nacionālo politiku. Par šo svarīgo jautājumu drīzumā sniegsim intervijas ar Austrālijas latviešu redzamākajiem sabiedriskajiem darbiniekiem.

Jaunaustrāliešu darbu skati atklājot, ministrs Holts uzsvēra, ka ieceļotājiem jāveido īpatnēja un patstāvīga Austrālijas nākotnes kultūra. Piecās dienās skati apmeklēja ļoti daudz austrāliešu. Sadarbībā ar Kanbēras latviešu biedrību mūsu stendu iekārtoja arch. O. Pumpurs, arch. A. Družins (abi no Kanbēras), Dr. A. Medenis (no Betherstas) — dzejnieka J. Medeņa brālis, un Im. Kalniņš (no Bonegillas). Ilgi pie latviešu stenda uzkavējās, minstru prezidenta Menzija un imigr. ministra Holta kundze. Izstādē pārākais izrādījās igauņu stends ar lieliskiem ādas izstrādājumiem.

Atsevišķā telpā bija gleznu skate, kuŗā daudz darbu deva mūsu mākslinieks V. Linde. Viņa 10 reiz 20 pēdu lielā glezna, kas bija izlikta pie skates ieejas, guva īpašu ievērību. Gleznā tēlota imigrantu iekļaušanās Austrālijas uzbūves darbā un tās reprodukcijas sniedza daudzi austrāliešu laikraksti ar plašiem V. Lindes dzīves un darba aprakstiem.

Jau 1949. g. aprīlī, izkāpjot krastā Frementles ostā viņu jau sagaidīja austrāliešu žurnālisti, sniedzot plašus aprakstus savās avīzēs. Par mākslinieku un viņa ģimeni ieinteresējās kādi austrāliešu miljonāri — farmeri. Farmera kundze bija skulptore. Lindes ģimene devās darbā uz farmu. Kad izziņoja, ka 1950. g. janvāŗa beigās Kanbērā notiks liels jaunaustrāliešu festivāls, Linde uz galvaspilsētu nosūtīja minētās lielās gleznas metu un kopā ar 24 g. v. dēlu Ģirtu saņēma aicinājumu ierasties Kanbērā darināt gleznu. Valdība samaksāja tālo lidojumu no Pertas līdz Kanbērai arī Lindes kundzei ar mazo dēlu un paredzējusi Lindem uzticēt vēl arī citus pasūtinājumus.

„Kur un kā strādāšu nākotnē — nezinu. Kanbērā laikam tomēr nepalikšu. Viens ir skaidrs — tikai gleznošu," saka mākslinieks, kas jau paspējis uzgleznot arī daudz Austrālijas ainavu.

„No Strangers Here" saucas Austrālijas informācijas ministrijas uzdevumā darināta speciāla asimilācijas filma, ko producējis Dr. K. Sternbergs, kas te ieradies pirms apm. 10 gadiem. Filmā galvenajās lomās ir latvieši, to vidū 20 g. v. latviete Ailita Blūmane. Dr. K. Sternbergs saka, ka viņš latvieti filmai izraudzījis pēc tam, kad redzējis 15 nāciju 7000 jaunaustrāliešu. Filmā tēlota kādas DP ģimenes ierašanās Austrālijā un iekļaušanās šejienes dzīvē. Kad bijušie dīpīši apmetas mazā pilsētiņā, pie jaunatbraucēju namamātes ierodas vietējās avīzītes redaktors un nogaršo viņas lieliskos cepumus, un to „recepti" ievieto savā avīzē. Pēc tam kādā „piknikā" redaktors vareni priecājas, ka šādus cepumus ēd arī visi vecie austrālieši. Viņš atceras: „recepti" dodot, jaunaustrālīete bija teikusi, ka visas cepumiem vajadzīgās izejvielas viegli sajaucas. Sajaukšanās — tā ir filmas puante. Filmas beigu daļā jaunaustrāliešu ģimenes atvase — vecākā meita (tēloja latviete A. Blūmane), vērojot Austrālijas ainavu, saka savam šefam — austrāliešu slimnīcas ārstam: „Jūsu zeme ir skaista!" Ārsts: „Jūsu zeme?" Meitene: „Nu, jā tas ir — mūsu zeme."

Pēc pirmizrādes imigrācijas ministrs Holts novēlēja, lai jaunatbraucēji sajaucas šejienes dzīvē tikpat viegli kā filmā redzētās jaunaustrālietes cepumu izejvielas.

*

Krāsains bija imigrantu koncerts — „New Australians Make Music", kas turpinājās 2 vakarus. Piedalījās latviešu, poļu, ukraiņu, igauņu, ungāru, bulgāru, jugoslavu, lietuviešu, skotu, angļu, čechu un grieķu mākslinieki ar dziesmām, mūziku un dejām. Impozantākie katrā ziņā bija no Adelaides atbraukušā latviešu profesora Rūd. Miķelsona vijoles priekšnesumi. Tā tos uztvēra arī publika. Lielu sajūsmu izpelnījās arī Kovras ģimeņu centra imigrantu bērnu koris, kuŗu vadīja mūsu dziedone Magda Vitāne, kā arī viņas pašas atskaņotās 2 dziesmas. Vēl piedalījās arī dejotāju pāris Ilsmare un Arvīds Mūrnieki.

*

Tie bija imigrantiem veltītie lielākie sarīkojumi Austrālijas vēsturē. Pierādījās, ka arī Menzija valdībai ir patiesi sirsnīga nostāja pret jaunatbraucējiem, jo reti kad dzirdēts tik daudz laipnu vārdu un labu solījumu ieceļotājiem kā šoreiz. Ministrs Holts apliecināja Kalvela sāktās imigrācijas politikas turpināšanu: „Imigranti, kuŗiem jākļūst par krietniem šīs zemes ļaudīm, ir viens no Austrālijas dzīvības jautājumiem. Nevienu mirkli gan valdība nav noliegusi, ka tā ies asimilācijas ceļu. Šī mērķa sasniegšanai valdības pirmie ieroči ir cilvēcīga sirsnība un draudzība."

To atraidīt taču visgrūtāk!

Kanbērā, februārī.

Arnolds Smits

Latviešu mākslinieka Vernera Lindes 10×20 pēdu glezna jaunaustrāliešu darba skatē Kanbērā.

Pa labi: Eslingenas latviešu kolonijas bij. iemītniece V. Lāne-Stewarte pie Latvijas stenda imigrantu darba skatē Kanbērā. Pa kreisi: Latvijas stenda iekārtotāji imigrantu darbu skatē Kanbērā (no kreisās): Im. Kalniņš, Dr. A. Medenis, arch. O. Pumpurs un arch. A. Družins.
(J. Vītola uzņ.)

Noras Drapčes gleznu skate

Dilingenas pilsētas valdes sēžu zālē divi dienas savas gleznas bija izstādījusi turienes latviešu nometnē dzīvojošā gleznotāja Nora Drapče. Gleznu klāsts aptvēra 45 darbus, ar kuŗiem iepazinās vairāki simti apmeklētāju, to starpā redzams skaits vāciešu. Izstādītie darbi radušies trimdā un deva labu liecību par mākslinieces īpato techniku, pasaules skatījumu un plašo tematiku. Drapče iemīļojusi plašus otas triepienus, krāsu gammu ieturot pelēcīgos toņos ar asi akcentētām un smalki izstrādātām gaismām. No mākslinieces klusajām dabām paliekamāko iespaidu atstāja kontrastaini gleznotās puķes. Jauni un sekmīgi meklējumi bija pamanāmi arī viņas žanros un portretos. Starp pēdējiem jāmin J. Poruka, Z. Lazdas un prof. J. Rūtmaņa portreti, kas šķiet īsti šo cilvēku dvēseļu spoguļi.

Drīzumā bagātais gleznotājas darbu klāsts aizceļos uz ASV, kur tas droši vien gūs jaunus cienītāju pulkus. Tanī ietilpst arī darbi, kas jau pārstaigājuši lielākos Vācijas, Beļģijas un Holandes mākslas centrus, visur gūstot atzinīgas atsauksmes. Tādas sniedz arī Dilingenas vācu prese. Laikraksts Donaupost atzīmē, ka mākslinieces glezno tumšiem un skarbiem toņiem un prot dot saviem darbiem to smagumu un dziļumu, kas atspoguļo latviešu tautas zemniecisko dvēseli. Sevišķi atzīmējami viņas bēgļu dzīves žanri: Vecmāmiņa svešumā, Nometnes aina, Bēgļu sieva.

Donau-Zeitung norāda uz mākslinieces izteikto personību un gleznu aizplīvuroto gaisotni, kur notušēts viss griezīgais, un uz bagātīgo krāsu koloritu. Darbi ieturēti izteikti impresionistiskā stilā, kuŗā valda lirisks atturīgums. Portreti un žanri skarbi atspoguļo bēgļu likteni Smaikās krāsu noskaņās ieturētie portreti tīkami izceļ dvēseliško elementu. Bagātīgs un pievilcīgs arī kluso dabu klāsts

Laikraksts atzīmē arī, ka izstādi atklājis pilsētas vecākais Šeifele un ka pilsēta skatei telpas devusi par brīvu.

trimdinieki Vācijā

ļu dzīves vadītājs mag. manis sastādījis pārskatu trimdinieku gaitām Vāpasaules kaŗā un pēc tā. apmēru darbā rūpīgi sariāli, kas apgaismo un tviešu dzīves nozīmīgu akopoto materiālu bagā- dažādība par kaŗavīru ba dienestā iesauktajiem, ršonām ir ārkārtīgi vērkam aiztekot, daudz kas miņas un iegrimst aiz- Rasmaņa darbs šos noglabās nākamajiem laivēsturnieks tos varēs izem pētījumiem.

otēta. Būtu noteikti vēiespiestu, jo šāda veida pagaidām ir vienīgais.

E. K.

NTE KARLO BALETA IESIZRĀDES

erā notiks otrdien, 21. n 19. Amsamblī darbongļu un franču balet-

ZIEMEĻOS TOP JAUNA LIELVALSTS

Mūsu līdzstrādnieka vēstule no Kanadas

Ir interesanti gara acīm pārstaigāt mūsu veco zemes lodi un vēstures perspektīvā vērot, kā rodas, veidojas, uzplaukst un vēlāk atkal sabrūk pasaules lielās valstis. Šī pastaiga mums dod vienu atziņu — pasaules politiskais centrs no Ķīnas ar Indijas okeana krastiem noteikti pārvietojas ziemeļu rietumu virzienā. Gluži kā rēvijā mūsu acīm pazib ziedošā senā Ķīna, tad varenā Asīrija, Ēģipte, Persija un vēlāk Roma, kas pasaules lielvalsts kārtā noturējās neparasti ilgu laiku. Jaunākie laiki pakāpeniski iezvana Spānijas, Austrijas, Francijas, Vācijas un Lielbritānijas varenumu. Un tad, kad Eiropa jau sevi iedomājās uz mūžīgiem laikiem par pasaules valdnieci, 1918. gadā, Vecajai pasaulei noasiņojot nežēlīgā kaŗā, — piepeši uzlēca Amerikas zvaigzne. Tā bija Hamsuna un daudzu citu nonicinātā Amerika, kas nosvēra pirmā pasaules kaŗa svaru kausus, un tas bija viņas prezidents — ideālists profesors Vilsons, kas starptautiskās tiesībās radīja jaunu laikmetu, deklarējot tautu pašnoteikšanās brīvību. Tagad sācies Amerikas laikmets pasaules vēsturē, un vecajā Eiropā ļaudis vairāk dzīvo tikai atmiņās.

Runājot par Ameriku, parasti arvien domā Savienotās valstis, kas kļuvušas par pasaules pirmo lielvalsti. Bet šoreiz gribu apstāties pie tās ziemeļzemes, kas blakus ASV zemei kļuvusi par mūsu patvēruma mītni.

Vēsture rāda, cik grūti kādai valstij iekļūt lielvalstu saimē. Vecās lielvalstis, gluži kā padzīvojušas aktrises, visiem līdzekļiem mēģina aizkavēt ikvienas jaunas zvaigznes parādīšanos. Un tomēr, kad jaunās valsts militārais, politiskais un saimnieciskais spēks un ietekme vairs nav noslāpējama, jaunā valsts parādās pie apvāršņa visā mirdzumā un ieņem savu vietu.

Tas notiek galvenokārt pēc lieliem kaŗiem, kad risinās politisko spēku pārgrupēšanās un parasti arī pasaules kartes pārveidošana. Tā Vācija ienāca lielvalstu saimē pēc sekmīgā 1870./71. g. kaŗa ar Franciju, bet Japāna — pēc savas pārsteidzošās uzvaras pār cara lielvalsti 1905. g. Tātad, šajos gadījumos noteicējs bijis šo jauno valstu militārais spēks.

Jaunākie laiki rāda mazliet citādu lielvalstu rašanās gaitu. Blakus ikvienas valsts militāram spēkam tās nozīmi bieži pat vēl vairāk ceļ zemes saimnieciskais stiprums. Jau Napoleons teica: „Kaŗam vajadzīgas trīs lietas — nauda, nauda un atkal nauda..." Liekas, šī teze ļoti pareiza, jo pēdējos lielos kaŗos uzvarējušas tikai bagātākās valstis. Otrā pasaules kaŗā samērā nabagā Vācija, Itālija un Japāna kaŗu zaudēja, kaut arī sākumā to militārais pārspēks bija nenoliedzams. Tātad — valsts bagātība ilgstoša kaŗa gadījumā pārvēršas par tīri militāri izšķirēju faktoru un panāk uzvarētāja godu, kad nabagais pretinieks visu pulveri jau izšāvis.

Šķiet, tieši šis saimnieciskais spēks ir galvenais cēlonis tai zīmīgai parādībai, ka Ziemeļu Amerikā rodas jauna pasaules lielvalsts Kanada. Pirmo atzīšanu šī ziemeļu territorija saņēmusi Atlantika aizsardzības pakta dalībnieku sanāksmē, kur Kanadas pārstāvji, blakus Savienoto valstu, Lielbritānijas un Francijas pārstāvjiem, ieguvuši pastāvīgu vietu pakta komitejā un apvienotā ģenerālštābā. Tātad, Kanada jau nosēdusies pie „lielo galda", atstājot mazo pulkā Portugali, Norvēģiju, Beneluksa un citas valstis.

Un tā šīs jaunās lielvalsts rašanās vēl vairāk nosveŗ pasaules politisko centru uz Ziemeļu Ameriku. Liekas, tas ir tīri dabīgs process, jo Kanada taču ir otra eksporta valsts pasaulē, un kopā ar dienvidu kaimiņieni savās rokās tur ap 80 proc. pasaules izvedumu.

Kanadas loma tiek novērtēta trešā pasaules kaŗa gadījumā tīri militāri-stratēģiskā plāksnē. Šī taču ir vienīgā valsts pasaulē, kuŗas robežas sniedzas līdz trim okeaniem. Pie tam tieši Ziemeļu ledus okeans resp. polārie apgabali, kuŗos lielākas platības pieder tikai Kanadai un Padomju savienībai, gūst nākamā kaŗa stratēģijā arvien svarīgāku nozīmi.

Militārā un politiskā spēka stiprināšana pašlaik kļuvusi par Kanadas valdības galveno uzdevumu. Zemes bruņotiem spēkiem jaunajā valsts budžetā atvēlēti 383 milj. dolaru, kas ir augstākā summa Kanadas vēsturē miera laikos. Savu robežu drošību Kanada cenšas panākt ar milzīga radara staciju, aviācijas un flotes bažu tīkla izveidošanu austrumu, ziemeļu un rietumu pierobežās. Tātad, Kanada jūtas apdraudēta no 3 pusēm. Tikai dienvidos atrodas draudzīgās Savienotās Valstis.

Šī draudzība ar ASV, šķiet, ir pat lielāka nekā ar māti — Lielbritāniju, no kuŗas aizgādniecības Kanada ir jau gandrīz pilnīgi atraisījusies. Tagad tā vairs nesaucas par dominiju, bet Kanadas valsti, un vienīgā saite ar Apvienoto Karaļvalsti (United Kingdoom) tai paliek vēl tikai Lielbritānijas karaļa ieceltais ģenerālgubernātors. Bet arī šī ģenerālgubernātora atrašanās Otavā ir vairāk simboliska, jo viņam nav nekādas faktiskās varas, un tas drīzāk līdzinās karaļa sūtnim pie Kanadas valdības. Arī šajā ziņā Kanadas svars pasaules politikā ievērojami pastiprinājies. Savu patstāvību un varenumu jaunā Kanadas lielvalsts veido arī tiesību laukā. Tieši tagad tās parlaments uzsācis jaunās valsts satversmes izstrādāšanu, kas, šķiet, būs modernākā visā pasaulē, jo ietvers sevī visu pilsonisko brīvību garantēšanu. Un cik šīs brīvības jau tagad ir plašas, to pierāda kaut vai tas fakts, ka vienīgo laikrakstu krievu valodā Kanadā izdod komūnistu partija un vienīgo laikrakstu vācu valodā — hitleriski noskaņotā vācu kolonija...

Bet šādu brīvību valsts ienaidniekiem var atļaut tikai tas, kas pats ir pietiekami stiprs. Kanadas demokratija ir stipra, to nevar apdraudēt nekāda ekstrēmistu propaganda. Un šajā ziņā mums jāpiekrīt bij. nacionālsociālistam Oto Straseram, kas apmeties Kanadā un savos avīžu rakstos asi kritizē rietumu valstu politiskās metodes, bet tomēr atzīst, ka demokratija ir dabīgā cilvēku sadzīves forma un diktātūras — slimīgas parādības. Kanadas saimnieciskā un politiskā dzīve rit veselīgos ietvaros, un tādēļ tai nevar piesisties tādi politiski augoņi, kādi moca daudzas austrumu valstis.

Alberts Kalniņš.

Praktiskais padomnieks

Ar šādu virsrakstu turpmāk laiku pa laikam publicēsim lietpratēju rakstus ar praktiskiem padomiem medicīniskos, juridiskos un citos jautājumos. Aicinām arī lasītājus ierosināt vēlamus tematus.

Redakcija

SPALĪŠI UN TO APKAROŠANA

Kaut gan man atņemta iespēja nopelnīt maizi, izmantojot savu pieredzi slimnieku ārstēšanā, man bieži jautā (tāpat privātā sarunā) kā atbrīvoties no spalīšiem. Šeit daži padomi.

Tie, kam šī nelaime piemetusies, zina, ka ļoti nepatīkama ir knudoņa, nieze, ko sagādā spalīši, rāpodami un piekozdamies tūpļa apkārtnē. Šī nepatīkamā sajūta visnejaukāka ir vakaros, kad cilvēks, silti sasedzies, gultā grib iemigt. Arī spalīši jūt, ka ārpusē patīkami silts un ka nu īstais laiks atstāt pastāvīgo dzīves vietu zarnās, lai pakustētos „svaigā gaisā". Tomēr spalīši pastaigājas ārpusē arī citā laikā, tikai cilvēks to mazāk jūt.

Tomēr tas nav vienīgais jaunums, ko sagādā spalīši. Mēs vērojam, ka tiem apsēstie cilvēki sajūt biežas galvas sāpes, tos moka reiboņi, tie vispārīgi top nervozi, ātri uztraucas. Meitenēm un pieaugušām sievietēm tie rada arī priekšējo genitāliju un dzemdes iekaisumu, mēnešreižu traucējumus, pūšļa iekaisumu. Saprotams, ka tie var kļūt arī par cēloni ādas iekaisumiem un sekmēt onanismu un pollūcijas.

Lai arī spalīši (latīn. — oxguris vermicularis) ir ļoti sīciņi, tie savairojas tūkstošos un dzīvo tievās zarnas apakšējā daļā, aklā zarnā un arī resnajā zarnā. Katra tārpiņa mūžs 15—30 dienas. Tie ieperinājas tādā veidā, ka cilvēks to acij neredzamās oliņas vai arī pašus tārpiņus ar netīrām rokām ievada caur muti zarnās. Bet ne mazāk viegli tie var iekļūt cilvēkā, ja guļ palagos vai segās, kur iepriekšējais gulētājs atstājis tārpiņus vai oliņas. Gandrīz nenovēršama aplipšana, ja kāds guļ vienā gultā ar otru cilvēku, kam ir šie parazīti. Nav neiespējams, ka kādreiz tārpiņš pielīp arī atejas vietā.

Ja katrs spalītis dzīvo tikai 15—30 dienas, kāpēc tad cilvēks netiek no tiem vaļā mēnešiem un gadiem? Tas tāpēc, ka cilvēks atkal un atkal par jaunu no sevis paša aplipinās; tas notiek miegā kasoties, kad tie no jauna pielīp pirkstiem.

Kā nu lai pasakām, kam ir šie parazīti? Dažu reizi cilvēki pukojas par laboratorijas darbu, ja tā, izmeklējusi izkārnījumus, nav tur atradusi spalīšu oliņas, kaut gan cilvēks pats savām acīm tārpiņus redzējis. Laboratorijas darbs te nav vainojams; izkārnījumos var arī nebūt oliņas, jo spalīšu mātītes tās kārtīgi sadēj ap tūpli un starpenē. Tāpēc vienkāršākais ir aplūkot izkārnījumus un saskatīt tur sīkos (2—12 mm gaŗos) tārpiņus, kas itin kustīgi, kamēr vēl nav sastinguši vēsā vietā. Ja gribam atrast oliņas, tad ne reti tās atradīsim zemnagu telpā, vai arī jānokasa aptūpļa krokas ar kociņu, kas pirms tam iemērkts ½—1 proc. kalija vai natrija sārma šķīdumā (sacietējumu atmiekšķēšanai).

Kā tikt vaļā no spalīšiem? Ja grib rīkoties pilnīgi droši, tad tie jāizdzen ne tikai no resnās zarnas, bet arī no aklās zarnas un jāizsargās no jaunaplipšanas. Ieteic dažādas zāles. Aptiekā vai aptiekas preču veikalā jums piesolīs izvēlei dažādākās. Arī laikrakstos varat lasīt sludinājumos dažādus „radikāli palīdzīgus" līdzekļus. Var jau tie derēt, bet ar tiem vien panākumi nekad nebūs paliekami. Ļoti der zarnu skalojumi (klizmas), 3—5 dienas katru vakaru un tad vēl 8—10 dienas katru pārvakaru. Var būt tīras ūdens klizmas, bet vislabāk ķiploku klizmas (visā mājā tad nejauka smaka). Ja lieto zāles un klizmas, katrā gadījumā jāievēro tālāk teiktais. No savas pieredzes spriežu, ka var arī pilnīgi iztikt tikai ar šiem vispārējiem paņēmieniem (bez zālēm un bez klizmām!).

NOTEIKTI JĀDARA SEKOJOŠAIS:

1) Visu ārstēšanās laiku pamatīgi jātīra nagi un jāmazgā rokas pirms katras ēšanas (to ieteicu darīt katram, ja arī vēl nav spalīšu!).

2) Pēc katras defekācijas (iziešanas) jāapmazgā visa tūpļa zarnas izejas apkārtne ar vates gabaliņu, kas iemērkts vieglā zodas vai borskābes šķīdumā, jāapslauka (ar mīkstu drānu vai vati) un minētā apkārtne jāieziež ar kādu ziedi. Ziedei lietot 2—3 dienas (ne ilgāk, un arī pa to laiku sevišķi rūpīgi jākopj zobi!) 2½—3% balto dzīvsudraba ziedi (ungt. hydrargyr. praecip. alb.); nākošajās dienās 10% dermatola ziedi, cibazola ziedi vai vienkārši cūku taukus.

3) Bērniem pa nakti uzvilkt biksītes, kas maināmas katru vakaru.

Ar šo 3 punktu ievērošanu man bijuši allaž labi panākumi, jo tā iznīcinot spalīšu pēcnācējus, tie pamazām top iznīcināti visi. Tikai (tas ļoti svarīgi!) šāda ārstēšanās jāturpina pietiekami ilgi, kaut arī nieze izbeidzas jau ārstēšanās sākumā. Spalītis taču dzīvo 15—30 dienas! Tāda sevis kopšana prasa mēnesi, bet nesagādā nekādas grūtības un izmaksā tikai dažas sīknaudiņas.

Prof. Dr. med. Nik. Vētra

Angļiem ir jau atommotori

Londona (B). — Apgādes ministrija oficiāli paziņojusi, ka viens no pirmajiem jaunā Lielbritānijas parlamenta uzdevumiem būs apspriest projektu par atommotoru būvi elektrības ražošanai un kā dzinēju kaŗakuģiem. Zinātnieki esot paveikuši tik tālu eksperimentālo pētījumu darbu, ka angļi varot sākt būvēt atommotoru jau nākošgad. Kamēr elektriskām spēkstacijām paredzēta liela atomreakcijas ierīce, kas ar atdalīto enerģiju radīs tvaiku gluži tāpat, kā tas ir tagadējās modernajās turboģenerātoru spēkstacijās, atommotori kaŗakuģiem būs pilnīgi jauna konstrukcija. Šis kuģu dzinējs esot tik mazs, ka to varēšot iebūvēt pat iznīcinātājos.

J. Rainis „licis pamatus komūnismam," apgalvo padomju filma

MŪSU SPECIĀLKORESPONDENTA VĒSTULE NO BERLĪNES

Vācietei L. N. Berlīnes krievu sektorā kļuvis par karstu. Viņa strādājusi kādā tiesu iestādē, kur no darbiniekiem prasīts, lai tie ar pilnām burām zēģelētu pa „plāna un grafikas" ūdeņiem. „Ar darbu es tiku galā," viņa saka, „bet Staļina partijas vēsture man nelīda galvā. Tieši tā pateicu kādai darba kollēgai un tā izpļāpāja tālāk. Uzzināja mans priekšnieks. Tas izsauca mani pie sevis un pratināja. Beidzis ielaida mani blakus istabā uzgaidīt. Man par laimi viņš izdarīja lielu muļķību: aizslēdza aiz manis durvis. Es to dzirdēju un acumirklī biju skaidrībā, kas mani sagaida. Atrados nama sētas pusē, pirmā stāvā. Klusām atvēru logu un bēgu. Nepamanītai man izdevās nokļūt uz ielas. Svīdu baiļu sviedrus, kamēr nokļuvu rietumu sektorā."

Vāciete L. N. zina, ka esmu latvietis. Tāpēc viņa stāsta: „1947. gadā iepazinos ar latvieti Richardu Kļaviņu (viņa saka: Klavin) no Rīgas." — Kaŗa laikā K. bijis lidotājs, pēc dienesta pakāpes leitnants. Krievi viņa lidmašīnu sašāvuši. Izdevies nolaisties, bet — krievu pusē. Sākumā aizsūtīts uz Sibiriju. No turienes kāds sarkanarmijas majors paņēmis viņu sev līdzi uz Berlīni par šoferi. „Majors nebija labs cilvēks, un latvietim K. klājās slikti. Vairākas reizes dzirdēju, ka majors teica: „Tas ir latviešu cūka, un kā ar cūku es arī ar viņu apejos." — Majors katru dienu ieradās mūsu iestādē. Latvietim K. vajadzēja uzturēties iestādes garāžā, kur toreiz strādāja mans tēvs. Mēs apgādājām jūsu tautieti ar siltu veļu un dažreiz arī ar maizi. Virsdrēbes baidījāmies dot, lai majors nepamanītu. Bet virsdrēbes, mana kritušā brāļa uzvalku un mēteli, turējām mājās pa ķērienam, jo K. prātoja par bēgšanu uz Rietumvāciju, kur viņam Hamburgā dzīvoja māsa (Irmgarde). No bēgšanas tomēr nekas neiznāca. Viņu pārāk uzmanīja un 1948. gadā aizsūtīja projām. „Aizsūtīju cūku uz kautuvi," teica majors. K. solījās rakstīt, bet līdz šim vēl nav to darījis. Vai nu viņš nedrīkst, vai arī vairs nav dzīvo vidū," saka vāciete L. N.

„Vai nevarat man vēl kaut ko pastāstīt, kas varētu mani interesēt kā latvieti?" es jautāju. Brīdi viņa domā, tad saka:

„Pirms pāris mēnešiem redzēju filmu Die Saat des Sturmes (Vētras sēja). Tā iepazīstina ar latviešu dzejnieka Raiņa dzīvi."

„Vai laba filma?"

„Ne labāka, ne sliktāka par citām padomju propagandas filmām. — Rainis esot pamatu licējs latviešu komūnistu partijai Latvijā. Filmā redzams latviešu zemnieks, kas velk akmeņiem piekrautus ratus. Pienāk Rainis un jautā, kāpēc viņš tā dara? Zemnieks stāsta, ka viņa kungs pavēlējis bruģēt ceļu, bet zirga neesot. Rainis dod naudu zirga pirkšanai, bet zemnieks neņem. Ar vienu zirgu nebūšot līdzēts, jo tūkstošiem zemnieku paši velkot ratus. Tad Rainis apsolās braukt uz pilsētu un cīnīties, lai visi zemnieki tiktu pie zirgiem. Rainis cīņu sācis, bet padomju vara to nobeigusi. Tagad Latvijā laba dzīve."

„Tāds dzejnieks Rainis, kas licis pamatus komūnistu partijai Latvijā, man nav zināms," es saku. Bet domāju: varbūt, ka arī Blaumani un citus latviešu lielos garus sarkanā propaganda drīzi pasludinās par komūnistiem. Un Brīvības pieminekļa zelta zvaigznes centīgi Kremļa algādži nokrāsos sarkanas, bet uzraksta „Tēvzemei un brīvībai" vietā iekals: Par Staļinu un Padomju savienību. Kas gan ir neiespējams tur, kur ārprāts sēd tronī?

Berlīnē, februārī. **Rs.**

Iznākušas divas jaunas dzejoļu grāmatas

Karolas Dāles
Laika rasa
Cena DM 2.50.

Marijas Urnežus
Torņi liesmās
Cena DM 3.—.

LCK apgāds LATVIJA
(14a) Esslingen/N., Breite Str. 6.

Sarkanā roka no Maskavas līdz DP nometnēm

(Beigas).

Kāpēc skrīningos DP bija tik grūti atrast taisnību

NKVD SĀK PIELIETOT JAUNAS METODES

Pēc padomju principiem viss ir kontrolējams, arī mūsu darbība bija padota kontrolei un dažādām inspekcijām. Kādu dienu es no saviem aģentiem dabūju zināt, ka divas jaunas krievu meitenes ierodas mūsu rajona UNRRĀ, lai saņemtu ziņas kā par DP, tā arī par mani un maniem līdzstrādniekiem. Man draudēja briesmas, jo pietika, lai salīdzinātu ziņas, ko man piegādāja F., ar maniem iesniegtiem ziņojumiem, lai pārliecinātos, ka tie neatbilst patiesībai.

Kādu dienu F. bez manas starpniecības bija nodevis dažus krievus, kas bija maskojušies par poļiem vai arī Baltijas valstu iedzīvotājiem. Štutgartes centrāle man paziņoja, ka atrasti jauni padomju bēgļi. Lai gan tie nav minēti sarakstos, viņi tomēr jāizdod. Lai šo rīcību attaisnotu, viņus apvainoja pārkāpumos, ko tie nebija nemaz izdarījuši. Amerikāņi toreiz vēl nezināja, kā vārds „nodevējs" padomju izpratnē nozīmē „komūnisma pretinieks".

Vienmēr NKVD šajās ļaužu medībās nelaimējās. Prasība UNRRAi noorganizēt nometnes pēc nacionālitāšu principa no mūsu puses bija kļūda. Mēs bijām domājuši, ka meklējamām personām tādā veidā būs grūtāk paslēpties. Īstenībā notika gluži otrādi, jo bēgļi, novietoti pēc tautībām, izveidojās par nesadalāmu ķermeni un bija nesalīdzināmi grūtāk tajā iedabūt kādu nepiederīgu locekli. Mūsu neveiksmes vēl vairāk palielinājās, kad pasliktinājās attieksmes ar amerikāņiem. DP problēmas kārtošanā šī maiņa bija izjūtama. Baltijas valstu iedzīvotāju izdošanu amerikāņi strikti noraidīja un aizliedza mūsu komisiju locekļiem apmeklēt nometnes bez ASV sakaru virsnieku pavadības. Vēlāk Savienotās valstis atsacījās piespiest DP atgriezties dzimtenē un apsolīja nevienu pret savu gribu nerepatriēt. Ja padomju repatriācijas komisijas gribēja turpināt savu uzdevumu, bija radikāli jāmaina līdzšinējie paņēmieni un kā pēdējo līdzekli NKVD uzsāka vispārējo DP identitātes kontroli nometnēs. Šoreiz mēs cerējām ne vien satvert savos tīklos visus „kaŗa noziedzniekus un nodevējus", kas vēl bija paslēpušies, bet gribējām panākt, lai iespējami lielāks skaits bēgļu tiktu izraidīts no nometnēm, kas tad aiz bailēm no trūkuma pieņemtu mūsu priekšlikumu repatriēties. Šajā laikā UNRRAs galvenais direktors bija Henrija Vollesa draugs Laguardia.

Rīkojums no Maskavas nonāca pie mums pēc Staļina sarunas ar viņu Kremlī. Protams, ka tajā nebija minēts ne vārds par Laguardijas braucienu uz Padomju savienību. Katrā nometnē ieradās trīs personu komisija, kas izšķīra, vai bēglis tiesīgs uz DP statusu vai nē. Šīs komisijas darbojās pēc NKVD „triju kollēģijas" (Trojka) parauga. Tas nozīmē, ka tās lēmumi nebija pārsūdzami. Tikai krietni vēlāk pēc masveidīgiem protestiem un veselas pašnāvību straumes nolēma šos rīkojumus revidēt. Komisiju locekļi bija amerikāņu virsnieki un UNRRAs darbinieki. Gandrīz katrā šādā komisijā bija vismaz viens loceklis, kas atradās mūsu ietekmē, vai arī tiešā vai netiešā saistībā ar kādu no mūsu aģentiem.

Sarežģītie bēgļu apstākļi amerikāņu virsniekiem bija diezgan nesaprotami, tāpat visa DP problēma. Bez tam Austrumeiropas ģeogrāfiju viņi absolūti nepazina. Vispār šie virsnieki tomēr bija sirds cilvēki un DP ļoti vēlējās nokļūt viņu rokās. Tā kāda pārbiedēta latvieša izjautāšanu, kas savās izbailēs vairs neatguvās pateikt, kur atrodas „viņa" zeme, amerikāņu virsnieks pārtrauca ar Iso OK un uzspieda viņa kartei glābēju zīmogu, kas šim cilvēkam piešķīra DP tiesības. Ja turpretim bēgli pieņēma UNRRAs darbinieks, varēja viegli notikt, ka, izejot no pārbaudes telpas, viņam nekavējoties bija jāatstāj arī nometne, vienalga, vai bija ziemas sals, un tam bija jānāk vāciešu rokās, kas liedzās izsniegt pārtikas karti un pat nedeva uzturēšanās atļauju.

DP statusu bēgļiem liedzās dot galvenokārt tādos gadījumos, kad tiem nebija nekādu personības dokumentu. Komisijas neievēroja, kā attiecīgā persona bija iekļuvusi kaŗa apstākļos. Dokumentus varēja viegli nozaudēt bēgot, tie varēja iet zudumā bombardēšanās, vai arī vācieši tos vienkārši atņēma. Vlasova armijas bijušajiem kaŗavīriem un baltiešiem, kas bija cīnījušies pret sarkanajiem austrumu frontē, nebija nekādu izredžu iegūt DP tiesības.

Tos un viņu ģimenes locekļus, kas daudzos gadījumos bija veci cilvēki un mazgadīgi bērni, bez žēlastības izraidīja no nometnēm. Nav brīnums, ka daudzi izdarīja pašnāvības. Savā rajonā es, piemēram, reģistrēju trīsdesmit šādu gadījumu. Šim mūsu paņēmienam bija labi panākumi, un mēs būtu varējuši iznīcināt pašus cietākos komūnisma pretiniekus. Visi šie baltiešu un krievu emigranti būtu gājuši bojā, ja paši DP aiz solidāritātes, kas viņiem patiesi dara godu, nebūtu slepenībā palīdzējuši, atlicinādami no savām niecīgajām pārtikas devām, spaidu nebīdamies.

Mūsu operāciju augstākie sasniegumi izbeidzās ar 1946. gadu. Mūsu ietekme kļuva arvien mazāka, vējš sāka pūst no citas puses, un rietumnieki nemeklēja vairs par katru cenu Maskavas draudzību. Bet mēs negribējām atlaisties. Līdz ar lēmumu, ka bēgļu problēma nav atrisināma ar repatriāciju, bet ar izvietošanu, padomju komisijas saņēma rīkojumu darīt visu iespējamo, lai kompromitētu DP reputāciju un tādā kārtā kavētu viņus kļūt par citu valstu pilsoņiem. Šajā plāksnē mēs guvām labus panākumus, jo mūsu darbību veicināja nepietiekamā apgāde, kuŗas tendence bija nevis uzlaboties, bet pasliktināties. Tāpat vairojās naids, ko vācieši izrādīja pret DP.

Mūsu aģenti piedzirdināja jaunekļus, pavedināja viņus uz izvirtību, izprovocēja plūkšanos un ķildas ar vācu policiju un atbalstīja melno tirgu nometnēs un ārpus tām. Līdzeklis bija vienkāršs: 1945. g. padomju vara austrumu joslā laida apgrozībā okupācijas markas. Mēs tās iegādājāmies veseliem saiņiem nometnēs, it īpaši Cellheimā pie Frankfurtes. Šī nauda noderēja cigarešu un citu aizokeana preču pirkšanai, kas pēc tam tika pārdotas par trīskārt dārgāku cenu. Markas kurss krita katastrofāli, un melnais tirgus draudēja pilnīgi iznīcināt un pilnīgi dezorganizēt vācu saimniecību. Kas par to, ja zemē radās nekārtības un chaoss. Preces bija amerikāņu ražojums un patērētāji bija vācieši, bet vaina, protams, krita uz DP. Lasot amerikāņu presē par šiem notikumiem, padomju varasvīri berzēja rokas. Mēs bijām panākuši to, ko vēlējāmies. Kuŗa valsts gan gribētu uzņemt „parazitus, neliešus, dīkdieņus", šos DP, par kuŗu neiederību godīgā sabiedrībā liecināja viņu dzīve un uzvešanās Vācijas nometnēs?

Viesturs — IRO 2. apgabala meistars basketbolā

Saviem līdzšinējiem krietnajiem panākumiem Cufenhauzenas sardžu vienības Viesturs basketbolisti pievienojuši jaunu: uzvaru IRO 2. apgabala meistarībā, kur viņiem pretiniekos bija latviešu, igauņu, lietuviešu un čechu vienības. Finālsacensībās, kur 4 vienības spēkojās katra ar katru, kā Viesturs, tā Geislingenas igauņi, (pēdējie sava sastāva pastiprināšanai bija „importējuši" pat spēlētājus no citām nometnēm), uzvarēja Eslingenas un Karlsrūes latviešu YMCAs vienības. Izšķirēja cīņa Viestura un igauņu starpā beidzās ar pārliecinošu 45—26 Viestura pārākumu.

IRO 2. apgabala meistarsacīkstēs bez basketbola latvieši uzvaras guvuši vēl arī volejbolā (Eslingenas YMCA), nezaudējot nevienu spēli, šachā (E. Zemgalis), bet tikai galda tenisā uzvarēja čechi, atstājot 2. v. Eslingenas YMCU. Par sacensību organizēšanu un raito norisi gādāja YMCAs apgabala pārstāvis K. Dzirkalis ar palīgu A. Celmu un Eslingenas latviešu sporta vadītājs J. Kļaviņš. Uzvarētājiem Pasaules YMCA bija sagādājusi balvas un diplomus.

Arī IRO 6. apgabalā volejbola un basketbola sacensībās teicās noteikts latviešu pārākums. Meistartitulu izcīnīja Traunšteinas latviešu YMCA, volejbolā iespējot to pat ar savu otro vienību.

Latviešu sporta vadītāja emigrācijā A. Celma adrese: Stuttgart — Bad Cannstatt, Normannstr. 6—10.

Miris agronoms Mārtiņš Stulpiņš

Pagājušajā sestdienā pēc ilgākas slimības Augsburgā nomira viens no labākajiem latviešu basketbolistiem trimdā agronoms Mārtiņš Stulpiņš. Viņu apbedīja otrdien, piedaloties kuplam skaitam pavadītāju, to vidū arī aizgājēja sporta gaitu biedriem.

Mārtiņa Stulpiņa nāve ir tikpat sāpīgs zaudējums latviešu trimdas basketbolam un sportam vispārī kā Imanta Štāla pāragrā aiziešana aizsaulē pirms pāris mēnešiem.

Šķīries no dzīves tikko 29 gadu vecumā (dzimis 1921. g. 17. janv. Lubānā), Stulpiņš bija sasniedzis jau ievērojamus panākumus. Ap 1938. gadu viņš sāka savas basketbolista gaitas Startā, bet drīzi vien vērsa uz sevi treneŗa V. Baumaņa uzmanību un pārgāja Armijas sporta kluba vienībā. Tur, spēlējot kopā ar Melderi, Vanagu, Ārenu un Justu, viņš arvien vairāk attīstīja savas spējas un reiz tika iedalīts arī valstsvienības sastāvā pret Lietuvu. Trimdā Stulpiņa vārds visciešāk saistās ar meistarvienību Kursu, kuŗas kapteinis viņš bija. Ar Stulpiņa palīdzību Kursa kļuva 1947. gada trimdas meistars un 1948. gada amerikāņu joslas meistars, gūdama arī vēl daudzas citas vērtīgas uzvaras. Stulpiņa mierīgās un inteliģentās spēles dēļ viņš bija skatītāju iemīļots cīnītājs laukumā.

Mārtiņš Stulpiņš bija viens no tiem paraugiem, kas pierādīja, ka labs sportists var būt arī sekmīgs studijās, darbā un sabiedriskā darbā. Tikko 23 g. vecs viņš minimālā laikā beidza lauksaimniecības fakultāti, iegūdams agronoma gradu, bet trimdā pirmajos gados bija kādas latviešu nometnes komandants Detmoldā un vēlāk Darmštates latviešu komitejas priekšsēdis. Izcils paraugs jaunatnei, kas dažkārt tikai sportā vien saskata savas dzīves mērķi.

Vieglas smiltis pēc īsās, panākumiem bagātās dzīves!

Arv. Bolšteins

Arī paukotāji vēl sacenšas meistarsacīkstēs

Vecmeistara Z. Kaktiņa pirms gadiem sāktā rosība vēl arvien nav apsīkusi: astoņi latviešu paukotāji — skaistā, bet tikai speciālistiem saprotamā sporta „pēdējie mohikāņi" — cīnījās, šķiet, beidzamajās, amerikāņu joslas meistarsacīkstēs Eslingenā. Viņu vidū bija 7 eslingenieši un tikai 1 minchenietis, bet darba apstākļu dēļ nevarēja piedalīties virchurgieši — bij. Latvijas meistars zobens cīņā Krūmiņš, kā arī Platais, Vatvars un vecās paaudzes paukotājs Kanters. Cīņas bija stipri vienlīdzīgas, un varēja vērot, ka visiem paukotājiem gaidāmās drīzās izceļošanas dēļ trūcis treniņa. Nezobenā ieguva vienādu uzvaru skaitu ar uzvarētāju, bet izšķirējās cīņās zaudēja.

Paukošanā ar zobenu 1. L. Andersons, 2. H. Aizstrauts, 3. L. Stabulis; špagā 1. L. Stabulis 2. A. Aizstrauts, 3. H. Aizstrauts; floretē 1. A. Raisters, 2. A. Aizstrauts, 3. L. Andersons.

Tikai ziemeļnieki savā starpā

Zviedri, norvēģi un somi triumfē pasaules meistarsacīkstēs slēpošanā

Pasaules meistarsacīkstes slēpošanā, kas pirmo reizi notiek ASV, līdz šim tā saucamajās ziemeļu sacensībās apliecinājušas neapšaubāmu Eiropas ziemeļvalstu hegemoniju. Lēkplesidā, kur mēneša sākumā notika 18 km un 50 km slēpojumi, 4X10 km stafete, lēkšana ar slēpēm un ziemeļu kombinācija, visas uzvaras un daudzas tālākās vietas izcīnīja ziemeļnieki. 18 km uzvarēja jaunais zviedrs Astrems, 50 km zviedrs Eriksons lieliskā 2:59:05 st. laikā, un arī turpmākajās vietās ierindojās zviedri. Labākais viduseiropietis jugoslavs Rasingers bija tikai 19, bet amerikāņi ieņēma 5 pēdējās vietas. Lēkšanā ar slēpēm meistartitulu ieguva 21 g. v. norvēģu dārznieks Bjernstads, atstājot turpmākajās vietās zviedri Lindgrenu, norvēģi Bergmanu un sākumā par favoritu uzskatīto norvēģi Monu. Pasaules meistars šveicietis Čanens, kuŗa labākais sasniegums ir 120 m, palika 22. v. Ziemeļu kombinācijā, kā gaidīts, uzvarēja 23 g. v. soms Hasu, kas uzvaras laurus šajā disciplīnā guva arī 1948. g. olimpiskajās spēlēs. 4X10 km stafetē nepārspēti bija zviedri, 2. v. Somija, 3. v. Norvēģija. Pēc visu sacensību neoficiāla kopvērtējuma Zviedrija ar 46 punktiem izvirzījusies 1. v. pirms Norvēģijas (38) un Somijas (19). Interesanti, ka arī olimpiskajās spēlēs visās disciplīnās uzvarēja to pašu valstu pārstāvji, kas Lekplesidā.

Pašreiz līdz 19. februārim Aspenā, Kolorado štatā, notiek sacensības alpīnajās disciplīnās, kur ziemeļniekiem jārēķinās ar daudz spēcīgāku konkurenci. Nobraucienā sievietēm triumfēja austrietes: 1. v. studenšu pasaules meistare Dagmara Roma, 2. v. olimpiskā uzvarētāja Trude Jochuma-Beizere.

Pasaules sporta laukumos

Pasaules meistars galda tenisā kļuva agrākais vīnietis, tagadējais Anglijas pavalstnieks, Ričards Bergmanis. Finālā viņš 105 min. ilgā 5 setu cīņā pieveica ungāru Sosu. Bergmanis pasaules meistars bija arī 1937., 1939. un 1948. g. Dāmu vienspēlē titulu ieguva rumāniete Roseanu, 3—0 pieveicot līdzšinējo meistari ungārieti Farkasu. Meistari kungu divspēlē: Sido-Soss (Ung.), dāmu divspēlē Beredži — Eliote (Angl.), jauktā divspēlē ungāri Farkaša-Sido. Vienību konkurencē vīriešiem meistartitulu izcīnīja Čechoslovakija, ar 5—3 revanšējoties Ungārijai par iepriekšējā gada zaudējumiem; sieviešu sacensībā Rumānija

Britu impērijas olimpiskajās spēlēs Oklandē, Jaunzēlandē labākās sekmes guvuši austrālieši un jaunzēlandieši. 100 jardu skrējienā ar 9,7 sek. uzvarējis Treolors (A.), augstlēkšanā olimpiskais uzvarētājs Vinters (A.) 1,98. Austrāliešu sprintere Merdžarija Džeksone 220 jardu skrējienā ar 24,1 sek. sasniedza jaunu pasaules rekordu, pārspējot 15 g. veco tagadējās ASV pavalstnieces polietes Stellas Valasjevičas labāko sasniegumu.

Jaunu pasaules rekordu 400 m peldējumā uz krūtīm sasniedzis amerikāņu students Bobs Brauners 5:35,4 min. laikā. Līdzšinējā rekorda īpašnieks kopš 1948. g. bija holandietis Bonte ar 5:40,2.

Amerikānis Džims Fuchs vieglatlētikas sacīkstēs telpās Bostonā grūdis lodi 17,58 m — tālākais mērījums, kāds reālizēts telpās. Tajās pašās sacīkstēs Kurtiss Stone uzvarēja 2 jūdžu skrējienā, pārspējot somu rekordistu Heino; pēdējais savā ASV turnejā vēl nav guvis nevienu uzvaru, bet kādā sacensībā pat palika ceturtais. 4,57 m kārtslēkšanā telpās sasniedzis tikai 21 g. v. amerikānis Dons Lazs, bet tikai 1 cm zemāk lēcis pasaules rekordists Bobs Ričards.

Preussen Krefeld pēc 6—3 uzvaras meistarībā pret SC Riessersee un tāda paša rezultāta draudzības sacensībā devās turnejā uz Austriju, kur guvusi vairākas iespaidīgas uzvaras Insbrukā, Zalcburgā, Lincā un Klagenfurtē. Krietnu sniegumu visās spēlēs rādījis Koņeckis.

Latvietis Ansons, kas sargā Bad Nauheimas ledushokeja vienības vārtus izpelnījies visciIdinošākās preses atsauksmes par lielisko spēli pret Vācijas meistaru EV Füssen, kurā fisenieši spēja panākt tikai 1—1 rezultātu. Pēc šīs sacensības stāvoklis ledushokeja meistarībā kļuvis ļoti intriģējošs, jo uzvaras izredzes bez EV Füssen ir arī krēfeldiešiem un SC Riessersee.

Valstu sacīkstē ātrslidošanā Stokholmā norvēģi ar 144,5 p. pret 74,5 p. uzvarēja zviedru izlasi. Norvēģu panākumu jo vairāk izceļ tas, ka, taupoties Eiropas un pasaules meistarsacīkstēm, nestartēja Hjalmars Andersens. Katra nācija raidīja cīņā 6 ātrslidotājus, pie kam vērtēja 10 sekmīgāko sasniegumus. Norvēģi visās disciplīnās guva pirmās 3 vietas, tikai 500 m zviedrs Malmstens ierindojās 3. vietā aiz uzvarētāja Farstada un Martinsena. Individuāli 4 slidojumu kopvērtējumā labākais bija Martinsens ar 196,877 p., 2. Hedlunds 198,973 p., 3. Haugliijs 199.087 p. Tikai 6. vietā ierindojās sekmīgākais zviedrs Engstrems.

Igaunis Antons Radiks Bufalo, ASV, zaudējis ar technisku nokautu vienam no labākajiem amerikāņu vidsvariem Deloisam. Radika vairāki pēdējo mēnešu zaudējumi liek domāt, ka Radika kādreiz spožā zvaigzne sāk rietēt.

Angļu 1949. g. labākā sportista godu publiskā aptaujā izpelnījies pasaules meistars riteņbraukšanā Redžinalds Heriss, 2. Liverpules futbolists Bilijs Lidls un 3. Arsenāla futbolists un kriketists Kamptons.

Pasaules meistarsacīkstēs ledus hokejā, kas sākās 13. februārī, sacenšas 19 valstu vienības, to vidū agrākie meistari Kanada, ASV, Čechoslovakija un Anglija.

Krustvārdu mīkla

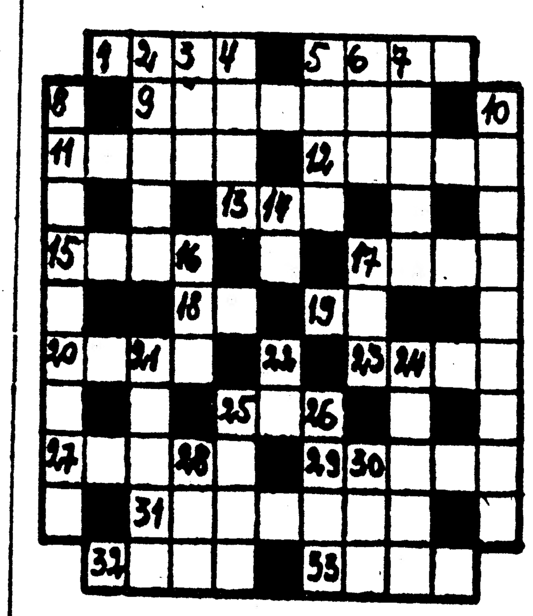

Līmeniski: 1. Skats. 5. Iedaļa. 9. Panākumi. 11. Slavens vācu lidotājs. 12 Mitrs. 13. Grieķu burts. 15. Ādas slimības. 17. Cilpa. 18. Satiksmes vārds. 19. Šeit. 20. Nerrot. 23. Pazīstama zirgu audzētava Latvijā. 25. Piesavinās. 27. Ieleja. 29. Aktīvitāte. 31. Negātīva īpašība. 32. Dzīvnieka loceklis. 33. Čechu apavu karalis.

Stateniski: 2. Sievietes vārds. 3. Noliegums angliski. 4. Koks. 5. Metālis. 6. Sievietes vārds. 7. Krāsa. 8. Metams ierocis. 10. Puķes, arī E. Ādamsona dzejoļu izlase. 14. Vietniekvārds. 16. Sautējas. 17. Vīrieša vārds. 21. Bībeles persona. 22. Amerikāņu rakstnieks. 24. Putot. 25. Latviešu dzejniece. 26. Vēlas. 28. Pīt. 30. Upe Krievijā.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Darvins. 4. Tols. 5. Skat! 7. Kompliments. 10. Aitas. 12. Rieva. 14. Sterīls. 15. Amacona. 19. Gausi. 20. Sakta. 22. Krematorija. 24. Sāls. 25. Arfa. 26. Sisenis. **Stateniski:** 1. Dolomīts. 2. Verdi. 3. Sekundes. 4. Tekla. 6. Toska. 8. Lēse. 9. Mori. 11. Atoms. 13. Ilona. 15. Auseklis. 16. Aīda. 17. Oslo. 18. Aktieris. 19. Ģikts. 21. Amata. 23. Tulpe.

RAIBĀ PASAULE

◆ Florences frizieris Pjeto Grasini ieteicis arī kungu frizūras piemērot modei, iesienot matos virs pieres krāsainu lentīti, pieskaņotu kakla saitei. Rezultātā Pjetro saņēma veselu kaudzi draudu vēstuļu, un daži rakstītāji prasīja pārbaudīt viņa gara spējas. Viss lielais vairums vēstuļu autoru bija — sievietes.

◆ Nelielajā Delmenhorstas pilsētiņā tikko konstatēts, ka 61 proc. no visiem pilsētas ielu uzrakstiem ir ar ortogrāfiskām kļūdām. Šo kļūdu izlabošana pilsētas valdei izmaksātu 4500 DM. (J).

Šis un tas par kafijas dzeršanu

Vai kafijas dzeršana veicina aptaukošanos? Tā jautā kāda vācu sieviešu žurnāla lasītāja. Atbilde ir: visumā nē, bet netieši tomēr. Pašai kafijai resp. kofeīnam šādas ietekmes uz organismu nav, bet kafijas dzeršana, īpaši sievietēm, bieži saistīta ar paradumiem, kas tiešām visi kopā veicina aptaukošanos, piemēram: „dāmu kafijas" parasti ir laiskas, patērzēšanai veltītas stundas un reizē ar kafiju patērē kūkas, citus treknus cepumus un saldumus

Vai kafijas ietekmi uz organismu ietekmē piena piedeva, — vaicā cita vācu žurnāla lasītāja. Atbilde: jā. Kofeīns kafijā saistīts ar ģerskābi. Pielejot pienu, tā olbaltums savienojas ar ģerskābi. Rodas savienojums, kas ļoti grūti šķīst, kādēļ organisms spēj atkal atbrīvot tikai pavisam nelielu daļu kofeīna. Tā vairums šīs kaitīgās vielas atstāj ķermeni, neiedarbojies uz nervu sistēmu. Mēģinājumos ar dzīvniekiem konstatēts, ka neliela piena piedeva pilnīgi neitrālizējusi dzeramam ūdenim piejauktu kofeīla devu, kas normāli būtu nāvīga.

TĀ VIŅI IZTEICĀS

Nav pārāk grūti iztikt ar maziem ienākumiem, ja vien neizdod pārāk daudz, lai to noslēptu. Arturs Godfreja.

•

Sociologi mums ieteic runāt ar mūsu bērniem par seksuāliem jautājumiem bez lieka apjukuma, t. i. mums jāsataisa gudrs ģīmis un jāizliekas, it kā mēs par šīm lietām zinātu tikpat daudz kā viņi. Čārlzs V. Laurenss.

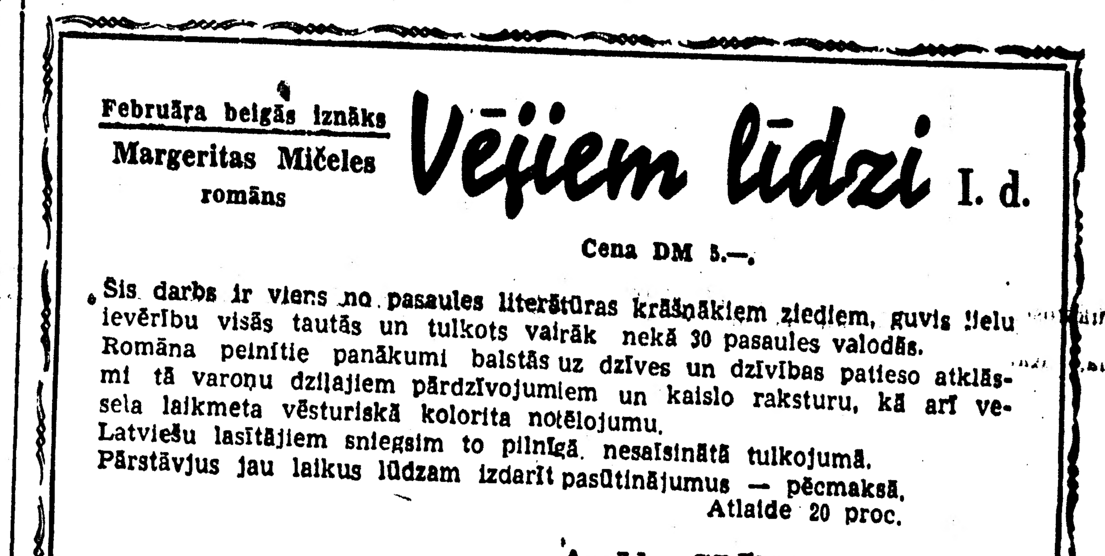

„Ā, sveiki, Blaktiņa kungs, kā tad jūs tik ilgi vairs neesat redzēts?" „Biju slims, ārsta kungs."

Pēc darba pilna mūža piepeša nelaimes gadījuma dēļ no mums šķīrās mūsu vismīļā un neaizmirstami labā māte, sievas māte un vecmāmiņa

LSK un IRO māsa

Johanna Raudive, dz. Kļaviņa

54 g. v. Mirusi 1950. g. 9. janvārī un pārpelnota 17. janvārī Cellē.

Es sapņi par dzimteni pagalvī likšu.

Dziļi skumst un sēro
meita Ausma Sisuma, dz. Austruma, Verners Sisums, Māra un Anita.

1950. g. 11. februārī Augsburgā miris

agronoms

Mārtiņš Stulpiņš

dzimis 1921. g. 17. janvārī. Apbedīts 1950. g. 14. februārī Augsburgā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
bijušie Neištates nometnes iedzīvotāji.

1950. gada 4. februārī Vircburgas Luitpolda slimnīcā miris mūsu neaizmirstamais draugs

Edgars Vārpa

dzimis 1921. g. 18. oktobrī Rīgā, apbedīts 1950. g. 9. februārī Vircburgā.

Vieglas smiltis svešā zemē

Mīļā piemiņā paturēs
Tramdachu, Pērkonu un Brencsonu ģimene.

Ernesta Brastiņa

Latviskas Latvijas Labad

Izlases otrs, rotēts izdevums tikko iznācis LATVISKĀ VĀRDA apgādā.

Cena DM 3.80, ārzemēm 14 starp. pasta kuponi.

Atkalpārdevējiem uz pēcmaksu 20%, komisijā 10% atlaide. Vēl nedaudz krājumā M. Zīverta traģēdija VARA, rotēts izd. Cena DM 1.—.

Sūtījumi adresējami: Dž. Birzgalei, (20a) Hannover/Stöcken, Baltic Camp „Accu", 18, Germany. (169)

Ernesta Brastiņa fonds.

TAUTIETES!

Izceļotājs uz Austrāliju vēlas sev piemērotu dzīves draudzeni. Esmu 27 g. v., vidēja auguma. Tevi vēlos ne vecāku par 26 gadiem. Vēstules ar īsu biografiju un foto lūdz adresēt šīs avīzes kant. ar Nr. 158. (158)

Piederīgos, radus, draugus un paziņas meklē

Mateuss Puzulis

no Šķilbēnu pag. Latvijā. Tag. adrese: CMWS Post 477, Vogelsang, Gemünd/Eifel (22c). (167)

Karavīri, tautieši!

Lūdzu, rakstiet visi, kas kaut ko zinātu par manu brāli, ltn.

JĀNI ALFRĒDU STRĪPNIEKU,

dzim. 1913. g. Rīgā (Jelgavas aizstāvēšanā it kā bijis maj. Jurkas adjut.). — Māris Strīpnieks, Poste restante, Stureby Sverige. (140)

Meklēju publicista un rakstnieka

Kārļa Lapiņa grāmatas,

tiklab romānus, kā arī viņa atmiņu tēlojumus, periodikā publicētos rakstus uc.

Par piesūtītajām grāmatām maksāju augstu atlīdzību. Ofertes šīs avīzes kantorī ar šifru „Kārļa Lapiņa grāmatas". (27)

ADRESES MAIŅA

Latviešu grāmatnīcas K. Grāvelis Eslingenā jaunā adrese: (14a) Esslingen/N., Hedelfingerstr. 17. Kantine. (165)

Sakarā ar Vircburgas centrālās nometnes latviešu komitejas grāmatnīcas

LIKVIDĀCIJU

uzaicinām visas personas, kam būtu prasības pret grāmatnīcu, tās pieteikt vēlākais līdz š. g. 28. februārim. Vēlāk pieteiktās prasības neievēros. (166)

Vircburgas centrālās nometnes latviešu komiteja.

NEAIZBRAUCIET

neiegādājušies latv. grāmatnīcās Akseļa Muntes

Grāmatu par San Mikelu

Cena Vācijā: I. d. DM 4.80, II. d. DM 5.—, glīts kops. DM 11.—. Ārzemēs (I., II. d. un kops.): Zviedrijā Kr. 6.— 13.20; Dānijā Kr. 7.—, 16.50; Anglijā Sd. 7/6, 18/4; Francijā Fr. 400.—, 900.—; ASV un Kanadā dol. 1.80, 3.80; Austrālijā Sd. 10/—, 23/10, utt. Atkalpārdevējiem: I. un II. d. 20%, kops. 15% atlaide + porto.

Andr. Ozoliņa apgāds un grāmatnīca,

(24b) Eutin/Holst., DP Camp. (160)

„LATVIJAS" abonements,

pasūtinot laikrakstu pa atsev eksemplāriem (līdz 3 eks ieskaitot), maksā DM 3.— mēn + DM 0.50 par piesūtīšanu: pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēn + DM 1.30 par piesūtīšanu Sludinājumi maksā DM 0.90 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēša nas sludinājumi par puscenu Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai" (14a) Esslingen N Breite Str 6

Februāra beigās iznāks

Margeritas Mičeles romāns

Vējiem līdzi I. d.

Cena DM 5.—.

Šis darbs ir viens no pasaules literātūras krāšņākiem ziediem, guvis lielu ievērību visās tautās un tulkots vairāk nekā 30 pasaules valodās. Romāna pelnītie panākumi balstās uz dzīves un dzīvības patieso atklāsmi tā varoņu dziļajiem pārdzīvojumiem un kaislo raksturu, kā arī vesela laikmeta vēsturiskā kolorita notēlojumu.
Latviešu lasītājiem sniegsim to pilnīgā, nesaīsinātā tulkojumā.
Pārstāvjus jau laikus lūdzam izdarīt pasūtinājumus — pēcmaksā.
Atlaide 20 proc.

Apgāds „GRĀMATU DRAUGS"
Esslingen/Neckar, Hedelfingerstr. 3—4.

(136)

APGĀDS UN TIRDZNIECĪBAS CENTRĀLE

Papardes zieds

11, Wyresdale Road, Bolton, Lancs, England.

piedāvā tautiešiem ārzemēs šādus priekšmetus:

Vārda un dzimumdienu, kā arī visu svētku apsveikumu kartes greznā, daudzkrāsainā iespiedumā uz sešu dažādu nokrāsu augstas kvalitātes papīra, ar zeltītām apmalēm, lielā variantu bagātībā. Cenas: Austrālijā un Jaunzēlandē 5 d.; ASV un Kanadā $ 0.06; Vācijā DM 0.15; Zviedrijā un Dānijā Kr. 0.18; Holandē Guld. 0.12; Beļģijā Fr. 1.2; Brazīlijā Cr. 1.80.

Latvisku rakstu un simbolu greznotas aploksnes apsveikumu kartēm: 1½ d.; $0.03; DM 0.06; Kr. 0.09; Guld. 0.06; Fr. 0.60, Cr. 0.90.

Luksa vēstuļpapīri ar Latvijas brīvības laiku simboliem: 3 d; $ 0.04 DM 0.10; Kr. 0.12; Guld. 0,09; Fr. 0.90, Cr. 1,20.

Greznotas aploksnes luksa vēstuļpapīriem: 2 d; $ 0.04; DM 0,08; Kr. 0.10; Guld. 0.07; Fr. 0.70, Cr. 1,20.

Dzimtenes skatu pastkartes: 3 d; $ 0.04; DM 0.10; Kr. 0.12; Guld. 0.09; Fr. 0.90. Cr. 1,20.

Mārtiņš Fogts, Ģīmetne. Īsromāns: 1/9; $ 0.35; DM 0.95; Kr. 0.95; Guld. 0.65; Fr. 6.50.

Ādas izstrādājumi, greznoti ar valsts ģērboni un Brīvības pieminekli, deviņu karatu zelta dobiespiedumā; kabatas portfeļi: 56/—; $ 6.20: DM 30.80; Kr 33.90; Guld. 26.40; Fr. 308.00. Cr. 175.00.

Vēstuļu mapes: 63/—; $ 6.90; DM 34.30; Kr. 37.70; Guld. 29.40; Fr. 343.00, Cr. 195,00.

Fotografiju albumi: 51/—; $ 5.50; DM 27.30; Kr. 30.10; Guld. 23.40; Fr. 273.00. Cr. 155,00.

Naudas maki: 31/—; $ 3.40; DM 16.80; Kr. 18.50; Guld. 14.40; Fr. 168.00, Cr. 95,00.

Grāmatu aizsargvāki: 26/—; $ 2.80; DM 14.00; Kr. 15.40; Guld. 12.00; Fr. 140.00. Cr. 80,00.

Pēc iemaksu saņemšanas iespiedumdarbus izsūta attiecīgais ārzemju pārstāvis, bet greznotos ādas izstrādājumus saņem tieši no mums bez lielas kavēšanās, jo izdarītās iemaksas un klientu adreses pārstāvji pieteic pa gaisa pastu.

Mūsu pilnvaroto pārstāvju adreses ārzemēs ir šādas:

Arv. Zemiņš. (23) Oldenburg (Oldb.), Bismarckstr. 17, Deutschland;
Latvju Grāmata, 503, 2nd Street NW, Waverley, Iova. U. S. A.;
Valters Ziediņš; 220, Lisgar Street, Toronto 3, Ont., Canada;
Edg. Spalle, Migrants Centre. Block „E" Bathurst. N. S. W., Australia,
Jānis Liepiņš, Accommodation Centre, Uranquinty, N. S. W., Australia;
Mr. P. Bērziņš, I. T. C Bonegilla, Vict., Australia;
Antons Strazdiņš. Hotel Wellington, Canberra, A. C. T., Australia;
Mr. M. Graudiņš, S. A. R. Gladstone, South Australia;
Vladimirs Auziņš, 8, Cracroft Terrace, Cashmere, Christchurch, New-Zealand;
Mr. P. Dābols, Brisbane. Somerset Dam, via Esk, Australia;
Latviešu Palīdzības Komiteja, Box 701, Stockholm 1, Sverige;
Hr. I. Reitmanis, Postbox 292, Kobenhavn V. Danmark;
Croix-Rouge de Lettonie en Belgique, 25, Rue Jacques Jordaens, Bruxelles,
Konrads Strazdiņš, Brederodestraat 30. Zandvoort Bad, Nederland
Z. Leimanis, Av. Atlantica 156, apt. 101, Rio de Janeiro, Brazil.

Šeit minētos priekšmetus lielākā cenu dažādībā un plašo latviešu grāmatu klāstu Anglijas tirgum atradīsit mūsu sludinājumos Anglijas klientūrai. Anglijā visas iemaksas un pasūtinājumi adresējami tieši mums uz šī sludinājuma galvā minēto adresi. Pēc pieprasījuma izsūtam savus katalogus ne tikai Anglijā, bet tautiešiem visā pasaulē.

(118)

Ar latvisku sveicienu „PAPARDES ZIEDS".

Zirga kāja

Šīs nedēļas politiskā bilance noslēdzās ar situāciju, kas spēj samulsināt pat dažu nosvērtu un mierīgu domātāju. Kaut arī spriedumi pasaules presē par gaidāmu sapraša-nās meklēšanu ASV un Padomju savienības starpā nebija mazākumā, neviens ievadnieks nebija gaidījis, ka ASV politikas padošanās sabiedriskās domas spiedienam notiks tik krasā un pazemojošā formā. ASV ārlietu viceministra Raska ielūgums uz sarunām par aukstā kara izbeigšanu un nupat Kremlī parakstītais līgums ar Maotsetungu Staļiņam pašreiz dod pietiekami pamata justies vismaz tikpat lepnam, kāds bija Hitlers 1938. gadā, kad sirmais Čemberlens vizītsvārkos ar gludi sapritinātu lietussargu rokās stāvēja Bonnas lidlaukā melnās SS vīru ierindas priekšā.

Toreizējais stāvoklis tomēr bija mazliet cienīgāks par pašreizējo. Pirms došanās pie Hitlera, tā laika angļu premjēram ģenerālštābu priekšnieki īsos vārdos bija izskaidrojuši nepatīkamo stāvokli, ka Londonas aizsardzībai, diemžēl, ir tikai daži pirmā pasaules kara zenītlielgabali un Francijai nav nevienas modernas lidmašīnas. Kaut arī Hitlers jau iepriekšējos gados bija taustāmi pierādījis, ka viņa dotajam vārdam nevar uzticēties, sirmais Lielbritānijas premjērs tiešu kara draudu priekšā tomēr ticēja kāša krusta fanātiķa cilvēcībai, sapratām un labai gribai „tikai nodrošināt Vācijas taisnīgās prasības".

Visu šo attaisnojumu šodien trūkst. Parallēles starp toreizējo situāciju un šīsdienas lielo pasaules politiku tomēr ir pārāk uzskatāmas, lai tās neredzētu un neapzinātos. Kopš februāŗa pirmajām dienām, 1950. gads kļuvis par jaunu fazi padomju agresīvajā politikā. Tā vien liekas, ka Staļins šodien ir jau tiešām tālāk nekā Hitlers bija 1936. gadā pēc Reinzemes okupēšanas. Tāpat kā toreiz Hitlers, tā arī pagājušajos 5 gados Staļins savu spožo stratēģisko stāvokli izcīnījis galvenokārt ar tukšu blefu. Kā toreizējais Anglijas ārpolitikas līnijas trūkums Hitleru mudināja pēc viena pasākuma reālizēšanas steigties pie otra, tā tagad svārstīgais stāvoklis Vašingtonā dod vislabākās cerības Kremlim nākamajā „miera konferencē", ko paši amerikāņi tik draudzīgi piesolījuši, iegūt jaunus mēnešus un gadus pamatīgākai nākamā kara sagatavošanai.

Par Padomju savienības spēku un varenību nekad nav rakstīts tik daudz muļķību kā pagājušajos 5 gados angļu un amerikāņu presē. Patiesība, ko arī mēs, bēgļi, zinām, ir tā, ka pēc otra pasaules kara Padomju savienībai nebija ne atombumbas, ne modernas gaisa flotes, ne zemūdeņu flotiles, ne izbūvētas militārās rūpniecības. Padomju saimniecība bija milzis uz māla kājām, drošī vien vājāka nekā kādreiz cara Nikolaja režīms, japāņu karam sākoties. Rietumnieki turpretī šajā laikā bija nesamērīgā pārsvarā pār Staļina lodzīgo imperiju.

Tagad šis stāvoklis mainījies. Padomju savienībai ir atombumba, un drīz tai būs superatombumba. Tās satelīti ir nostiprināti savās orbitās un bez deviācijas riņķo ap Kremļa sarkano zvaigzni. Padomju savienībai ir pašreiz pēc angļu un amerikāņu atzinuma lielākā gaisa flote pasaulē, kaut arī tās bumbveži pagaidām nesniedz tik tālu kā amerikāņu supercietokšņi. Staļinam ir jau lielākā zemūdeņu flote pasaulē un viņa sauszemes armijai un tanku spēkiem Eiropā nav pretinieka. Pie tam Kremļa stratēģiskie plānotāji pašreiz tikai sāk apzināties, cik veiksmīga bijusi viņu blefa politika un no šīs atziņas smeļas jaunus spēkus.

Vai tas ir brīnums, ka šādā stāvoklī Maskava labprāt vēlas runāt par mieru? Nē. Brīnums gan ir, ka ASV sabiedriskā doma joprojām nav saskatījusi komūnisma pasaules iekarošanas plānus un vēl vienmēr cer, ka „gan jau kaut kā ar veco Džo Kremlī varēs saprasties."

Bet liekas, ka, neraugoties uz šo amerikāņu tautas vēlēšanos saprasties ar Staļinu, patiesās izredzes pozitīvām sarunām rietumu un austrumu starpā ir ļoti niecīgas. Šādi saprašanās mēģinājumi līdz šim vienmēr izjukuši aiz tā vienkāršā iemesla, ka Padomju savienība nevar mainīt savu pasaules revolūcijas platformu un tai nevar būt cita pamata, no kā iziet starptautiskos nolīgumos. Tā ir neatņemama Staļina zirga kāja. Bet kamēr Kremlim nav citas ideoloģijas kā komūnistiskā naida politika, vienošanās par aukstā kara izbeigšanu šķiet nereāla. Tāpēc varam sagatavoties uz jaunām vēl smagākām krizēm aukstajā karā un vēl straujāku bruņošanās sacensību, kas beigās novedīs pie neizbēgamā kaut arī līdz šim baigajam brīdim paietu vēl vairāki gadi.

O. B.

Juho Pāsikivi ievēlēts otrreiz par Somijas valsts prezidentu

Prezidents karā zaudējis divus dēlus un trīsreiz parakstījis miera līgumus ar Maskavu

Helsinki (D). — **Trešdien Somijā notika valsts prezidenta vēlēšanas. No 300 elektoriem, ko izraudzīja pirms mēneša, par Juho Pāsikivi savas balsis nodeva 171. Komūnistu kandidāts Pekala dabūja tikai 67, bet agrārietis Kekonens 62 balsis. Līdz ar to Somijas valsts prezidents arī turpmākajiem 6 gadiem būs Pāsikivi. Somi atkārtoti pierādījuši, ka viņus nevar ietekmēt ar draudiem.**

80 gadus vecajam valsts prezidentam trīs reiz savā mūžā bijis jāparaksta miera līgums ar Padomju savienību. Pirmo reiz tas notika 1920. gadā Tērbatā, otrreiz 1940. g. Maskavā pēc krievu-somu kara un trešoreiz 1944. g. martā, kad Somija kapitulēja. Prezidenta mājas ārsts, kas rūpējas arī par 84 gadus veco komponistu Jāni Sibeliusu, saka, ka Pāsikivi vēl ir mundrs un enerģijas pilns, neraugoties uz to, ka garajā mūžā viņam nekas netika aiztaupīts. Pagājušā kara krita abi prezidenta dēli. 1944. gada martā Pāsikivi savas kundzes un dažu speciālistu pavadībā devās uz Stokholmu, lai mēģinātu ievadīt separātas sarunas ar padomju vēstnieci Kolontaju. Zviedru baņķieris Valenbergs kādā Stokholmas restorānā noorganizēja satikšanos, bet padomju vēstniece uz visiem priekšlikumiem pateica strupu „njet". Tikai tad, kad par valsts prezidentu nāca feldmaršals Mannerheims, Pāsikivi parakstīja Maskavā miera līgumu. Atgriezies Helsinkos, viņš lakoniski paskaidroja žurnālistiem: „Par to, vai miers ir labs vai slikts, varēs spriest tikai pēc 15 gadiem."

Juho Pāsikivi guļ tikai 7 stundas. Līdz vēlai naktij viņš lasa apcerējumus par nodokļu sistēmu un kredīta jautājumiem, jo ilgus gadus Pāsikivi bija lielākās somu privātbankas ģenerāldirektors. Pāsikivi perfekti runā krieviski, vāciski, franciski, angliski un zviedriski. Zinātāji stāsta, ka 1917. gadā viņa mājās patvērumu atrada Ļenins un Staļins, kuriem vajadzēja bēgt no Krievijas. Pāsikivi interesējas arī par krievu moderno liriku un ir iztaujājis Ļeņina rakstus, kuŗu trīsdesmit sējumi glabājas viņa privātajā bibliotēkā.

Visgrūtākajā situācijā tagadējais valsts prezidents atradās pirms krievu-somu kara 1939. g. ziemā. Kopā ar sociāldemokratu pārstāvi Tanneru viņš gaidīja trīs stundas Kremlī, iekām tika audiencē pie Staļina, kas viņam esot deklarējis: „Mums nav nekādu baiļu no jums. Bet mums jārūpējas, lai Somiju nevarētu izmantot par izejas bāzi uzbrukumam". Pēc šīs audiences Pāsikivi telegrafēja uz Helsinkiem: „Staļinam ir bailes no Hitlera."

Pāsikivi un Tanners ieradās Kremlī piecas reizes un katrreiz apspriedās divi stundas. Tagadējais valsts prezidents esot norādījis Molotovam, ka Pēteris Lielais savā laikā samaksājis somiem 2 miljoni dālderu pēc Nīštates miera līguma 1721. g. Tó varētu darīt arī Padomju savienība. Molotovs esot smīnēdams atbildējis: „Rakstiet Pēterim Lielajam. Ja viņš būs ar mieru, mēs naudu jums samaksāsim."

Rietumu pasaule ar dzīvu interesi sekojusi notikumiem Somijā. Daudziem liekas nesaprotami, ka 4 miljoni somu vēl tagad paturējuši neatkarību un sīvi pretojas visām Kremļa provokācijām. Neraugoties uz smagajām brūcēm, Somija tomēr tikusi galā ar savām saimnieciskajām problēmām, kaut tai arī bija jāmaksā Padomju savienībai 300 miljonu zelta dolaru lielas reparācijas. Divu gadu laikā somi cer tikt galā arī ar šo parādu, kaut ikviens 9. soms vārda pilnā nozīmē ir pārvietota persona (lielai iedzīvotāju daļai pēc kapitulācijas nācās atstāt zaudētos apgabalus), katrs 16. soms ir kara invalīds, katra 17. somu sieviete kara atraitne un ikviens 25. bērns bārenis.

Tūlitēja ASV palīdzība Indoķīnai

Bankoka (C). — ASV diplomātu konference Bankokā turpinājas jau trešo dienu. Līdz šim Trūmena speciālvēstnieka Dr. Džesupa vadībā 17 Dienvidaustrumāzijā akreditētie ASV diplomātisko misiju vadītāji pārrunājuši jautājumu par Filipīnu salu saimniecību, tirdzniecības atjaunošanu starp Japānu un pārējām Āzijas valstīm, Japānas miera līguma problēmu un Savienoto valstu saimnieciskās palīdzības programmas koordinēšanu ar Britu impērijas saimnieciskajiem plāniem Āzijai.

Viens no galvenajiem jautājumiem Bankokas konferencē ir tūlītējas palīdzības jautājums Indoķīnai. Konference nolēma ierosināt ASV senātā un kongresā, kā arī tieši pie prezidenta Trūmena tūlītējas palīdzības akciju pašreiz komūnisma visvairāk apdraudētajai franču Indoķīnai. Vietnamai, Laosai un Kamodžai vajadzīga netikvien tūlītēja saimnieciska, bet arī militāra palīdzība.

AP ziņo, ka komūnistu invāzija Indoķīnai pašreiz vairs neesot akūta. Pagājušajā nedēļā franči vairākkārt sakāvuši Hočimina partizānus. Izlūki ziņo, ka Ķīnas komūnistu armija atvilkta no Indoķīnas robežas un šķietami sagatavojas jaunam invāzijas mēģinājumam pret lielo Hainanas salu. Pēdējās ziņas no Saigonas vēstī, ka franči kopā ar vietnamiešu batalioniem Taibingas sektorā sākuši ofensīvu pret stiprākajām Hočimina pozicijām Sarkanās upes grīvā.

20 PADOMJU ZEMŪDENES KLUSAJĀ OKEANĀ ĶĪNAI

Sandiego (C). — Ceturto reizi pēdējo divu nedēļu laikā amerikāņu lidotāji un zvejnieki ziņojuši, ka Klusā okeana piekrastes ūdeņos pie Sandiego redzētas noslēpumainas zemūdenes. Kādas lidotāju skolas audzēknis vienu no šīm zemūdenēm novērojis 20 minūtes un sniedzis kara ministrijai sīku aprakstu līdz ar skici. Zemūdene bijusi vācu pēdējā Šnorcheļa tipa, kādus pārņēma Padomju savieniba un ko tagad būvē Austrumvācijas kuģu būvētavās. NBC un angļu laikraksts Daily Graphic ziņo, ka Klusajā okeanā pašreiz darbojoties 20 padomju zemūdenes, kas tikšot nodotas komūnistiskajai Ķīnai.

Stradnieki gadas par ASV ieroču transportu

Starptautiskā transportstrādnieku federācija, kas apvieno 5 milj. biedru un kuŗas sēdeklis atrodas Savienotajās valstīs, oficiāli deklarējusi, ka tā visiem līdzekļiem cīnīsies pret komūnistu provokācijām. Paskaidrojumā tālāk teikts, ka strādnieki rūpēsies, lai Atlantika pakta signatārvalstis saņemtu amerikāņu ieročus. Daudzās Eiropas ostās nodibinātas speciālas komitejas, kuŗās ietiet pārstāvji no transporta un ostas strādniekiem. Šīs komitejas gādās, lai ieročus izkrautu ne vien no kuģiem, bet lai tos aiztransportētu arī pa dzelzceļiem uz vajadzīgām vietām.

Trūmens gatavs . . .

(Turpinājums no 1. lpp.).

ra konference" varētu notikt. Prezidents Trūmens pagājušajā pavasarī katēgoriski paziņoja, ka viņš pie Staļina nebrauks un ka Staļinam būtu jābrauc ciemos uz Vašingtonu.

Šo pašu domu prezidents atkārtoja arī savā kārtējā preses konferencē. Žurnālisti Trūmenam jautāja, vai ir kāda iespēja sākt sarunas ar Staļinu? Prezidents atbildēja: „ASV vienmēr ir atvērtas durvis sarunām par mieru. Tikai šoreiz tām jānotiek Vašingtonā." Trūmens gan neminēja Staļina vārdu, bet visiem konferences dalībniekiem bija skaidrs, ka domāts padomju valsts galva. Vinstona Čerčila ierosinājumu prezidents atteicās komentēt.

Apstiprinot savu iepriekšējā dienā New York Times publicēto interviju, kuŗā norādīta iespēja sūtīt uz Maskavu ASV delegāciju, prezidents Trūmens piebilda, ka „satikšanās ar Staļinu vēl nav nobriedusi". Tomēr viņš būtu ar mieru pieņemt Vašingtonā katras valsts galvu, tāpat kā katru gatavi pieņemt arī ASV vēstnieki ikvienā galvaspilsētā.

Skorcenijs Parīzē, Hamburgā, Minchenē

Minchene (C). — Musolini nolaupītājs un SS sabotāžas vaditājs plkv. Skorcenijs, kas pagājušajā gadā izbēga no Darmštates koncentrācijas nometnes, no Parīzes ieradies Hamburgā un Minhenē, lai atrastu izdevēju saviem memuāriem. Parīzē Skorcenija dzīvoklī atrasts pēc viņa aizbraukšanas lielāks dokumentu krājums. Hamburgā par Skorcenija ierašanos ziņoja policijai, bet kamēr sagādāja apcietināšanas pavēli, viņš bija paguvis aizbraukt uz Mincheni. Savu memuāru nodaļu „Kā es nolaupīju Musolini" viņš pārdevis par 70.000 markām Minchenes žurnālam Quick un pēc tam atkal pazudis bez pēdām.

Pēc 60 dienu...

(Turpinājums no 1. lpp.)

dinājumi, bez neminēja Padomju savienības piešķirtā kredita lielumu. Ķiniešu ziņu aģentūra bez tam norādīja, ka Mandžūrijas dzelzceļš un Dairenas un Port[illegible]as ostas nodomas Ķīnai tūlīt pēc miera līguma parakstīšanas ar Japānu, „bet ne vēlāk kā līdz 1952. gadam."

Līgumu parakstīšanu visa pasaule uzņēma ar sevišķu interesi. Līdz pat pēdējam brīdim ārzemju diplomāti no Maskavas informēja par konferences gaitu Kremlī. Ievērojami, ka pēdējās divi nedēļās viņiem bijis bagātīgs šķietami slepenu informāciju birums. Tiklab ASV, kā arī Anglijas vēstniecība saņēma norādījumus, ka piešķirtā kredita lielums Ķīnai ir 300 miljoni dolaru. Bez tam it kā uzzināta vesela rinda slepeno klauzulu, kas saturot šādus galvenos punktus: Maotsetungs apsolās ik gadu Padomju savienībai dot līdz 5 miljoni strādnieku. Tāpat ik gadu uz Maskavu nosūtāmi 3000 sevišķi apdāvinātu jaunu ķiniešu, kas izglītojami marksisma augstskolās Maskavā. Padomju savienība tāpat kā līdz šim uztur savus militāros štābus Ķīnas garnizonos, bet noteikšana krievu komandieŗiem ir tikai līdz pulka štāba līmenim. Augstākajās instancēs noteikšana tikai Maotsetunga ģenerāļiem. Visbeidzot pēc slepenajām informācijām Ķīna respektē arī turpmāk Padomju savienības saimnieciskās koncesijas Mandžūrijā, Singkiangas provincē un ārējai Mongolijai piegulošajos apgabalos.

ASV ārlietu ministrs Ečesons trešdienas vakarā preses konferencē komentēja Maskavas līgumu. „Tagad tikai sāksies Istās ķiniešu grūtības ar Padomju savienību," viņš teica. „Līdz šim neviena valsts, kas noslēgusi līgumu ar Maskavu, nav par to bijusi laimīga. Tikai nākotne rādīs, kāds patiesībā bijis Čuenlaja un Višinska parakstītā līguma saturs. Nav šaubu, ka bez oficiālā publicētā teksta Padomju savienība ar Ķīnu noslēgusi veselu rindu slepenu klauzulu, kuŗas atklāsies varbūt jau tuvākajā nākotnē."

BBC savā komentārā norāda uz faktu, ka ķiniešiem piešķirto koncesiju lielākā daļa stājas spēkā tikai pēc miera līguma parakstīšanas ar Japānu. Līdz ar to līguma pildīšana padarīta ļoti problēmatiska, jo miera līgumu ar Japānu Padomju savienība atsevišķi slēgt nevar. Bez tam ne vien ASV, bet arī Lielbritānija un tās domīnijas pieteikušas savu vēlēšanos līdzrunāt miera līguma izstrādāšanā ar Japānu. Tāpēc arī Maotsetungs un Čuenlajs, acīm redzot, līguma tekstā panākuši piebildumu, ka nolīgums stājas spēkā ne vēlāk kā 1952. gadā.

Vai Francijai Saharā raķešu izmēģināšanas stacijas?

Parīze (C). — Vairāk nekā 1 000 komūnistu sakūdītu strādnieku otrdien Nicas ostā iemeta vairākas automobiļu kravas ar kara materiālu, kas bija domāts vešanai uz Orānu, Afrikā. Šo demonstrāciju rezultātā Francijas valdība trešdien ministru kabineta sēdē pieņēma ārkārtēju likumu kara transportu nodrošināšanai. Nicas konfliktā tomēr atklājies kāds ļoti interesants fakts. Izrādās, ka strādnieki ostā iemetuši tērauda režģus, kādus lieto, lai startētu V-2 raķetes. Ar to pirmo reizi atklātībai kļūst zināms, ka franči, acīm redzot, Saharas tuksnesī ierīkojuši raķešu izmēģinājumu stacijas un vai nu uz savu roku, vai kopā ar kādu citu valsti attīsta tālāk otra pasaules kara labākās raķešu konstrukcijas.

ASV ārpolitikas . . .

(Turpinājums no 1 lpp.)

jautājums par Formozas aizsardzību, jo šī problēma pēc Mekartūra agrākajām deklarācijām esot visiem zināma. (Ģenerālis Mekartūrs, kā zināms, katēgoriski pieprasījis, lai ASV maršalam Čangkaišekam sniedz militāru palīdzību arī turpmāk. Red.). Savienoto valstu virspavēlniecība, paskaidroja tālāk Bredlijs, uzdevusi ģenerālim Mekartūram „nepieciešamības gadījumā" uzņemties kontroli par visiem amerikāņu kara kuģiem, kas atrodas Japānas ūdeņos.

Pēc ģenerāļa Bredlija plašu ziņojumu žurnālistiem sniedza arī ASV flotes štāba priekšnieks admirālis Šermans. Pacifika floti, teica viņš, padarīs tik stipru, cik vien ASV līdzekļi to atļaus. Jau tagad amerikāņu kara kuģi var stāties pretim katram Padomju savienības zemūdeņu uzbrukumam. Admirālis Šermans tālāk norādīja, ka krieviem pašreiz ir vismaz 270 zemūdeņu, neskaitot mazās, ko apkalpo tikai daži vīri. Apmēram ceturto daļu savu flotes spēku Padomju savienība stacionējusi Pacifikā, par bazēm izmantojot Dairenas un citas Mandžūrijas ostas. Armijas un aviācijas štāba priekšnieks savukārt piebilda, ka Tālajos austrumos stacionētās amerikāņu armijas ir „augstā mērā gatavības stāvoklī".

Ģenerāļa Bredlija un viņa kollēgu intervijai pasaules prese veltī vislielāko ievērību. Lielie Nujorkas laikraksti domā, ka Savienoto valstu flotei turpmāk veltis daudz lielāku ievērību nekā līdz šim. Par to liecina kaut vai tas apstāklis, ka flotes rīcībā no armijas tagad pārgājusi Adakas sala, kas atrodas Aleutu arhipelagā. Tāpat flote pārņems arī ostu Guamas salā. Politiskās aprindas Vašingtonā pārliecinātas, ka pasaules mieru pašreiz visvairāk apdraud notikumi Tālajos austrumos. Eventuālā Berlines blokāde un komūnistiskās vācu [illegible]aunatnes pieteiktā sojošana Vasarsvētkos ir tikai triks, lai novērstu uzmanību no Āzijas.

Ka šim pieņēmumam ir savs loģisks pamats, liecina franču ziņu aģentūras AFP informācija. Parīzē, proti, saņemta vēsts, ka Indoķīnas komūnistu vadonis Hočimins devies uz Maskavu, lai apspriestos ar Staļinu un citiem Kremļa dižvīriem.

DAŽOS VĀRDOS

Pēc 250. nesekmīgās sēdes par Austrijas miera līgumu ārlietu viceministri Londonā nolēma pārtraukt darbu līdz 1. martam. Oficiālās aprindas izsakās, ka pagaidām nav nekādu izredžu vienoties ar Padomju savienību. Austrijas finanču ministrs preses pārstāvjiem paskaidroja, ka viņš netic sekmīgām sarunām, tāpēc budžetā šim vajadzībām nav paredzējis nekādas summas.

Triskāršot savu floti nolēmusi Beļģija. Tāpat ievērojami palielinās arī aviāciju un armiju.

Dienvidafrika vēl nekad neatradās tādās briesmās kā pašreiz, parlamentā deklarēja opozicijas vadītājs feldmaršals Smats. Vienīgi drastiska rīcība var glābt valsti. Dienvidafrikā, sevišķi Johanisburgā, pēdējās dienās izcēlušies nemieri. Nonāvēti vairāki policisti un civiliedzīvotāji. Pilsētas nomalēs pūlis izlaupījis veikalus un tos aizdedzinājis.

Nezināmas piederības lidmašīnas ļoti lielā augstumā šonedēļ vairākkārt pārlidojušas Dāniju. Tās nākušas no Austrumvācijas. Kāds četrmotorīgs lidaparāts nogāzies Lovlandes piekrastē.

Nailona bruņucepures jau tuvākā nākotnē saņems ASV armija. Pagaidām tās vēl pārbauda. Speciālisti izsakās, ka nailona bruņucepures daudz labāk aizsargā pret lodēm nekā līdzšinējās tērauda.

Desmit minūšu liga boksa cīņa šinīs dienās notikusi Italijas parlamentā. Komūnistu deputāts Mauro mēģināja uzbrukt arī ministru prezidentam Degasperi. Tikai ar pārējo ministru palīdzību izdevās viņu savaldīt.

Simons Robino, kas strādāja Stetinas franču konsulātā, par spiegošanu notiesāts uz 12 gadiem cietumā. Otram francūzim Druē piespriesti 10 gadi cietumā. Viens poļu līdzapsūdzētais notiesāts uz nāvi, bet otram piespriests mūža ieslodzījums.

Saimners Paiks Dāvida Lilientāla vietā iecelts par amerikāņu atomenerģijas komisijas priekšsēdi. Vašingtonā domā, ka Paiks svarīgās komisijas vadību uzņēmies tikai pagaidām.

Varbūt es tomēr kandidēšu, demokratu partijas priekšsēdim Džordžam Lakejam paskaidroja prezidents Trūmens. Lakejs ieradās Baltajā namā, lai uzaicinātu Trūmenu kandidēt augstajam amatam arī 1952. g. vēlēšanās.

Vēl pirms saules rieta es viņus izsviedīšu, paskaidroja preses pārstāvjiem ASV ārlietu viceministrs Perifuā, atbildot uz senātora Mekertija paziņojumu, ka ārlietu ministrijā „augstos amatos darbojas vismaz 57 komūnistu partijas biedri".

Ar gripu saslimis pāvests Pijs XII. Ārsti viņam nolieguši atstāt telpas, kāpēc visas audiences pagaidām atliktas.

Visātrākos un modernākos turboiznīcinātājus pašreiz būvē Zviedrija. Kara ministrija jau tuvākā nākotnē saņems 500 moderno iznīcinātāju. Viņu stundas ātrums sasniedz 1500 km. Turboiznīcinātāji apzīmēti ar J-29S, un zviedri tos sauc par lidojošām mucām.

Vairāk nekā simts vāciešu, kas nesen atbrīvoti no koncentrācijas nometnēm padomju joslā, ar lidmašīnām atstājuši Berlīni, lai meklētu patvērumu Rietumvācijā. Viņi baidās no jaunas apcietināšanas.

Atentāts pret Rietumvācijas prezidentu profesoru Heisu plānots pagājušā gada 30. novembrī, kad viņš apmeklēja Hanoveru. Policija apcietinājusi kādu Hansu Bodenštabu no Bad Rotenfeldes, kas ieradies Hanoverā ar speciāli izgatavotu sprāgstambumbu. Vācu kriminālpolicija domā, ka Bodenštabs ir psīchiski nenormāls.